

صنعت نفت و گاز ایران

گزارش تحلیلی همراه با پیش بینی ۱۰ ساله تا سال ۲۰۲۲

فصل دوم - سال ۲۰۱۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«مسئولیت صحت و سقم این گزارش بر عهده گروه تحقیقات بین‌المللی بیزریپورت نیست و تصمیم‌گیری مبتنی بر این داده‌ها مسئولیتی را برای گروه تحقیقات بین‌المللی بیزریپورت ایجاد نمی‌کند.

همچنین سیاست‌های اتخاذ شده و مفروضات در نظر گرفته شده و پیش‌بینی‌های انجام شده لزوماً مورد تأیید گروه تحقیقات بین‌المللی بیزریپورت نیست.

«مقدمه»

در زمان‌های نه چندان دور فقدان اطلاعات دلیل عمده ناکارآمدی تصمیم‌گیری‌ها قلمداد می‌شد. در آن مقطع اداره‌کنندگان بنگاه‌های اقتصادی به شدت تشنه حداقل اطلاعات جهت تصمیم‌گیری بودند. اما اکنون به نظر می‌آید وضعیت به شدت متفاوت شده است. بسیاری از دانشمندان حوزه اطلاعات در عصر حاضر فزونی اطلاعات را سبب پیچیدگی و عدم بهینگی تصمیمات می‌دانند. با ظهور فضای مجازی در هر لحظه تولید اطلاعات با سرعت نمایی افزایش می‌یابد. از این رو در شرایط حاضر اطلاعات مرتبط، به هنگام و معتبر نیاز اصلی مدیران کسب و کار است.

با در نظر گرفتن مختصات فوق مشخص می‌شود که ساماندهی اطلاعات و استفاده به موقع از این عنصر حیات بخش چقدر در پویایی تصمیم‌گیری‌ها اثر خواهد داشت و شرکت‌هایی که مأموریت خود را ساماندهی اطلاعات جهان می‌دانند چقدر انتخاب راهبردی داشته‌اند.

با درک حساسیت و اهمیت مسائل فوق، مدیریت ارشد شرکت روند اقتصاد اقدام به ایجاد دپارتمان تحت عنوان «گروه تحقیقات بین‌المللی بیزرپورت» کرده است که مأموریت اصلی آن پایش بازار و صنایع با اهمیت کشور جهت ارائه اطلاعات صحیح، مرتبط و بهنگام به سرمایه‌گذاران است. این گونه اقدامات قطعاً می‌تواند ثمرات خیری برای سرمایه‌گذاران داشته باشد و آن‌ها را در اتخاذ تصمیم درست یاری نماید.

این دپارتمان در میان مدت درصدد آن است که گزارش‌های تحلیلی از فضای کسب و کار و تحلیل صنایع مختلف توسط شبکه‌ای از تحلیل‌گران شرکت روند اقتصاد تولید شود و در دسترس اعضاء و سایر نهادها قرار گیرد. اما در بررسی‌های مختلف به نظر رسید در کوتاه مدت جهت آغاز ارتباط با مخاطبین و آشنا شدن با ساختار گزارش‌های حرفه‌ای تلاش شود از گزارش‌های شناخته شده مؤسسات بین‌المللی معتبر نظیر بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، بیزینس مانیتور و مؤسساتی از این دست استفاده شود. هر چند که اعتراف می‌کنیم در چنین گزارش‌هایی سوگیری و جهت‌گیری‌های متعددی وجود دارد اما به نظر می‌رسد با علم به این نکته، می‌توان از چنین گزارش‌هایی به عنوان یک ورودی در تصمیم‌گیری‌ها استفاده نمود.

لازم به ذکر است از آنجایی که ارائه برخی نکات مطرح شده در این گزارش‌ها خلاف قوانین کشور می‌باشد، تلاش شده است تغییراتی در برخی از عبارات صورت پذیرد و یا اینکه به صورت کلی عبارت حذف شود که البته این تغییرات اجتناب ناپذیر بوده است.

گزارش پیش رو «تحلیل صنعت نفت و گاز ایران» است، که برای فصل دوم سال ۲۰۱۳ تهیه شده است. امید است که مفید واقع شود.

شرکت روند اقتصاد

فهرست

دیدگاه	۶
تحلیل نقاط قوت و ضعف، فرصت ها و تهدیدها	۷
پیش بینی صنعت	۸
رتبه بندی های ریسک / بازده صنعت	۱۸
چشم انداز بازار	۲۱
چشم انداز رقابتی	۳۵
نمایه شرکت ها	۳۶
مروری بر منطقه	۴۶
مروری بر صنعت جهانی نفت	۴۹
پیوست	۵۳
روش شناسی	۵۹

«دیدگاه»

در آینده قابل پیش بینی، پیشرفتی در برنامه های گاز مایع^(۱) و پروژه های میدان های گازی که به منظور تأمین سوخت طراحی شده ملاحظه نمی شود. تولید گاز در دوره پیش بینی، با متوسط نرخ دو درصد تا سال ۲۰۲۲ به صورت یکنواخت ادامه خواهد داشت.

● در حالی که برنامه هدفمندی یارانه ها، روند مصرف سوخت را در داخل کشور کاهش داده است، کماکان انتظار می رود با کاهش صادرات نفت خام از ۲/۴۱ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۱ به کمتر از ۷۱۹,۰۰۰ بشکه در روز در سال ۲۰۱۳، بازار ایران توسعه یکنواختی داشته باشد. با این وجود، کاهش شدید ارزش ریال به علت تحریم های مستمر، فشار قابل توجهی بر مصرف برخی محصولات پالایشگاهی وارد می کند. برای مثال، شرکت های هواپیمایی داخلی در ایران به علت افزایش قیمت نفت سفید، قیمت بلیط های خود را به میزان قابل توجهی افزایش داده اند که در فصول اخیر به بیش از ۸۰ درصد نیز رسیده است.

● در دهم می ۲۰۱۲، رسانه های ایران خبر کشف یک میدان نفتی هشت تا ده میلیارد بشکه ای را در منطقه ای در بخش ایرانی دریای خزر اعلام کردند.

بعد از اعلام خبر کشف میدان عظیم نفت خام سبک در ماه آوریل توسط خبرگزاری مهر، اکتشاف مذکور به عنوان دومین اکتشاف مهم گزارش شده در سال ۲۰۱۲ محسوب می شود. طبق اعلام منابع خبری در ایران، اکتشاف میدان نفتی مذکور در دریای خزر حاکی از آن است که به احتمال زیاد حجم کل ذخایر کشف شده از سال ۲۰۰۹ می تواند از ۵۳/۰۶ میلیارد بشکه میعانات و ۳,۵۰۰ میلیارد مترمکعب گاز فراتر رود.

● ترکمنستان در حال حاضر با تأمین بین چهار و پنج هزار مترمکعب گاز طبیعی در روز، صادرات گاز طبیعی خود به ایران در سال ۲۰۱۲ را به میزان ۵۲ درصد در مقایسه با میزان گاز صادراتی در سال ۲۰۱۱ کاهش داد. این اقدام علی رغم تعهدات ترکمنستان به ایران جهت تأمین ۱۴ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی در سال (تقریباً معادل ۴۰ میلیون مترمکعب در روز) می باشد. در واکنش به این اقدام، دولت ایران و شرکت ملی گاز ایران، برنامه هایی را به منظور کاهش وابستگی به گاز ترکمنستان اعلام کرده اند که البته جزئیات آن ها مشخص نمی باشد.

از جمله امتیازهای صنعت گاز ایران، تعهد این کشور به تأمین سالانه ده میلیارد مترمکعب گاز طبیعی به ترکیه و استمرار آن علی رغم تحریم های موجود می باشد. بنابراین با توجه به افزایش مصرف گاز طبیعی، برای برآورده کردن این تعهدات توسط ایران، وابستگی به واردات گاز از ترکمنستان اجتناب ناپذیر است.

افزایش تحریم های صنعت نفت ایران و کاهش مستمر خرید نفت این کشور، دورنمای منفی صنعت نفت ایران را تشدید می کند. همزمان با تحریم های بین المللی بر ضد ایران و در حالی که امید اندکی به راه حل قطعی برای رفع تحریم ها در آینده نزدیک وجود دارد، ریسک های نامطلوب^(۲) کوتاه مدت و بلندمدت احتمالی فراروی بخش صنعت نفت ایران به میزان چشمگیری وجود دارد. از آنجا که شرکای شرکت بین المللی نفت^(۳)، به تحریم های اقتصادی در بخش سرمایه گذاری پایبند هستند، برنامه های صادرات گاز و پروژه های توسعه پالایشگاهی در ایران پیشرفت اندکی خواهند داشت. با این وجود، اخیراً ایران ادعای اکتشافات عمده در حوزه ذخایر نفتی و گازی را مطرح نموده که در صورت اثبات، بیانگر بیشترین افزایش مورد انتظار برای زیرساخت منابع موجود است.

روندها و پیشرفت های چشمگیر در بخش نفت و گاز ایران به شرح ذیل است:

● تولید نفت ایران در سال ۲۰۱۳ همچنان رو به کاهش است. به بیان دیگر، در نتیجه تحریم های بین المللی با هدف ممانعت ایران از فروش صادرات نفتی خود به خارج از کشور، تولید نفت در ژانویه ۲۰۱۳ به پایین ترین سطح خود در طی ۳۰ سال گذشته رسید. پیش بینی می شود تولید نفت از سال ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ کاهشی بیش از ۳۰ درصد داشته باشد. تولید نفت در طی سال ۲۰۱۳ کاهش خود را حفظ خواهد کرد و فقط اندکی در طی دوره زمانی پیش بینی افزایش می یابد.

انتظار می رود تولید نفت در سال ۲۰۱۷ به ۳/۱ میلیون شبکه در روز برسد که هنوز بسیار پایین تر از تولید سال ۲۰۱۱ (۴/۲۳ میلیون شبکه در روز) می باشد.

● همزمان با اعلام وزارت خزانه داری ایالات متحده آمریکا مبنی بر ادامه فشار به تهران به منظور ممانعت دولت ایران از غنی سازی اورانیوم، تحریم های اقتصادی ایالات متحده بر ضد ایران، حجم نفت خام صادراتی و درآمدهای نفتی را به شدت کاهش داده است. کاهش صادرات واقعی نفت ایران به بزرگ ترین واردکنندگان آسیایی یعنی چین، هند، ژاپن و کره جنوبی نشان می دهد که تلاش های ایالات متحده آمریکا نتیجه بخش بوده است. در زمان تهیه این گزارش، گزارش هایی مبنی بر افزایش واردات نفت خام ایران از سوی چین و ژاپن دریافت شده بود، البته کشورهای مذکور میزان کاهش واردات نفت خام خود از ایران را حفظ می کنند.

● دورنمای رشد مستمر در صادرات گاز نیز به علت تأثیر تحریم ها بر میزان سرمایه گذاری خارجی در ایران، به طرز شگرفی تغییر کرده است.

1. Downside Risk
2. International Oil Company (IOC)
3. LNG

«تحلیل نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها»

❖ نقاط قوت

- ایران بعد از عربستان سعودی و ونزوئلا سومین کشور بزرگ دنیا از لحاظ ذخایر اثبات شده نفت و بعد از روسیه دومین کشور بزرگ دنیا از لحاظ ذخایر اثبات شده گاز است که نشان‌دهنده پتانسیل ذخایر زیرزمینی این کشور در سطح جهانی می‌باشد.
- برنامه هدفمندی یارانه‌ها تا حدودی بر مصرف انرژی در داخل کشور مؤثر بوده و منابع هیدروکربنی بیشتری را برای صادرات آزاد کرده است.

❖ نقاط ضعف

- ساختار نامناسب قراردادهای ایران، سودآوری مورد نظر سرمایه‌گذاران خارجی را محدود می‌کند.
- تحریم‌های بین‌المللی علاوه بر تأثیر منفی فزاینده بر صادرات نفت و گاز ایران، سرمایه‌گذاری و معاملات مالی را با مشکل مواجه کرده است.
- تحریم‌ها، استفاده ایران از سرمایه خارجی با فناوری پیشرفته و تخصصی که آزادانه در سایر بازارها به کار

گرفته شده را با مشکل مواجه می‌کند.

❖ فرصت‌ها

- گسترش استفاده از تکنیک‌های بهسازی شده بازیافت نفت می‌تواند به نحو قابل توجهی تولید را افزایش دهد.
- کشف میدان نفتی در دریای خزر در می ۲۰۱۲ حاکی از آن است که کل حجم ذخایر کشف شده از سال ۲۰۰۹ (طبق اعلام منابع خبری ایران) می‌تواند به احتمال زیاد از ۵۳/۰۶ میلیارد بشکه میعانات و ۳،۵۰۰ مترمکعب گاز فراتر رود.

❖ تهدیدها

- تحریم‌های مستمر بین‌المللی و تحریم اقتصادی اتحادیه اروپا بر صنعت نفت ایران، تداوم کاهش صادرات نفت را به دنبال خواهد داشت که تهدیدی مؤثر بر درآمدهای نفتی بوده و بر جذابیت سرمایه‌گذاری در ایران آسیب می‌رساند.
- ریسک بی‌ثباتی سیاسی داخلی یا اعتراضات داخلی و منطقه‌ای وجود دارد.

پیش بینی صنعت

اطلاعات ذخایر اثبات شده نفت و گاز و سرجمع اطلاعات محصولات هیدروکربنی ایران ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۶

پیش بینی ۲۰۱۶	پیش بینی ۲۰۱۵	پیش بینی ۲۰۱۴	پیش بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۱	
۱۳۷/۹	۱۳۷/۸	۱۳۷/۷	۱۳۷/۶	۱۳۷/۴	۱۳۷/۰	ذخایر اثبات شده نفت (میلیارد بشکه)
۱۳۷,۹۳۰/۲	۱۳۷,۸۴۷/۵	۱۳۷,۷۲۳/۵	۱۳۷,۵۸۵/۹	۱۳۷,۴۲۱/۰	۱۳۷,۰۱۰/۰	ذخایر اثبات شده نفت (میلیون بشکه)
۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۳	-۰/۴	درصد تغییرات سالانه ذخایر اثبات شده نفت
۱۲۵/۴	۱۳۱/۶	۱۳۷/۱	۱۴۴/۸	۱۲۰/۵	۸۸/۷	نسبت ذخایر به تولید (سال)
۳۱/۵	۳۳/۰	۳۳/۰	۳۳/۱	۳۳/۱	۲۹/۶	ذخایر اثبات شده گاز طبیعی (تریلیون مترمکعب)
۳۱,۵۰۰/۰	۳۳,۰۰۰/۰	۳۳,۰۰۰/۰	۳۳,۱۰۰/۰	۳۳,۱۰۰/۰	۲۹,۶۱۰/۱	ذخایر اثبات شده گاز طبیعی (میلیارد مترمکعب)
-۴/۵	۰/۰	-۰/۳	۰/۰	۱۱/۸	۰/۰	درصد تغییرات سالانه ذخایر اثبات شده گاز طبیعی
۱۸۷/۹	۲۰۰/۸	۲۰۴/۸	۲۰۹/۵	۲۱۳/۷	۱۹۵/۰	نسبت ذخایر گاز طبیعی به تولید (سال)
تولید، مصرف و خالص صادرات محصولات هیدروکربنی						
۵,۹۰۱/۸	۵,۷۰۱/۹	۵,۵۲۸/۲	۵,۳۲۵/۵	۵,۷۹۲/۲	۶,۸۵۰/۵	مجموع تولید (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۳/۵	۳/۱	۳/۸	-۸/۱	-۱۵/۴	۱/۲	مجموع تولید، درصد تغییرات سالانه (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۱۱۵/۲	۱۱۴/۲	۱۱۸/۰	۱۱۸/۲	۱۲۹/۹	۱۴۱/۹	مجموع تولید (میلیارد دلار)
۰/۸	-۳/۲	-۰/۲	-۹/۰	-۸/۴	۴۱/۷	مجموع تولید، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۵,۰۵۰/۱	۴,۸۶۱/۸	۴,۷۰۵/۰	۴,۵۶۸/۹	۴,۴۶۷/۵	۴,۴۷۰/۱	مجموع مصرف (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۳/۹	۳/۳	۳/۰	۲/۳	-۰/۱	۴/۳	مجموع مصرف، درصد تغییرات سالانه (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۱۵۰/۰	۱۴۷/۷	۱۵۱/۹	۱۵۲/۷	۱۵۶/۷	۱۵۳/۸	مجموع مصرف (میلیارد دلار)
۱/۵	-۲/۸	-۰/۵	-۲/۶	۱/۹	۴۴/۶	مجموع مصرف، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۸۵۱/۷	۸۴۰/۱	۸۲۳/۲	۷۵۶/۶	۱,۳۲۴/۶	۲,۳۸۰/۴	مجموع خالص صادرات، تغییرات سالانه (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۳۰/۴	۲۹/۹	۳۰/۵	۲۸/۵	۵۲/۵	۹۳/۶	مجموع خالص صادرات (میلیارد دلار)
۱/۶	-۲/۱	۶/۹	-۴۵/۶	-۴۴/۰	۳۳/۶	مجموع خالص صادرات، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۱۶/۳	۱۵/۷	۱۵/۱	۱۳/۷	۲۴/۰	۴۳/۵	مجموع خالص صادرات میلیون دلار با نرخ ۵۰ دلار برای هر بشکه
۳۲/۶	۳۱/۴	۳۰/۲	۲۷/۳	۴۷/۹	۸۷/۱	مجموع خالص صادرات میلیون دلار با نرخ ۱۰۰ دلار برای هر بشکه

منبع: بیژینس مانیتور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

اطلاعات ذخایر اثبات شده نفت و گاز و سرجمع اطلاعات محصولات هیدروکربنی ایران ۱۷۰ تا ۲۰۲۲

پیش‌بینی ۲۰۲۲	پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	
۱۳۸/۳	۱۳۸/۲	۱۳۸/۲	۱۳۸/۱	۱۳۷/۹	۱۳۷/۹	ذخایر اثبات شده نفت (میلیارد بشکه)
۱۳۸,۳۰۲/۹	۱۳۸,۱۹۲/۴	۱۳۸,۱۷۸/۶	۱۳۸,۰۶۸/۱	۱۳۷,۹۳۰/۲	۱۳۷,۹۳۰/۲	ذخایر اثبات شده نفت (میلیون بشکه)
۰/۱	۰/۰	۰/۱	۰/۱	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات ذخایر اثبات شده نفت نسبت به سال قبل
۱۰۹/۵	۱۱۱/۶	۱۱۳/۸	۱۱۶/۰	۱۱۸/۲	۱۲۱/۸	نسبت ذخایر به تولید (سال)
۲۸/۳	۲۸/۵	۲۸/۷	۲۸/۹	۲۹/۲	۳۱/۰	ذخایر اثبات شده گاز طبیعی (تریلیون مترمکعب)
۲۸,۲۵۰/۴	۲۸,۵۰۰/۰	۲۸,۷۴۹/۶	۲۸,۹۴۱/۶	۲۹,۲۰۰/۰	۳۱,۰۰۰/۰	ذخایر اثبات شده گاز طبیعی (میلیارد مترمکعب)
-۰/۹	-۰/۹	-۰/۷	-۰/۹	-۵/۸	-۱/۶	درصد تغییرات ذخایر اثبات شده گاز طبیعی نسبت به سال قبل
۱۴۹/۷	۱۵۴/۰	۱۵۸/۴	۱۶۲/۷	۱۶۷/۴	۱۸۱/۳	نسبت ذخایر گاز طبیعی به تولید (سال)
تولید، مصرف و خالص صادرات محصولات هیدروکربنی						
۶,۷۱۲/۸	۶,۵۸۱/۲	۶,۴۵۲/۳	۸,۶۳۲/۵	۶,۲۰۱/۸	۶,۰۴۹/۹	مجموع تولید (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۵	۲/۵	مجموع تولید، درصد تغییرات سالانه (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۱۲۸/۲	۱۲۵/۶	۱۲۳/۱	۱۲۰/۶	۱۲۰/۷	۱۱۷/۹	مجموع تولید (میلیارد دلار)
۲/۱	۲/۱	۲/۱	-۰/۱	۲/۴	۲/۴	مجموع تولید، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۶,۳۹۳/۳	۶,۰۹۵/۶	۵,۹۲۲/۱	۵,۶۶۶/۹	۵,۴۳۵/۱	۵,۲۳۲/۴	مجموع مصرف (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۴/۹	۲/۹	۴/۵	۴/۳	۳/۹	۳/۶	مجموع مصرف، درصد تغییرات سالانه (معادل ۱۰۰۰ بشکه نفت در روز)
۱۸۴/۹	۱۷۶/۴	۱۷۱/۲	۱۶۴/۰	۱۶۱/۰	۱۵۵/۲	مجموع مصرف (میلیارد دلار)
۴/۸	۳/۰	۴/۳	۱/۹	۳/۷	۳/۵	مجموع مصرف، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۳۱۹/۵	۴۸۵/۶	۵۳۰/۱	۶۵۸/۹	۷۶۶/۷	۸۱۷/۵	مجموع خالص صادرات، تغییرات سالانه (بشکه معادل نفت در روز)
۱۶/۷	۲۱/۲	۲۲/۴	۲۵/۶	۲۸/۹	۲۹/۹	مجموع خالص صادرات (میلیارد دلار)
۲۱/۰	-۵/۵	-۱۲/۶	-۱۱/۴	-۳/۲	-۱/۷	مجموع خالص صادرات، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۹/۱	۱۱/۶	۱۲/۲	۱۴/۰	۱۵/۵	۱۶/۰	مجموع خالص صادرات میلیون دلار با نرخ ۵۰ دلار برای هر بشکه
۱۸/۳	۲۳/۱	۲۴/۵	۲۸/۰	۳۱/۰	۳۲/۰	مجموع خالص صادرات میلیون دلار با نرخ ۱۰۰ دلار برای هر بشکه

منبع: بیزینس مانیاتور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

تولید، مصرف و خالص صادرات نفت ایران، ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۶

پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۱	
۳,۰۱۳/۲	۲,۸۶۹/۸	۲,۷۵۱/۷	۲,۶۰۳/۵	۳,۱۲۳/۵	۴,۲۳۴/۱	مجموع تولید نفت (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۱,۰۹۹/۸	۱,۰۴۷/۵	۱,۰۰۴/۴	۹۵۰/۳	۱,۱۴۰/۱	۱,۵۴۵/۵	مجموع تولید نفت (میلیون بشکه در سال)
۵/۰	۴/۳	۵/۷	-۱۶/۶	-۲۶/۲	-۰/۴	مجموع تولید نفت درصد تغییرات سالانه
۳۷/۴	۳۶/۴	۳۷/۰	۳۶/۲	۴۵/۶	۶۰/۷	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار)
۲/۸	-۱/۷	۲/۳	-۲۰/۵	-۲۴/۹	۳۸/۴	مجموع تولید نفت، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۵۵/۰	۵۲/۴	۵۰/۲	۴۷/۵	۵۷/۰	۷۷/۳	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار با نرخ ۵۰ دلار برای هر بشکه)
۱۱۰/۰	۱۰۴/۷	۱۰۰/۴	۹۵/۰	۱۱۴/۰	۱۵۴/۵	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار با نرخ ۱۰۰ دلار برای هر بشکه)
۱۶۵/۰	۱۵۷/۱	۱۵۰/۷	۱۴۲/۵	۱۷۱/۰	۲۳۱/۸	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار با نرخ ۱۵۰ دلار برای هر بشکه)
۱,۹۶۸/۵	۱,۹۳۶/۲	۱,۹۰۸/۰	۱,۸۸۴/۴	۱,۸۵۵/۸	۱,۸۲۸/۳	مجموع مصرف نفت (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۱/۷	۱/۵	۱/۳	۱/۵	۱/۵	۲/۰	مجموع مصرف نفت درصد تغییرات سالانه
۱,۰۴۴/۷	۹۳۳/۶	۸۴۳/۷	۷۱۹/۱	۱,۲۶۷/۶	۲,۴۰۵/۸	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۱۱/۹	۱۰/۷	۱۷/۳	-۴۳/۳	-۴۷/۳	-۲/۲	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) درصد تغییرات سالانه
۳۵/۶	۳۲/۴	۳۱/۱	۲۷/۴	۵۰/۷	۹۴/۴	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار)
۱۹/۱	۱۷/۰	۱۵/۴	۱۳/۱	۲۳/۱	۴۳/۹	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار با نرخ ۵۰ دلار برای هر بشکه)
۳۸/۱	۳۴/۱	۳۰/۸	۲۶/۲	۴۶/۳	۸۷/۸	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار با نرخ ۱۰۰ دلار برای هر بشکه)
۵۷/۲	۵۱/۱	۴۶/۲	۳۹/۴	۶۹/۴	۱۳۱/۷	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار با نرخ ۱۵۰ دلار برای هر بشکه)

منبع: بیزینس مانیٹور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

تولید، مصرف و خالص صادرات نفت ایران، ۱۷۰ تا ۲۰۲۲

پیش‌بینی ۲۰۲۲	پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	
۳,۴۵۹/۷	۳,۳۹۱/۹	۳,۳۲۵/۵	۳,۲۶۰/۳	۳,۱۹۶/۵	۳,۱۰۳/۵	مجموع تولید نفت (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۱,۲۶۲/۸	۱,۲۳۸/۰	۱,۲۱۳/۸	۱,۱۹۰/۰	۱,۱۶۶/۷	۱,۱۳۲/۸	مجموع تولید نفت (میلیون بشکه در سال)
۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۳/۰	۳/۰	مجموع تولید نفت درصد تغییرات سالانه
۴۲/۲	۴۱/۳	۴۰/۵	۳۹/۷	۳۹/۸	۳۸/۶	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار)
۲/۱	۲/۱	۲/۱	-۰/۱	۳/۱	۳/۱	مجموع تولید نفت، درصد تغییرات سالانه (میلیارد دلار)
۶۳/۱	۶۱/۹	۶۰/۷	۵۹/۵	۵۸/۳	۵۶/۶	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار با نرخ ۵۰ دلار برای هر بشکه)
۱۲۶/۳	۱۲۳/۸	۱۲۱/۴	۱۱۹/۰	۱۱۶/۷	۱۱۳/۳	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار با نرخ ۱۰۰ دلار برای هر بشکه)
۱۸۹/۴	۱۸۵/۷	۱۸۲/۱	۱۷۸/۵	۱۷۵/۰	۱۶۹/۹	مجموع تولید نفت (میلیارد دلار با نرخ ۱۵۰ دلار برای هر بشکه)
۲,۲۷۴/۹	۲,۱۹۹/۴	۲,۱۲۳/۹	۲,۰۷۹/۹	۲,۰۳۷/۷	۲,۰۰۲/۴	مجموع مصرف نفت (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۳/۴	۳/۶	۲/۱	۲/۱	۱/۸	۱/۷	مجموع مصرف نفت درصد تغییرات سالانه
۱,۱۸۴/۸	۱,۱۹۲/۵	۱,۲۰۱/۶	۱,۱۸۰/۴	۱,۱۵۸/۷	۱,۱۰۱/۱	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (۱۰۰۰ بشکه در روز)
-۰/۶	-۰/۸	۱/۸	۱/۹	۵/۲	۵/۴	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) درصد تغییرات سالانه
۳۹/۶	۳۹/۸	۴۰/۱	۳۹/۴	۳۹/۵	۳۷/۵	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار)
۲۱/۶	۲۱/۸	۲۱/۹	۲۱/۵	۲۱/۱	۲۰/۱	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار با نرخ ۵۰ دلار برای هر بشکه)
۴۳/۲	۴۳/۵	۴۳/۹	۴۳/۱	۴۲/۳	۴۰/۲	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار با نرخ ۱۰۰ دلار برای هر بشکه)
۶۴/۹	۶۵/۳	۶۵/۸	۶۴/۶	۶۳/۴	۶۰/۳	مجموع خالص صادرات نفت (نفت خام و محصولات) (میلیارد دلار با نرخ ۱۵۰ دلار برای هر بشکه)

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

تولید، مصرف و خالص صادرات گاز ایران، ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۶

پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۱	
۱۶۷/۶	۱۶۴/۳	۱۶۱/۱	۱۵۸/۰	۱۵۴/۹	۱۵۱/۸	تولید گاز طبیعی خشک (میلیارد مترمکعب)
۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۰/۰	درصد تغییرات تولید گاز طبیعی خشک نسبت به سال قبل
۷۷/۸	۷۷/۸	۸۱/۰	۸۲/۰	۸۴/۴	۸۱/۲	تولید گاز طبیعی خشک (میلیون دلار)
-۰/۱	-۳/۹	-۱/۳	-۲/۸	۳/۹	۴۴/۳	درصد تغییرات تولید گاز طبیعی خشک نسبت به سال قبل (میلیارد دلار)
۲۳/۹	۲۳/۵	۲۳/۰	۲۲/۶	۲۲/۱	۲۱/۷	تولید گاز طبیعی خشک (میلیارد دلار با نرخ ۴ دلار در هر میلیون btu) ^(۱)
۷۱/۸	۷۰/۴	۶۹/۱	۶۷/۷	۶۶/۴	۶۵/۱	تولید گاز طبیعی خشک (میلیارد دلار با نرخ ۱۲ دلار در هر میلیون btu)
۱۰۷/۸	۱۰۵/۶	۱۰۳/۶	۱۰۱/۵	۹۹/۶	۹۷/۶	تولید گاز طبیعی خشک (میلیارد دلار با نرخ ۱۸ دلار در هر میلیون btu)
۱۷۸/۸	۱۶۹/۸	۱۶۲/۳	۱۵۵/۸	۱۵۱/۶	۱۵۳/۳	مصرف گاز طبیعی خشک (میلیارد مترمکعب)
۵/۳	۴/۶	۴/۲	۲/۸	-۱/۱	۶/۰	درصد تغییرات مصرف گاز طبیعی خشک نسبت به سال قبل
۸۳/۰	۸۰/۴	۸۱/۵	۸۰/۹	۸۲/۶	۸۲/۰	مصرف گاز طبیعی خشک (میلیارد دلار)
۳/۲	-۱/۴	۰/۸	-۲/۰	۰/۷	۴۷/۳	درصد تغییرات مصرف گاز طبیعی خشک نسبت به سال قبل (میلیارد دلار)
-۱۱/۲	-۵/۴	-۱/۲	۲/۲	۳/۳	-۱/۵	خالص صادرات گاز طبیعی خشک (میلیارد مترمکعب)
۱۰۶/۴	۳۵۷/۰	-۱۵۴/۵	-۳۴/۱	-۳۲۴/۰	-۱۹۴/۰	درصد تغییرات خالص صادرات گاز طبیعی خشک نسبت به سال قبل
-۵/۲	-۲/۶	-۰/۶	۱/۱	۱/۸	-۰/۸	خالص صادرات گاز طبیعی خشک (میلیارد دلار)
۱۰۲/۱	۳۳۰/۷	-۱۵۲/۷	-۳۷/۱	-۳۲۸/۱	-۲۳۰/۶	درصد تغییرات خالص صادرات گاز طبیعی خشک نسبت به سال قبل (میلیارد دلار)
-۲/۸	-۱/۳	-۰/۳	۰/۵	۰/۸	-۰/۴	خالص صادرات گاز طبیعی خشک (با نرخ ۵۰ دلار برای هر بشکه) (میلیارد دلار)
-۵/۶	-۲/۷	-۰/۶	۱/۱	۱/۶	-۰/۷	خالص صادرات گاز طبیعی خشک (با نرخ ۱۰۰ دلار برای هر بشکه) (میلیارد دلار)
-۱۱/۲	-۵/۴	-۱/۲	۲/۲	۳/۳	-۱/۵	خالص صادرات گاز از طریق خط لوله زیردریایی (میلیارد مترمکعب)
۱۰۶/۴	۳۵۷/۰	-۱۵۴/۵	-۳۴/۱	-۳۲۴/۰	-۱۹۴/۰	درصد تغییرات خالص صادرات گاز از طریق خط لوله زیر دریایی نسبت به سال قبل
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	خالص صادرات گاز از طریق خط لوله زیردریایی (درصد از کل)
-۵/۲	-۲/۶	-۰/۶	۱/۱	۱/۸	-۰/۸	خالص صادرات گاز از طریق خط لوله زیردریایی (میلیارد دلار)
۱۰۲/۱	۳۳۰/۷	-۱۵۲/۷	-۳۷/۱	-۳۲۸/۱	-۲۳۰/۶	درصد تغییرات خالص صادرات گاز از طریق خط لوله زیردریایی نسبت به سال قبل (میلیارد دلار)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	خالص صادرات گاز مایع از طریق خط لوله زیردریایی (میلیارد مترمکعب)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات خالص صادرات گاز مایع از طریق خط لوله زیردریایی
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	خالص صادرات گاز مایع از طریق خط لوله زیردریایی (درصد از کل صادرات گاز)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	خالص صادرات گاز مایع از طریق خط لوله زیردریایی (میلیارد دلار)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات خالص صادرات گاز مایع از طریق خط لوله زیردریایی نسبت به سال قبل (میلیارد دلار)

منبع: بیزینس مانیتر و اداره اطلاعات انرژی آمریکا

۱. British Thermal Unit: واحد حرارتی بریتانیا؛ یک واحد سنتی از انرژی است که برابر با حدود ۱۰۵۵ ژول است. این مقدار انرژی برای خنک و یا گرم کردن یک پوند آب به میزان یک درجه فارنهایت، مورد نیاز است.

تولید، مصرف و خالص صادرات گاز ایران ۱۷۰ تا ۲۰۲۲

پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۲
۱۷۱/۰	۱۷۴/۴	۱۷۷/۹	۱۸۱/۴	۱۸۵/۱	۱۸۸/۸
۱/۵	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰	۲/۰
۷۹/۴	۸۱/۰	۸۰/۹	۸۲/۵	۸۴/۲	۸۶/۰
۲/۱	۲/۱	-۰/۱	۲/۱	۲/۱	۲/۱
۲۴/۴	۲۴/۹	۲۵/۴	۲۵/۹	۲۶/۴	۲۷/۰
۷۳/۳	۷۴/۷	۷۶/۲	۷۷/۸	۷۹/۳	۸۰/۹
۱۰۹/۹	۱۱۲/۱	۱۱۴/۴	۱۱۶/۶	۱۱۹/۰	۱۲۱/۴
۱۸۷/۴	۱۹۷/۱	۲۰۸/۱	۲۲۰/۴	۲۲۶/۱	۲۳۹/۰
۴/۸	۵/۲	۵/۶	۵/۹	۲/۶	۵/۷
۸۷/۰	۹۱/۶	۹۴/۶	۱۰۰/۳	۱۰۲/۹	۱۰۸/۸
۴/۹	۵/۲	۳/۴	۵/۹	۲/۶	۵/۸
-۱۶/۵	-۲۲/۷	-۳۰/۳	-۳۹/۰	-۴۱/۰	-۵۰/۲
۴۷/۰	۳۸/۲	۳۳/۰	۲۸/۸	۵/۳	۲۲/۴
-۷/۶	-۱۰/۶	-۱۳/۸	-۱۷/۷	-۱۸/۷	-۲۲/۹
۴۷/۱	۳۸/۳	۳۰/۳	۲۸/۸	۵/۳	۲۲/۵
-۴/۱	-۵/۷	-۷/۵	-۹/۷	-۱۰/۲	-۱۲/۵
-۸/۲	-۱۱/۳	-۱۵/۱	-۱۹/۴	-۲۰/۴	-۲۵/۰
-۱۶/۵	-۲۲/۷	-۳۰/۳	-۳۹/۰	-۴۱/۰	-۵۰/۲
۴۷/۰	۳۸/۲	۳۳/۰	۲۸/۸	۵/۳	۲۲/۴
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰
-۷/۶	-۱۰/۶	-۱۳/۸	-۱۷/۷	-۱۸/۷	-۲۲/۹
۴۷/۱	۳۸/۳	۳۰/۳	۲۸/۸	۵/۳	۲۲/۵
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰

منبع: بیزینس مانیٹور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

تولید، مصرف محصولات پالایشگاهی ایران، ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۶

پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۱	
۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	ظرفیت پالایش نفت خام (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات ظرفیت پالایش نفت خام نسبت به سال قبل
۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	درصد استفاده از ظرفیت پالایشی نفت خام
۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	تولید فراورده‌های نفتی پالایش شده (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات تولید فراورده‌های نفتی نسبت به سال قبل
۱,۷۹۵/۰	۱,۷۹۴/۰	۱,۷۹۳/۰	۱,۷۹۲/۰	۷۹۱/۱/۰	۱,۷۹۰/۰	تولید فراورده‌های پالایشی (شامل اتانول و فراورده‌های غیرمتعارف) نسبت به سال قبل (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۰/۰	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۰	درصد تغییرات تولید فراورده‌های پالایشی (شامل اتانول و فراورده‌های غیرمتعارف) نسبت به سال قبل
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	مصرف فراورده‌های پالایشی (شامل اتانول و فراورده‌های غیرمتعارف) (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات مصرف فراورده‌های پالایشی نسبت به سال قبل (شامل اتانول و فراورده‌های غیرمتعارف)

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

تولید به مصرف محصولات پالایشگاهی ایران، ۲۰۱۷ تا ۲۰۲۲

پیش‌بینی ۲۰۲۲	پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	
۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	۱,۸۶۰/۰	ظرفیت پالایش نفت خام (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات ظرفیت پالایش نفت خام نسبت به سال قبل
۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	۹۵/۰	درصد استفاده از ظرفیت پالایشی نفت خام
۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	۱,۷۶۷/۰	تولید فراورده‌های نفتی پالایش شده (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات تولید فراورده‌های نفتی پالایش شده نسبت به سال قبل
۱,۸۰۱/۰	۱,۸۰۰/۰	۱,۷۹۹/۰	۱,۷۹۸/۰	۱۷۹۷/۰	۱,۷۹۶/۰	تولید فراورده‌های پالایشی (شامل اتانول و فراورده‌های غیرمتعارف) نسبت به سال قبل (۱۰۰۰ بشکه در روز)
۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	۰/۱	درصد تغییرات تولید فراورده‌های پالایشی (شامل اتانول و فراورده‌های غیرمتعارف) نسبت به سال قبل
۰/۰	۲,۱۹۹/۴	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	مصرف فراورده‌های پالایشی (شامل اتانول و فراورده‌های غیرمتعارف) (۱۰۰۰ بشکه در روز)
در دسترس نیست	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	درصد تغییرات مصرف فراورده‌های پالایشی نسبت به سال قبل (شامل اتانول و فراورده‌های غیر متعارف)

منبع: بیزینس مانیتر و اداره اطلاعات انرژی آمریکا

❖ ذخایر نفت و گاز

که بخش اعظم آن در حوزه خوزستان در جنوب غرب ایران و در نزدیکی مرز مشترک با عراق واقع است. با توجه به عمر میادین نفتی کشور، تزریق مجدد سوخت به ذخایر نفتی موضوعی قابل توجه است. روش‌های بهبود بازیابی نفت^(۱) به ویژه با توجه به نرخ پایین بازیابی نفت در ایران (بین ۲۰ تا ۳۰ درصد) به خوبی در این حوزه مورد استفاده قرار گرفته است. با این وجود چالش‌های فراروی بخش ارزی به

ایران بعد از ونزوئلا، عربستان سعودی و کانادا به عنوان بزرگ‌ترین کشور دارنده ذخایر نفتی جهان محسوب می‌شود. در سال ۲۰۱۱، ذخایر نفتی ایران به میزان ۱۳۷ میلیارد بشکه تخمین زده شد که ۹/۳ درصد از کل ذخایر جهانی و بیش از ۱۲ درصد از کل ذخایر تحت کنترل اوپک را تشکیل می‌دهد. بیشتر ذخایر فعلی ایران در چند میدان نفتی عظیم قرار گرفته

1. Enhanced Oil Recovery (EOR)

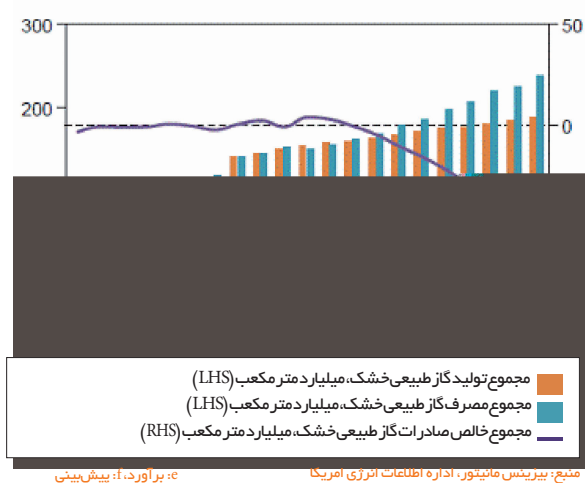
در نتیجه تحریم‌های مستمر بر ضد ایران، تولید نفت این کشور از سال ۲۰۱۱ شدیداً کاهش یافته است.

به دلیل محدودیت‌های شدید در واردات نفت ایران از طرف کشورهای اصلی واردکننده، صادرات نفت ایران کاهش یافته و این اقدام به نوبه خود فشار منفی قابل توجهی بر تولید وارد می‌کند. در واقع، برآوردها بیانگر آن است که میزان تولید تا بیش از ۳۰ درصد نسبت به میزان تولید سال ۲۰۱۱ کاهش یافته است. با وجود اینکه پیش‌بینی می‌شود که روند تولید مجدداً احیا شده و میزان تولید از مقدار پیش‌بینی شده به میزان ۲/۶ بشکه در روز در سال ۲۰۱۳ به ۳/۱ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۷ افزایش یابد، فاصله زیادی تا میزان تولید ۴/۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۱ وجود دارد.

در واقع پیش‌بینی می‌شود که میزان تولید در دوره زمانی پیش‌بینی به این سطوح باز نگردد. از سوی دیگر، میزان مصرف نفت در ایران در سال‌های آینده به‌طور مستمر به روند افزایش خود ادامه خواهد داد. انتظار می‌رود مصرف نفت در ایران در سال ۲۰۱۳ به ۱/۹ میلیون بشکه در روز برسد که تا سال ۲۰۲۲ به ۲/۳ میلیون بشکه در روز نیز افزایش خواهد یافت.

❖ عرضه و تقاضای گاز طبیعی

نمودار تولید، مصرف و خالص صادرات گاز طبیعی ایران (۲۰۰۲ تا ۲۰۲۲)

افزایش میزان تولید گاز طبیعی در ایران تا سال ۲۰۱۷ با نرخ متوسط ناچیزی به میزان دو درصد و تا میزان ۱۷۱ میلیارد مترمکعب رخ خواهد داد. با افزایش تقاضای گاز طبیعی به بیش از ۱۸۰ میلیارد مترمکعب در طی دوره زمانی مذکور، احتمال محدودیت در صادرات گاز وجود خواهد داشت.

در واقع با پیشی گرفتن میزان مصرف گاز طبیعی از تولید صادرات بیش از پیش منفی در دوره زمانی پیش‌بینی دارند. همچنین به واسطه تأثیر تحریم‌ها بر دور نمای سرمایه‌گذاری، پیش‌بینی‌ها با پیش‌بینی‌های اولیه دولت ایران مبنی بر

علت تحریم‌های بین‌المللی، مانع دسترسی به سرمایه‌گذاری قابل توجه و سرمایه‌مورد نیاز جهت بهبود راندمان تولید و جلوگیری از رکود می‌شود. پیش‌بینی می‌شود ذخایر اثبات شده نفت ایران در طی دوره‌ی زمانی پیش‌بینی شدیداً راکد باقی مانده و در سال ۲۰۱۹ به بیش از ۱۳۸ میلیارد بشکه افزایش یابد.

با این وجود علی‌رغم این چالش‌ها، پایه ذخایر نفتی ایران پتانسیل قابل توجهی برای بخش بالادستی نفت و گاز دارد. در می ۲۰۱۲، خبرگزاری دولتی ایران، خبر کشف هشت تا ده میلیارد بشکه نفت در یک میدان نفتی نامشخص در بخش ایرانی دریای خزر را اعلام نمود.

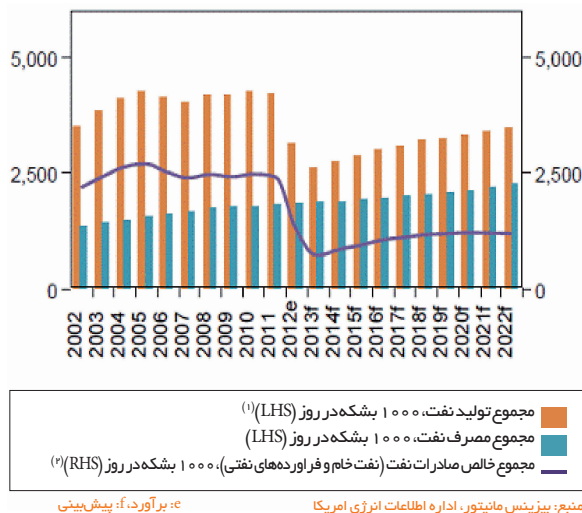
انتظار می‌رود رستم قاسمی، وزیر نفت ایران نیز خبر رسمی این اکتشاف را به زودی اعلام کند، هر چند تاریخ اعلام آن هنوز مشخص نشده است.

بعد از گزارش خبرگزاری مهر در آوریل ۲۰۱۲ مبنی بر کشف میدان عظیم نفت خام سبک، این اکتشاف به عنوان دومین اکتشاف گزارش شده در سال ۲۰۱۲ محسوب می‌شود. ایران بعد از روسیه به عنوان دومین کشور بزرگ دارنده ذخایر گاز نیز محسوب می‌شود، البته بخش قابل توجهی از ذخایر این کشور هنوز توسعه نیافته است. براساس برآورد اداره اطلاعات انرژی آمریکا، ذخایر ایران در سال ۲۰۱۱ به میزان ۱۵۲ میلیارد مترمکعب بود.

با در نظر گرفتن کاهش ذخایر برآورد شده گاز طبیعی ایران از ۳۳/۱ تریلیون مترمکعب در سال ۲۰۱۲ به ۳۱ تریلیون مترمکعب در سال ۲۰۱۷ و کاهش بیشتر تا میزان ۲۸/۳ تریلیون مترمکعب در انتهای دوره زمانی پیش‌بینی در سال ۲۰۲۲، پیش‌بینی می‌شود در طی دوره زمانی پیش‌بینی، افت ناچیزی در میزان ذخایر گاز طبیعی ایران رخ دهد.

❖ عرضه و تقاضای نفت

نمودار تولید، مصرف و خالص صادرات نفت ایران (۲۰۰۲ تا ۲۰۲۲)

دستیابی به تولید سالانه ۲۰۰ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی ظرف چند سال آینده متفاوت می باشد. به علت اثر تحریم ها بر پروژه های پیشنهادی صادرات گاز مایع، دورنمای تولید گاز طبیعی در ایران در پیش بینی ها تنزل یافته است، اگرچه تحقق خط لوله گاز ایران- پاکستان می تواند ریسک مطلوب^(۱) ایجاد کند.

شبکه توزیع گاز طبیعی ایران نیز جهت رفع نیازهای مصرف کشور کافی نمی باشد. با این وجود، ترکمنستان صادرات گاز طبیعی خود به ایران را در سال ۲۰۱۲ نسبت به سال ۲۰۱۱ تا بیش از ۵۰ درصد کاهش داد.

در واقع صادرات نوامبر ۲۰۱۲ به ایران بین چهار و پنج هزار مترمکعب در روز بود، در صورتی که در توافق نامه دوجانبه بر واردات تقریبی ۴۰ میلیون مترمکعب در روز تصریح شده است. این معامله بین خط لوله کورپژه- کوردکوی و دولت آباد- سرخس- خانگیران به وقوع می پیوندد.

از آنجا که ایران متعهد به صادرات ده میلیارد مترمکعب گاز طبیعی در سال به ترکیه است، کاهش واردات گاز به ایران مشکلاتی را ایجاد کرده است. به عنوان نمونه تولید ۱۵۱/۸ میلیارد مترمکعبی گاز طبیعی ایران در سال ۲۰۱۱ نیاز مصرف ۱۵۳/۳ میلیارد مترمکعبی داخلی را تأمین نکرد.

• توسعه پارس جنوبی

میدان گازی پارس جنوبی که در کشور قطر به نام میدان گنبد شمالی^(۲) معروف است، بین ایران و قطر مشترک می باشد. برآورد می شود که بخش ایرانی میدان گازی پارس جنوبی که برنامه توسعه آن به ۲۴ فاز تقسیم شده است، ۶۰ درصد از کل ذخایر گاز کشور را تشکیل دهد.

اداره اطلاعات انرژی آمریکا برآورد می کند که میدان گازی مذکور پتانسیل ۱۲ تریلیون مترمکعب ذخایر گازی را دارا بوده که در حدود دو سوم کل ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در ایران و شش درصد از ذخایر اثبات شده گاز طبیعی در جهان است. فازهای یک تا ده پارس جنوبی در حال بهره برداری بوده و مابقی فازها در مراحل گوناگون توسعه و برنامه ریزی است.

ایران با هدف صادرات گاز مایع به دنبال توسعه فازهای مختلف پارس جنوبی و مذاکرات با سرمایه گذاران عمدتاً اروپایی در حوزه بالادستی نفت و گاز است. این هدف از اواسط تا پایان دهه ۲۰۰۰ میلادی در دست انجام بوده است. با این وجود، از قبل از اعمال تحریم های انرژی آمریکا، اتحادیه اروپا، ژاپن و کره جنوبی بر ضد ایران تا زمان اجرای آن، سرمایه گذاران انگیزه خود را برای سرمایه گذاری در این حوزه، عمدتاً به علت شکست اهداف بزرگ ایران در زمینه صادرات گاز مایع در آینده قابل پیش بینی، از دست دادند.

ایران اعلام کرده که گاز فازهای مشخصی از پارس جنوبی که در ابتدا به منظور گاز مایع در نظر گرفته شده بود به شبکه

گاز داخل کشور و برای تزریق مجدد به میادین نفتی منتقل خواهد شد.

• گاز مایع (LNG)

در شرایطی که تحریم های ایالات متحده و اتحادیه اروپا تأمین مالی پروژه ها و تهیه و تدارک تجهیزات را دشوار یا غیر ممکن ساخته است، چشم انداز مشخصی برای صادرات گاز مایع مشاهده نمی شود.

پروژه های داخلی گاز مایع و پروژه های گاز مایع پارس جنوبی که قرار بود از خروجی فازهای ۱۱، ۱۳ و ۱۴ پارس جنوبی تغذیه شوند، در آگوست ۲۰۱۰ به حالت تعلیق درآمدند. پروژه های مذکور از جهت فناوری و سرمایه گذاری وابسته به شرکای غربی بودند که تحریم های سازمان ملل متحد، ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا مانع از سرمایه گذاری غربی در پروژه ها شد. در نتیجه، این احتمال وجود دارد که ایران احداث پروژه های صادراتی خود از طریق خطوط لوله را در کوتاه مدت و میان مدت در اولویت قرار دهد.

مشکلات ناشی از فناوری مایع سازی گاز و امتناع بانک های بین المللی از ارائه خدمات تأمین مالی لازم، چالش های فراروی چشم انداز توسعه ظرفیت صادرات گاز مایع را تقویت می کند.

❖ معامله محصولات پالایشگاهی و نفتی

ایران شش پالایشگاه بزرگ با ظرفیت ۱۰۰,۰۰۰ هزار بشکه در روز دارد که ظرفیت پالایش سه پالایشگاه کوچکتر هر یک به میزان ۴۰,۰۰۰ بشکه در روز است. برآورد میزان ظرفیت پالایش پالایشگاه های ایران به علت عدم وجود اطلاعات قابل اعتماد در این کشور بسیار متفاوت است.

نشریه نفت و گاز^(۳) با بررسی موضوع پالایشگاه ها در جهان اعلام کرد که از ژانویه ۲۰۱۱، ایران ۹ پالایشگاه با مجموع ظرفیت ۱/۴۵ میلیون بشکه در روز داشته است. البته تحریم های بین المللی، توان واردات بنزین مورد نیاز کشور را به منظور تأمین نیاز داخل محدود کرده است.

هدفمندی یارانه ها نیز که به منظور کاهش رشد مصرف انجام شد، در عمل با مقاومت شدید اجتماعی مواجه شده است.

به منظور رفع نیاز فزاینده داخلی به سوخت در کشور، (با نرخ رشد ۹ درصدی تقاضای بنزین در سال) ایران در نظر دارد ظرفیت پالایشگاهی خود را افزایش دهد. به این منظور چند طرح توسعه پالایشگاهی، موجود و تعدادی نیز پیشنهاد شده اند. با این وجود، تحریم ها و تأمین مالی یک مانع اصلی می باشد. لذا تردید وجود دارد که بسیاری از این پالایشگاه ها به موقع بهره برداری شوند. طبق طرح های موجود، انتظار می رود ظرفیت تولید از ۱/۹۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۱ به ۳/۱۵ میلیون بشکه در روز تا سال ۲۰۱۵ افزایش یابد و این در حالی است که در نظر است که ۲/۷۹ میلیون بشکه در روز در

1. Upside Risk
2. North Dome
3. Oil and Gas Journal (OGJ)

سال ۲۰۱۲ به مرحله بهره برداری برسد که به نظر بلندپروازانه است. در پیش‌بینی‌ها، تا تکمیل پروژه‌های پالایشگاهی بیشتر، ظرفیت پالایش ثابت نگاه داشته شده است. متوسط ۹۵ درصدی نرخ استفاده در سال ۲۰۱۰ برای همه سال‌ها تا سال ۲۰۲۲ مورد استفاده قرار گرفته است.

❖ **درآمدها و هزینه‌های واردات**

براساس قیمت فرضی متوسط سبد نفتی اوپک به میزان ۱۰۴/۴ دلار برای هر بشکه در سال ۲۰۱۳، پیش‌بینی می‌شود که درآمدهای صادرات نفت و گاز برای سال ۲۰۱۳ به ۲۸/۵ میلیارد دلار برسد که نسبت به سال‌های قبل کاهش قابل توجهی را نشان می‌دهد.

تا سال ۲۰۱۷، درآمدهای نفتی به ۲۹/۹ میلیارد دلار افزایش خواهد داشت، اما در پایان دوره پیش‌بینی به میزان تقریبی

❖ **ریسک‌های کلیدی سناریوی پیش‌بینی**

واضح است که ایران به نوسانات قیمت نفت بسیار حساس بوده و احتمال نیاز بودجه این کشور به افزایش قیمت‌های نفت در سال‌های آینده وجود دارد. ایران همچنین به علت تأخیر در توسعه منابع جدید نفت و گاز با ریسک‌هایی مواجه می‌باشد. بی‌تردید، ناکامی ایران در جلوگیری از کاهش تولید نفت خام، به درآمدهای صادرات نفتی آسیب خواهد رساند و تأثیر تحریم‌ها بر درآمدهای بالقوه صادرات گاز مایع به وضوح قابل مشاهده است.

تحقق خط لوله گاز ایران- پاکستان بیانگر ریسک مطلوب پیش‌بینی صادرات گاز ایران است.

رتبه‌بندی‌های ریسک / بازده صنعت

❖ رتبه‌بندی‌های ریسک / بازده - ایران

• چشم‌انداز ایران

علی‌رغم پتانسیل قابل توجه ایران در بخش منابع زیرزمینی نفت و گاز، عوامل مؤثر و کلیدی متعدد همچنان امتیاز کلی ریسک / بازده ایران را کاهش می‌دهند که شامل موارد ذیل هستند:

- چشم‌انداز ضعیف تولید
- فقدان رقابت در صنعت نفت و گاز
- اجرای ضعیف قانون
- تحریم‌های شدیداً محدودکننده بین‌المللی که در حال حاضر بخش صنعت و گاز را هدف قرار داده است.
- ایران در میان نه کشور خاورمیانه، رتبه هشتم را در کسب امتیاز ریسک / بازده منطقه دارا است.

• رتبه‌بندی بخش بالادستی صنعت نفت و گاز ایران - بازدها

علی‌رغم این که پایه ذخایر نفت و گاز در ایران بسیار مستحکم می‌باشد، نرخ رشد بخش نفت و گاز ضعیف است. به علت فقدان سرمایه‌گذاری خارجی و فقدان آشکار دسترسی به سرمایه لازم به منظور سرمایه‌گذاری مناسب در بخش نفت و گاز و وجود بازاری تحت فشار، تا این تاریخ، اقدامات زیادی باید برای صادرات انجام شود. مالکیت و کنترل شدید جمهوری اسلامی بر دارایی‌های بالادستی نفت و گاز نیز بر فقدان رقابت در این بخش تأثیر دارد.

• رتبه‌بندی بخش بالادستی صنعت نفت و گاز ایران - ریسک‌ها

شرایط ضعیف در صدور مجوزها، عدم وجود روند خصوصی‌سازی، موارد قابل توجه فساد و زیرساخت فیزیکی ضعیف، همگی در ایجاد فضایی توأم با ریسک شدید در بخش صنعت نفت و گاز ایران تأثیر دارند. تنها نقطه روشن، امتیاز نسبتاً بالای ایران در استمرار سیاست‌ها می‌باشد؛ با این وجود سیاست‌های فعلی در قبال بخش انرژی به جای اینکه ریسک‌ها را متعادل کند، آنها را تقویت می‌نماید.

• چشم‌انداز رتبه‌بندی بخش پایین دستی صنعت نفت و گاز ایران

ایران از موقعیت مناسبی در رتبه‌بندی بخش پایین دستی نفت و گاز برخوردار است که نشان‌دهنده حجم قابل توجه بازار و پتانسیل رشد محدود در کوتاه‌مدت است. نفوذ دولت در بخش پایین دستی بسیار زیاد و رقابت بسیار پایین است. رتبه‌بندی بخش پایین دستی نفت و گاز ایران متأثر از برخی عوامل می‌باشد که به ویژه ریسک بالایی دارند مانند ریسک رشد اقتصادی کوتاه‌مدت، حاکمیت قانون، زیرساخت فیزیکی و چارچوب حقوقی.

❖ رتبه‌بندی‌های ریسک / بازده - خاورمیانه

دیدگاه: هر چند امتیاز هر کشور به‌طور مجزا در رتبه‌بندی‌های ریسک / بازده صنعت نفت و گاز خاورمیانه تغییر کرده است، رتبه‌بندی‌های کلی عمدتاً مطابق با همان روندهای کلی است که در این منطقه بوده است.

منطقه خاورمیانه با نقش حیاتی که در بازار جهانی تأمین انرژی دارد، همچنان به صورت عمده تحت سیطره شرکت‌های ملی نفت است و رتبه‌بندی‌ها به‌طور دقیق بازارهایی را منعکس می‌کنند که شرکت‌های خارجی فرصت‌های بزرگ‌تری را مشاهده خواهند کرد. اگرچه سرمایه‌گذاری قابل توجه همچنان در بازارهای کلیدی منطقه در بخش پایین دستی ادامه دارد، مقررات سخت و حضور قوی دولت مانع از بازده مطلوب‌تر رتبه‌بندی‌های منطقه‌ای می‌شود.

• نتایج کلیدی رتبه‌بندی ریسک / بازده خاورمیانه

- در حالی که رتبه‌بندی‌های کلی ثابت مانده‌اند، امتیازهای هر کشور دستخوش تغییر بوده است.
- روندهای کلیدی همچنان در رتبه‌بندی‌ها مؤثر است از جمله:
- افزایش بی‌وقفه در تولید از سوی تولیدکنندگان اصلی

رتبه‌بندی ریسک/ بازده نفت و گاز منطقه خاورمیانه

رتبه	رتبه‌بندی ریسک/ بازده نفت و گاز	رتبه‌بندی ریسک/ بازده بخش پایین دستی	رتبه‌بندی ریسک/ بازده بخش بالادستی	
۱	۶۰/۴	۵۲/۲	۶۸/۶	امارات متحده عربی
۲	۵۹/۶	۵۵/۵	۶۳/۷	رژیم صهیونیستی
۳	۵۴/۳	۳۹/۲	۶۹/۵	قطر
۴	۵۴/۳	۳۷/۹	۷۰/۸	عراق
۵	۴۹/۵	۳۸/۶	۶۰/۵	عمان
۶	۴۸/۲	۳۶/۲	۶۰/۳	بحرین
۷	۴۷/۹	۴۷/۱	۴۸/۶	عربستان سعودی
۸	۴۲/۴	۴۲/۴	۴۲/۵	ایران
۹	۴۱/۴	۳۴/۶	۴۸/۲	کویت

منبع: بیزینس مانیتور (امتیازها از ۱۰۰ می‌باشد، امتیاز بالاتر=ریسک پایین‌تر)

رتبه‌بندی ریسک/ بازده بخش بالادستی نفت و گاز منطقه خاورمیانه

رتبه	رتبه‌بندی ریسک/ بازده در بخش بالادستی	ریسک‌ها در بخش بالادستی	ریسک کشور در بخش بالادستی	ریسک صنعت در بخش بالادستی	بازده‌ها در بخش بالادستی	بازده کشور در بخش بالادستی	بازده صنعت در بخش بالادستی	
۱	۷۱	۳۳	۲۱	۴۰	۸۷	۸۵	۸۸	عراق
۲	۶۹	۵۷	۶۱	۵۵	۷۵	۸۵	۷۱	قطر
۳	۶۹	۶۹	۶۲	۷۳	۶۸	۷۵	۶۶	امارات متحده عربی
۴	۶۴	۸۲	۶۷	۹۰	۵۶	۷۰	۵۱	رژیم صهیونیستی
۵	۶۰	۷۷	۶۲	۸۵	۵۳	۶۰	۵۱	عمان
۶	۶۰	۷۳	۶۱	۸۰	۵۵	۶۵	۵۱	بحرین
۷	۴۹	۲۱	۴۹	۵	۶۱	۱۰	۷۸	عربستان سعودی
۸	۴۸	۲۴	۶۰	۵	۵۸	۵	۷۶	کویت
۹	۴۲	۱۸	۳۴	۱۰	۵۳	۲۸	۶۱	ایران

منبع: بیزینس مانیتور (امتیازها از ۱۰۰ می‌باشد، امتیاز بالاتر=ریسک پایین‌تر)

کرده‌اند، با تنزل قابل توجه جایگاه کویت به انتها و صعود قطر به ابتدای لیست، تغییرات قابل توجهی در میان بازیگران رتبه‌بندی شده پایین‌تر وجود داشته است. - امتیازات پائین قطر و امارات متحده عربی در بخش بالادستی که نشان‌دهنده رشد آهسته‌تر در تولید سال ۲۰۱۳ در مقایسه با دستاوردهای سال گذشته است و انتظارات مستمر مبنی بر رشد قابل توجه در تولید نفت عراق این امکان را به بغداد داده است که از دو کشور مذکور در رتبه‌بندی‌های بخش بالادستی پیشی گیرد. به عبارتی اصلاح جزئی و متمایل به پائین مقادیر رتبه‌بندی‌های بخش بالادستی امارات متحده عربی، امکان جهش عراق به رتبه اول جدول را فراهم ساخته است. - با این وجود، علی‌رغم اینکه بازده بخش بالادستی این کشور هنوز بالا است، امتیاز ریسک کشوری عراق در نزدیکی انتهای رتبه‌بندی‌های منطقه‌ای بوده که نشان‌دهنده بی‌ثباتی قابل توجه صنعت نفت این کشور می‌باشد.

مانند عربستان سعودی، کویت و امارات متحده عربی به چشم می‌خورد. - رشد آهسته در تولید میعانات در بیشتر کشورهای منطقه، موجب شده که عراق ترقی کوچکی در رتبه‌بندی‌های بخش بالادستی نسبت به سایر کشورها داشته باشد که نشان‌دهنده افزایش قابل توجه در تولید می‌باشد. با این وجود، امتیازات بالای ریسک بالادستی، چالش‌هایی را که در بخش انرژی در آینده با آن روبرو شده را مورد تأکید قرار می‌دهد که موقعیت عراق را تضعیف خواهد کرد. - از دیگر موارد قابل توجه در رتبه‌بندی بخش بالادستی، دستاوردهای حاصله از سوی رژیم صهیونیستی به عنوان تولیدکننده در حال رشد دیگر منطقه است که طبق پیش‌بینی‌های فعلی از سال ۲۰۱۷ به یک صادرکننده خالص گاز طبیعی در منطقه تبدیل خواهد شد. - در حالی که پیشگامان رتبه‌بندی‌های ریسک/ بازده در بخش پایین دستی نفت و گاز جایگاه خود را حفظ

- در واقع، از آنجا که پتانسیل بخش منابع هیدروکربنی توسعه نیافته در عراق دارای ریسک مطلوب می باشد، مناقشات سیاسی با کردستان، اصلاحیه های متمایل به پائین اهداف بلندپروازانه تولید و شرایط غیر جذاب صدور مجوز، در میان ریسک های نامطلوبی هستند که در صورت تحقق شرایط مطلوب صدور مجوز و بخش نفتی رقابتی، این امکان برای امارات متحده عربی وجود خواهد داشت که موقعیت خود را در رتبه بندی بخش بالادستی در صدر جدول حفظ کند.

- با این وجود همچنان اعتقاد بر این است که همراه با عراق، رژیم صهیونیستی نیز با پیشرفتی سریع به سمت تبدیل شدن به یک نقش آفرین در بازار گاز مایع جهانی، سهم قابل توجه افزایش مورد انتظار را داراست. پیش بینی ها حاکی از آن است که رژیم صهیونیستی تا سال ۲۰۱۷ یک صادرکننده خالص گاز مایع خواهد شد. - عربستان سعودی به عنوان دومین تولیدکننده منطقه باقی خواهد ماند و پیش بینی می شود که تولید نفت این کشور در دوره پیش بینی تا سال ۲۰۲۲ به ۱۲/۵ میلیون بشکه در روز افزایش یابد. با این حال، علی رغم افزایش در میزان تولید، شرکای سنتی خارجی عمدتاً دارای محدودیت بوده و این امر موجب تخصیص امتیاز ۱۰ برای بازده صنعت در بخش بالادستی این کشور می شود که بالاتر از امتیاز ایران است. تلاش های آرامکو^(۱) برای تقویت تولید گاز و بهره گیری از میدان های غیرمتعارف گاز مایع می تواند منجر به فرصت های بیشتر برای مشارکت خارجی در آینده شود، اگرچه احتمال کسب هرگونه امتیاز برای بخش بالادستی این کشور محدود است.

- پیش بینی می شود با بدتر شدن دورنمای بخش انرژی ایران، امتیاز بازده بخش بالادستی این کشور کاهش و رتبه بندی ریسک آن افزایش یابد و این در حالی است

که تحریم ها آسیب خود را به این کشور وارد کرده و کشورهای همسایه ایران جهت تقویت تولید خود، از کاهش حجم صادرات ایران بهره گیری لازم را به عمل می آورند. در حال حاضر ایران در رتبه بندی های بخش بالادستی در انتهای جدول قرار دارد.

- به طور کلی، علی رغم پتانسیل قوی در بخش منابع هیدروکربنی در سرتاسر منطقه که تأییدی بر بازده صنعتی قوی در منطقه است، محدودیت های مشارکت خارجی منجر به امتیازات پایین تر بازده شده و این در حالی است که بی ثباتی سیاسی منجر به ریسک بالا در رتبه بندی های بخش بالادستی غیردولتی می شود.

- رژیم صهیونیستی علی رغم بازار کوچک که بازده را محدود می نماید، جایگاه خود را با کسب حداکثر امتیاز در رتبه بندی بخش پایین دستی حفظ کرده است. ماهیت آزادسازی شده بخش نفت و گاز تأییدی بر امتیازات بالای ریسک ها بوده و نشان دهنده ریسک کلی پایین می باشد. - با این وجود، بخش پایین دستی در خاورمیانه به علت امتیازات نسبتاً پایین دارای امتیاز متوسط به میزان ۴۱ در بازده بخش پایین دستی (از جمله رژیم صهیونیستی) است. علی رغم امکان رشد ناشی از مصرف فزاینده در سرتاسر منطقه، بازار بخش پایین دستی در مقایسه با بازار بخش بالادستی برای مشارکت خارجی بازتر نیست. مالکیت دولتی پالایشگاه ها و یارانه قیمت های سوخت، محدودیت های بیشتری به بازده بالقوه وارد می کند.

- از آنجا که سرمایه گذاری در پالایشگاه های جدید در سرتاسر منطقه، امتیاز ارزیابی بخش زیربنایی پایین دستی نفت و گاز را افزایش داده که تأییدی نیز بر رتبه بندی هر بازار است، ظرفیت جدید تأثیر کمی در تغییر اصول بخش پایین دستی نفت و گاز دارد که برای آنها مقررات محکمی تنظیم شده است.

رتبه بندی ریسک/ بازده بخش پایین دستی نفت و گاز منطقه خاورمیانه

رتبه	بازده صنعت در بخش پایین دستی	بازده کشور در بخش پایین دستی	بازده ها در بخش پایین دستی	ریسک صنعت در بخش پایین دستی	ریسک کشور در بخش پایین دستی	ریسک ها در بخش پایین دستی	رتبه بندی ریسک/ بازده در بخش پایین دستی
۱	۳۶	۶۰	۴۲	۱۰۰	۶۹	۸۸	۵۵
۲	۵۳	۴۴	۵۱	۵۰	۶۳	۵۵	۵۲
۳	۵۹	۳۴	۵۳	۱۰	۷۱	۳۴	۴۷
۴	۵۱	۵۰	۵۱	۱۰	۴۲	۲۳	۴۲
۵	۴۳	۲۸	۴۰	۲۰	۶۶	۳۸	۳۹
۶	۲۶	۴۲	۳۰	۶۰	۵۸	۵۹	۳۹
۷	۴۳	۴۴	۴۴	۱۵	۳۹	۲۵	۳۸
۸	۲۳	۳۲	۲۶	۶۰	۶۳	۶۱	۳۶
۹	۳۸	۲۶	۳۵	۱۵	۶۳	۳۴	۳۵

منبع: بیژنس مانیتور (امتیازها از ۱۰۰ می باشد، امتیاز بالاتر ریسک پایین تر)

1. Aramco

چشم‌انداز بازار

چشم‌انداز بازار انرژی ایران / نقش دولت

بخش عمده تولید، فراوری و توزیع نفت و گاز ایران توسط چهار شرکت دولتی انجام می‌شود که مستقیماً توسط وزارت نفت اداره می‌شوند. اگرچه شرکای خارجی، به ویژه شرکت‌های ملی نفت در بخش انرژی ایران حضور دارند، شرکت ملی نفت ایران^(۱) کلیه فعالیت‌های بخش بالادستی و بخش پایین دستی نفت و گاز را در اختیار دارد. این شرکت از لحاظ ذخایر، چهارمین شرکت بزرگ نفت جهان و از نظر تولید حائز رتبه دوم در جهان می‌باشد. فعالیت‌های پالایش و توزیع تحت کنترل شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران^(۲) است که دولتی بوده و در سال ۱۹۹۱ از شرکت ملی نفت ایران جدا شد. شرکت مذکور بهره‌برداری از ۹ پالایشگاه نفت خام و خطوط لوله نفت و بیش از ۱۰۰۰ بازار خرده فروشی سوخت را بر عهده دارد. توسعه گاز توسط شرکت ملی گاز ایران^(۳) انجام شده و تولید و پخش محصولات پتروشیمی تحت مسئولیت شرکت ملی پتروشیمی ایران^(۴) می‌باشد.

صدور پروانه و تنظیم مقررات

قانون اساسی ایران، شرکت‌های بین‌المللی را از داشتن سهام یا حق امتیاز بهره‌برداری از منابع نفتی این کشور منع می‌کند. با این وجود، قانون سال ۱۹۸۷، انعقاد قرارداد بین وزارت نفت، شرکت‌های دولتی و شخصیت‌های حقیقی و حقوقی خارجی را مجاز می‌شمارد.

به موجب قراردادهای بیع متقابل، پیمانکار، بودجه کل سرمایه‌گذاری را فراهم کرده و اجرت کار را به شکل سهام

تخصیص داده شده تولید از شرکت ملی نفت ایران دریافت و سپس بهره‌برداری از میدان نفتی را پس از اتمام قرارداد به شرکت ملی نفت ایران واگذار می‌نماید. این نحوه قرارداد از محبوبیت چندانی به ویژه در میان شرکت‌های نفتی برخوردار نیست. شرکت ملی نفت ایران با نرخ ثابت بازگشت سرمایه (معمولاً به‌طور تقریبی ۱۵ تا ۱۷ درصد) کل ریسک کاهش قیمت نفت را می‌پذیرد. چنانچه قیمت نفت کاهش یابد، شرکت ملی نفت ایران می‌بایست برای جبران خسارت، نفت یا گاز طبیعی بیشتری را به فروش برساند. با این وجود، تضمینی برای شرکت‌های نفتی وجود ندارد که مجاز به توسعه اکتشافات خود و بهره‌برداری از آن باشند.

یکی از جنبه‌های نامطلوب قراردادهای بیع متقابل، کوتاه‌مدت بودن آنهاست. شرکت ملی نفت ایران در فوریه ۲۰۰۶ با درک عدم جذابیت قراردادهای بیع متقابل، واگذاری قراردادهای بیع متقابل به شرکت‌های خارجی را تسهیل کرد. شرایط جدید قراردادی در فوریه ۲۰۰۷ منتشر شد که براساس آن مدت زمان قرارداد به نحو قابل توجهی مجموعاً به مدت ۲۰ سال افزایش یافت.

در سال‌های اخیر، موضع ایران در قبال سرمایه‌گذاران خارجی سختگیرانه‌تر شده است. در ژوئن ۲۰۰۹، دولت ایران، شرکت ملی نفت چین را به علت عدم تمایل توتال در ادامه همکاری در فاز ۱۱ پارس جنوبی، جایگزین این شرکت کرد که تحلیل‌گران آن را اقدامی همسو با ایالات متحده آمریکا در مخالفت با برنامه هسته‌ای می‌دانند. متعاقب این اقدام، در دسامبر ۲۰۰۹ کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های هندی و آنگولایی جایگزین شرکت او-ام-وی در فاز ۱۲ پارس جنوبی شد.

1. National Iranian Oil Company (NIOC)

2. National Iranian Oil Refining & Distribution Company (NIORDC)

3. National Iranian Gas Company (NIGC)

4. National Iranian Petrochemical Company (NIPC)

❖ سیاست دولت

اگرچه تحریم‌های ضد ایران به رهبری ایالات متحده اثر قابل توجهی بر سیاست انرژی داشته است، ولی ایران تمایل داشته که روند موجود در سیاست دولت تقویت شود. دو تأثیر عمده تحریم‌ها عبارتند از:

- (۱) کاهش سرمایه‌گذاری خارجی که منجر به نقش فزاینده شرکت‌های دولتی داخلی می‌شود.
 - (۲) افزایش نگرانی مبنی بر اختلال در تأمین محصولات پالایشگاهی از طریق تحریم‌های احتمالی
- هر دو عامل فوق ایران را به سمت همکاری نزدیکتر با کشورهایی مثل ونزوئلا و چین که کمتر در معرض فشار ایالات متحده هستند، سوق داده است.

همچنین موانع موجود پیرامون حضور شرکت‌های خارجی در بخش نفت و گاز ایران منجر به نقش فزاینده شرکت‌های دولتی داخلی شده است.

اهداف استراتژیک شرکت ملی نفت ایران شامل توسعه فناوری ملی در بخش نفت از طریق تشویق شرکت‌های داخلی مثل شرکت حفاری شمال^(۱) (از شرکت‌های فرعی شرکت ملی نفت ایران) است که اولین دکل حفاری مورد استفاده در آب‌های عمیق را در سال ۲۰۰۹ احداث کرد. ایران تاکنون به نیاز خود به سرمایه‌گذاری خارجی و مهارت فنی جهت بهبود توسعه بخش نفت و گاز خود اذعان نکرده است.

• سیاست ایران در قبال سوخت‌های پالایش شده

ایران به دنبال توسعه گسترده ظرفیت پالایشگاهی خود می‌باشد. برنامه توسعه مذکور که مشتمل بر احداث هفت پالایشگاه جدید است، ۳ هدف راهبردی ایران را برآورده می‌سازد:

- (۱) به رفع نیاز روز افزون داخل کشور به سوخت کمک کرده و با فراهم ساختن امکان فراوری انواع نفت خام سنگین‌تر برای پالایشگاه‌ها، موجب بهبود راندمان خواهد شد. (تقاضای بنزین با رشد سالانه ۹ درصد مواجه است).

- (۲) تأمین سوخت ایران را که آشکارا به علت تحریم‌های پیشنهادی ایالات متحده مورد تهدید قرار گرفته، تضمین می‌کند.
- (۳) همسو با راهبرد دنبال شده توسط سایر تولیدکنندگان عمده منطقه‌ای مانند عربستان سعودی به منظور افزایش ارزش افزوده در صادرات نفت از طریق پالایش نفت خام در داخل کشور و صادرات محصولات پالایشگاهی در خارج از کشور می‌باشد.

شرکت ملی نفت ایران همچنین به عنوان بخشی از این سیاست، توسعه صنعت پتروشیمی و تولید فراورده‌های نفتی را در دستور کار خود قرار داده است.

در شرایطی که صادرات فراورده‌های پالایشگاهی نقش بسیار مهمی ایفا می‌کند، صادرات بلندمدت نفت خام در انتهای لیست اولویت‌بندی شده ایران قرار دارد. با این وجود عمدتاً به واسطه چالش‌های مرتبط با تحریم‌های بخش مالی، در مورد احتمال

برنامه دار بودن توسعه پالایشگاه‌ها تردید وجود دارد.

در واکنش به تحریم‌های ایالات متحده و اتحادیه اروپا که دسترسی ایران را محدود و هزینه‌های واردات بنزین را افزایش داد، ایران اقداماتی اضطراری به منظور تبدیل سایت‌های پتروشیمی به تأسیسات تولید بنزین آغاز کرد.

ایران مدعی است که حدود ۱۵ میلیون لیتر بنزین با اکتان بالا در ۳ سایت پتروشیمی برزویه، ابن سینا و امام خمینی تولید کرده و برنامه‌ای به منظور تبدیل هفت سایت پتروشیمی دیگر نیز از سال ۲۰۱۰ در دست اقدام دارد.

با توجه به کسری بودجه و نیاز به کاهش مصرف سوخت، ایران برنامه هدفمندی یارانه‌ها را در دسامبر ۲۰۱۰ در مورد سوخت به مرحله اجرا گذاشت.

پیشتر، رانندگان ایرانی می‌توانستند تا ۶۰ لیتر بنزین در ماه با قیمت ۱۰۰۰ ریال برای هر لیتر خریداری کنند و در صورت خرید سوخت اضافی ۴۰۰۰ ریال برای هر لیتر بپردازند.

با این وجود، تلاش‌هایی که در جهت اصلاح سیاست‌های یارانه قیمت سوخت در ایران صورت گرفت با مخالفت‌های گسترده مردمی مواجه شد. در واقع، اصلاحات در زمینه یارانه‌ها موجب نگرانی‌هایی مبنی بر بروز تورم در طی دوره زمانی کسادى شدید اقتصادی شد. علی‌رغم این موضوع، ظاهراً از زمان اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها میزان مصرف به نحو قابل ملاحظه‌ای کاهش یافته است.

❖ ارتباطات بین‌المللی در حوزه انرژی

شرکت‌های بین‌المللی انرژی با محروم کردن ایران از نقدینگی، مهارت فنی و مهارت‌های مدیریت پروژه، سرمایه‌گذاری در ایران را متوقف کرده‌اند.

با این وجود، سایر شرکت‌های مستقر در ایران که کمتر در معرض تحریم‌های ایالات متحده هستند از فقدان نسبی رقابت با رقیبان اصلی سود برده‌اند.

چین و ونزوئلا قراردادهایی به منظور تأمین بنزین ایران امضاء کرده‌اند و شرکت‌های چینی در برنامه فراگیر توسعه پالایشگاهی ایران حضور دارند.

چین به همراه ۱۹ واردکننده دیگر نفت خام ایران، به علت آخرین دوره تحریم‌ها، واردات خود را به میزان قابل ملاحظه‌ای کاهش داده‌اند.

در زمان تهیه این گزارش به نظر می‌رسد تغییری در سیاست‌ها صورت نخواهد گرفت و این امر روابط ایران با جامعه بین‌المللی را به شدت دچار تنش می‌کند.

• سازمان ملل متحد

در ژوئن ۲۰۱۰ شورای امنیت سازمان ملل متحد دور جدیدی از تحریم‌های خود بر ضد ایران را به علت امتناع این کشور از توقف فعالیت‌های غنی‌سازی اورانیوم به تصویب رساند. با توجه

1. North Drilling Company

قانون مذکور، سازمان‌هایی را جریمه می‌کند که بیش از ۲۰ میلیون دلار در پروژه‌های توسعه منابع نفت و گاز ایران سرمایه‌گذاری کنند.

از سوی دیگر، این قانون با اعمال تحریم‌ها سرمایه‌گذاران بخش محصولات پتروشیمی پالایش شده ایران را در صورتی که ارزش بازار سرمایه‌گذاری از یک میلیون دلار فراتر رود هدف قرار داده و همچنین در صورتی که ارزش بازار محصولات از یک میلیون دلار فراتر رود، تحریم‌هایی بر صادرکنندگان محصولات پتروشیمی پالایش شده به ایران اعمال می‌کند. قانون مذکور همچنین از رئیس جمهور امریکا می‌خواهد ظرف ۹۰ روز لیست کلیه فعالیت‌های بین‌المللی مرتبط با انرژی با مشارکت ایرانی‌ها را تقدیم کند.

با توجه به اشاره قانون مذکور به واردات اتانول به ایران، این کشور انتظار دارد به منظور کاهش آسیب‌پذیری واردات بنزین، اتانول مورد نیاز خود را از برزیل تأمین نماید.

تحریم‌های ایالات متحده همچنین با اعمال جریمه بر خدمات بیمه، معاملات ارزی، تأمین مالی و معاملات مرتبط با سیستم مالی امریکا، تلاش‌های ایران مبنی بر معامله با طرف‌های ثالث غیرامریکایی در حوزه نفت و گاز را با اشکال مواجه کرد.

علاوه بر متحدین امریکا در آسیا و خاورمیانه، اقدامات مشابهی توسط اتحادیه اروپا انجام شد که در نتیجه آن اکثر شرکت‌های خدماتی غربی، تجارت با ایران در بخش انرژی را متوقف کردند. وزارت امور خارجه امریکا نیز در دسامبر ۲۰۱۰ اعلام کرد که در نظر دارد اقدامات در نظر گرفته شده بر ضد شرکت نیکو^(۴) را اطلاع‌رسانی کند.

اقدامات مذکور، شرکت نیکو را از دریافت کمک در زمینه صادرات از سوی بانک صادرات به واردات امریکا، پروانه‌های صادراتی از سوی ایالات متحده، وام از بانک‌های بخش خصوصی به میزان بیش از ۱۰ میلیون دلار در یک دوره ۱۲ ماهه و قراردادهای تأمین و تدارکات در امریکا منع می‌کند.

از آنجا که شرکت مادر و شرکت تابعه نیکو هر دو از قبل در لیست وزارت خزانه‌داری امریکا قرار داشتند که اشخاص حقیقی و حقوقی امریکایی را از معامله با اشخاص حقیقی و حقوقی تحت کنترل دولت ایران منع می‌نماید، اقدامات مذکور عمده‌تاً نمادین تلقی می‌شود.

البته علی‌رغم وجود تحریم‌ها، روزهایی وجود دارد که این امکان را به شرکت‌هایی مانند شلامبرگر می‌دهد تا فعالیت بهره‌برداری در ایران را ادامه دهد.

شرکت شلامبرگر^(۵) نیز در نوامبر ۲۰۱۰ پس از اینکه رسانه‌های امریکایی اعلام کردند که شرکت مذکور با انجام عملیات در ایران از طریق کشورهای ثالث (مانند امارات متحده عربی و چین) تحریم‌ها را دور زده و از پروانه ثبت غیرامریکایی خود به عنوان پوششی برای جلوگیری از اقدامات تنبیهی استفاده کرده است، موافقت کرد از بازار ایران خارج شود.

به ضعف نسبی قطعنامه و مهارت ایران در کنترل محدودیت‌های فزاینده بر معامله و سرمایه‌گذاری خود، این قطعنامه تأثیر قابل توجهی بر بخش انرژی ایران نداشت.

هدف آخرین قطعنامه، خریدهای نظامی، تجارت و معاملات مالی سپاه پاسداران بود. زیرا اعتقاد بر این است که این نهاد، برنامه هسته‌ای ایران را تحت کنترل داشته و طیف وسیعی از سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران را در اختیار دارد.

قطعنامه مذکور تحریم‌هایی بر ضد ۱۵ شرکت مرتبط با سپاه پاسداران مانند قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء اعمال می‌کند و دارایی ۴۰ شرکت دیگر مرتبط با نیروهای نظامی را مسدود می‌کند.

ایالات متحده در پی اعمال قوانین سخت‌تری به بانکداری و تجارت ایران بود که با مخالفت روسیه و چین از شدت قوانین مذکور کاسته شد. یکی از مواد قطعنامه خواهان رصد فعالیت‌های بانک مرکزی ایران است که در قطعنامه فعلی مبهم است. قطعنامه این امکان را به ایالات متحده و اتحادیه اروپا می‌دهد که محدودیت‌های بیشتری را بر ضد بخش بانکداری ایران در آینده پیگیری نمایند.

با این وجود به دلیل مخالفت روسیه و چین، اقدام تازه‌ای بر ضد سرمایه‌گذاری در بخش انرژی ایران توسط سازمان ملل به عمل نیامد.

همچنین محدودیت‌های تازه‌ای بر واردات فرآورده‌های پالایشگاهی به مرحله اجرا در نیامد.

با اینکه بسیاری از بازرگانان و شرکت‌های نفتی ارسال محصولات مانند بنزین به ایران را در ماه‌های منتهی به تصویب قطعنامه متوقف کرده‌اند، ایران علی‌رغم فشار بین‌المللی، توانایی خود را در استفاده از «شرکت‌های صوری»^(۶) نفتی و سایر فعالیت‌های تجاری نشان داده است.

● ایالات متحده امریکا

سنای امریکا در ۲۱ می ۲۰۱۲، یک سلسله تحریم‌های اقتصادی در مورد بخش نفت ایران به تصویب رساند. تحریم‌های مذکور هرگونه معاملات با شرکت ملی نفت ایران و شرکت ملی نفتکش ایران^(۷) را با هدف اعمال محدودیت بر صادرات نفتی ایران پوشش می‌دهد.

تنش‌های دیرین از آغاز انقلاب اسلامی ۱۹۷۹ در ایران و تصویب بعدی تحریم‌ها که به ویژه تجارت و داد و ستد بین ایران و ایالات متحده را لغو کرد، در زمان تهیه این گزارش کاهش نیافته است.

در واقع به علت تنش موجود بین غرب و ایران در مورد برنامه هسته‌ای این کشور، بخش انرژی ایران هدف کشمکش سیاسی فیما بین دو طرف شده است.

در جولای ۲۰۱۰ باراک اوباما رئیس جمهور امریکا «قانون جامع تحریم‌ها، مسئولیت‌پذیری و محرومیت ایران»^(۸) را امضاء کرد.

1. Shell Company

2. National Iran Tanker Company (NITC)

3. Comprehensive Iran Sanctions, Accountability and Divestment Act (CISADA)

4. Naftiran Intertrade Company

5. Schlumberger

• کانادا

در جولای ۲۰۱۰ وزارت امور خارجه کانادا، تحریم‌های جدیدی بر ضد ایران اعمال کرد. تحریم‌های مذکور علاوه بر هرگونه معامله بین نهادهای مالی ایران و نهادهای مالی کانادا، تکثیر موشک‌ها و تسلیحات غیرمعارف را هدف قرار می‌دهد. از سوی دیگر صادرات هرگونه کالای مرتبط با پالایش نفت یا گاز طبیعی در ایران که موجب سرمایه‌گذاری‌های جدید در بخش نفت و گاز ایران می‌شود، منع شده است.

• چین

سوی تیان کای معاون وزیر خارجه چین در ژانویه ۲۰۱۲ در یک کنفرانس مطبوعاتی با خبرنگاران اعلام کرد که چین از تلاش‌های جهانی در خصوص منع گسترش تسلیحات هسته‌ای حمایت می‌کند، اما روابط تجاری از مسئله هسته‌ای ایران مجزا می‌باشد. بنا بر گزارش واشنگتن پست، سوی تیان کای اعلام کرد که «روابط تجاری کاری و همکاری انرژی بین چین و ایران ارتباطی با مسئله هسته‌ای این کشور ندارد». موضوعات با ماهیت‌های متضاد نباید با یکدیگر آمیخته شوند و نگرانی‌ها و خواسته‌های مشروع چین می‌بایست مورد توجه قرار گیرد.

سوی تیان کای متذکر شد که برخی استدلال کرده‌اند که هرگونه معامله تجاری کاری با ایران، پشتیبانی مالی برای برنامه هسته‌ای این کشور فراهم می‌کند، اما وی افزود که این استدلال منطقی نمی‌باشد.

در حالی که کشور چین که شدیداً نیازمند به انرژی است، ۱۱ درصد نفت خود را در سال ۲۰۱۱ از ایران وارد کرد، به‌طوری که میزان خرید نفت چین از ایران در نوامبر به رقم بالای ۶۱,۷۰۰ بشکه در روز رسید.

براساس آمار اداره گمرک چین، مقایسه ماه به ماه نشان می‌دهد که میزان خرید نفت چین از ایران به‌طور چشمگیری بیش از میزان خریداری شده در سال قبل می‌باشد. ایران تقریباً یک سوم نفت صادراتی خود را به چین صادر کرده است.

با این وجود، واردات در سال ۲۰۱۲ عمدتاً به علت بحث پیرامون قیمت و شرایط اعتبار^(۱)، کاهش یافته است. در واقع شرکت سینوپک^(۲) اعلام کرد که در سال ۲۰۱۳ نسبت به سال قبل، نفت خام بیشتری از ایران را فراوری خواهد کرد. به‌طور کلی بنا بر محاسبات انجام شده توسط رویترز، چین در سال ۲۰۱۳، ۵ تا ۱۰ درصد واردات نفت خام خود را نسبت به سال قبل کاهش داده است.

• آسیای شرقی و آسیای جنوب شرقی

در حالی که ایران همچنان در نظر دارد چین را جایگزین شرکت‌های بین‌المللی نفت غربی کند، سایر اقتصادهای پیشرو در منطقه مانند ژاپن و کره جنوبی پیرو متحدین غربی خود هستند. در اوایل سپتامبر ۲۰۱۰ ژاپن اعلام کرد که قطعنامه ۱۹۲۹ سازمان ملل متحد را اجرا می‌کند که به

موجب آن سرمایه‌گذاری جدید در بخش انرژی ایران ممنوع و دارایی‌های شرکت‌های مرتبط با برنامه هسته‌ای این کشور را مسدود می‌کند. شرکت اینپکس^(۳) ژاپن در اکتبر ۲۰۱۰ با نگرانی از جریمه‌های نهادهای امریکایی به دلیل تحریم‌ها، از پروژه میدان نفتی آزادگان خارج شد. تحریم‌های ژاپن کمی بعد از کره جنوبی اعلام شد. تحریم‌های مذکور علاوه بر اعمال محدودیت بر معاملات مالی با تعدادی از شرکت‌ها و اشخاص ایرانی، شرکت‌های کره‌ای را از ورود به قراردادهای جدید در صنعت نفت و گاز ایران منع می‌کند.

پتروناس، شرکت دولتی نفت مالزی، در آوریل ۲۰۱۰ اعلام کرد که فروش بنزین به ایران را متوقف می‌کند. شرکت پتروناس خبر مذکور را چند ماه قبل از تصویب تحریم‌های انرژی ایالات متحده و اتحادیه اروپا بر ضد جمهوری اسلامی اعلام کرد. پتروناس اعلام کرد که تا سال ۲۰۱۱ تعهدات خود را طبق قرارداد در بلوک منیر کامل کرده و سرمایه‌گذاری بیشتری در فاز ۱۱ پارس جنوبی انجام نمی‌دهد. لذا به‌طور مؤثری به مشارکت خود در بخش بالادستی نفت در ایران در آینده قابل پیش‌بینی پایان داد.

در سال ۲۰۱۳ شرکت جی ایکس نیپون^(۴)، بزرگترین شرکت ژاپن در حوزه پالایش، اعلام کرد که احتمالاً واردات نفت خود از ایران را در حدود روزانه ۱۶۰,۰۰۰ بشکه برای سال ۲۰۱۳ محدود خواهد کرد که معادل حدود ۱۵ درصد کاهش نسبت به متوسط روزانه ۱۹۰,۰۰۰ بشکه در سال قبل است که به تنهایی ۴۰ درصد کاهش از سال ۲۰۱۱ نشان می‌دهد.

کره جنوبی به عنوان پنجمین واردکننده بزرگ نفت خام ایران، ۳/۹۷ بشکه نفت در فوریه ۲۰۱۳ از ایران وارد کرد که ۳۳ درصد کمتر از میزان وارداتی در دوره زمانی مشابه سال ۲۰۱۲ می‌باشد.

تعمیرات و نگهداری پالایشگاه‌ها و اهداف جدید دولت کره جنوبی در کاهش واردات، باعث کاهش بیشتر واردات نفت این کشور از ایران در ماه‌های آینده خواهد شد.

کاهش ۲۰ درصدی سالانه در واردات از دسامبر ۲۰۱۲ تا می ۲۰۱۳ برای تضمین اجرای تحریم‌های جدید علیه ایران بوده است.

• روسیه

خبرگزاری مهر در ۲۹ آگوست ۲۰۱۱ گزارش داد که شرکت گاز پروم نفت^(۵)، شرکت تابعه گاز پروم روسیه از پروژه توسعه میدان نفتی آذر حذف شده است. این خبرگزاری به نقل از شرکت ملی نفت ایران گزارش داد که شرکت روسی گاز پروم نفت بعد از یک سری اتمام حجت و به دلیل تأخیر زیاد، از پروژه مذکور حذف شد.

شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد که در نظر دارد قرارداد توسعه میدان مذکور را با کنسرسیومی متشکل از شرکت‌های ایرانی امضاء کند.

1. Credit Terms
2. Sinopec
3. Inpex

4. JX Nippon
5. Gazprom Neft

• عراق و کشورهای حاشیه خلیج فارس

در شرایطی که بسیاری از کشورهای همسایه ایران در حاشیه خلیج فارس پیمان‌های نظامی و امنیتی نزدیکی با آمریکا دارند، روابط ایران با کشورهای مذکور دارای مسئله بوده و از بلندپروازی‌های ایران در منطقه به شدت نگران هستند. بنابراین ایران در پیشبرد پروژه‌های مشترک انرژی با همسایگان خود در حاشیه خلیج فارس موفق نبوده است، هر چند به‌طور همزمان اما جداگانه در حال همکاری با قطر در توسعه میدان شمالی پارس جنوبی می‌باشد.

در نوامبر ۲۰۰۹ نمایندگان با تجربه مجلس ایران پس از بحثی طولانی پیرامون قیمت گاز، خواستار فسخ قرارداد سال ۲۰۰۱ عرضه گاز به امارات متحده عربی شدند.

بنابر بیانی‌های که به نقل از خبرگزاری ایسنا، توسط عماد حسینی سخنگوی کمیته انرژی پارلمان ایران قرائت شد، تعدادی از نمایندگان مجرب مجلس ایران معتقدند که قرارداد باید فسخ و عواقب بین‌المللی آن پذیرفته شود.

از آنجا که ایران قبلاً در سپتامبر ۲۰۰۸ اعلام کرده بود که قرارداد مذکور مغایر با منافع ملی این کشور است، خبر مذکور غیرمنتظره نبود.

در حال حاضر با توجه به این که گزینه‌های صادرات گاز ایران منحصر به مسیرهای محدود خطوط لوله موجود بوده و جهت توسعه زیر ساخت گاز مایع، امکان دسترسی به فناوری وجود ندارد، ایران در پی توافق با عمان در آگوست ۲۰۰۸ و بحرین در اکتبر ۲۰۰۸ به دنبال تأمین گاز همسایگان خود در خاورمیانه بوده است.

با این وجود با توجه به عدم توافق دو جانبه ایران و امارات متحده عربی در مورد فرمول قابل قبول قیمت‌گذاری گاز، برنامه‌های صادرات به امارات متحده عربی سال‌ها معلق بوده است.

در طی دیدار سلطان قابوس پادشاه عمان از تهران در آگوست ۲۰۰۹، مذاکرات تضمین قرارداد توسعه میدان گازی کیش در ایران توسط عمان و صادرات مجدد تولیدات میدان مذکور از طریق تأسیسات صادرات گاز مایع عمان ادامه یافت. تا زمان تهیه این گزارش، پیشرفت مهمی در این خصوص صورت نگرفته است.

طبق اظهارات غلامحسین نودری، ایران و بحرین در اکتبر ۲۰۰۸ در مورد یک چارچوب قراردادی توافق کردند که به موجب آن، ایران ۱۰/۳ میلیارد متر مکعب گاز به بحرین صادر می‌کند. غلامحسین نودری، وزیر نفت اسبق ایران اعلام کرد که گاز مورد نیاز از میدان گازی پارس جنوبی تأمین خواهد شد.

ضمناً بنابر شرایط یادداشت تفاهم امضاء شده بین ایران و کویت، تهران در آوریل ۲۰۱۰ موافقت خود را با احداث یک خط لوله صادرات گاز طبیعی به کویت اعلام کرد.

شرکت گاز پروم نفت، قرارداد اولیه توسعه میدان‌های نفتی آذر و چنگوله مستقر در بلوک اناران در استان ایلام واقع در غرب ایران را در نوامبر ۲۰۰۹ امضاء کرد.

میزان نفت موجود در میدان نفتی آذر تا ۲ میلیارد بشکه می‌باشد که در حدود ۴۰۰ میلیون بشکه آن قابل بازیابی است. شرکت ملی نفت ایران معتقد است که میدان نفتی مذکور قابلیت تولید روزانه ۵۰,۰۰۰ تا ۶۵,۰۰۰ بشکه نفت خام سبک را در یک دوره زمانی ۲۵ ساله دارا می‌باشد. علی‌رغم این که شرکت ملی نفت ایران در ژوئن ۲۰۱۰ اعلام کرد که گفتگوها در مراحل نهایی خود می‌باشد، مذاکرات در مورد قرارداد نهایی بدون نتیجه قطعی ادامه یافت.

• هند

به رغم این که هند قبلاً دومین مشتری بزرگ نفت ایران بوده است، خرید نفت خام ایران توسط هند به دلیل عدم امکان هماهنگی در خصوص بیمه، همچنان در حال کاهش است. پالایشگاه مانگالور^(۱) بزرگترین خریدار هندی نفت خام ایران، به علت تحریم‌ها، مجبور به توقف کل واردات خود از ایران شد.

اگرچه بنا بر گزارش‌های واصله، تهران و دهلی نو در حال حل مسئله بوده و تضمین می‌کنند که تحویل نفت خام می‌تواند ادامه داشته باشد، در حال حاضر پالایشگاه‌های هند در صورت عدم مداخله مسئولین برای حل مشکل فقدان بیمه، از آوریل مجبور به توقف واردات خواهند شد.

• ونزوئلا

به دنبال دیدار هوگو چاوز، رئیس جمهور ونزوئلا از ایران در سپتامبر ۲۰۰۹، تهران و کاراکاس همکاری‌های خود در بخش انرژی را با امضاء سه قرارداد گسترش دادند. به موجب این قراردادهای ایران و ونزوئلا موافقت خود را با تهاتر ۷۶۰ میلیون دلار سرمایه‌گذاری در پروژه‌های یکدیگر اعلام نمودند.

شرکت دولتی پترولئوس د ونزوئلا^(۲) با تأمین روزانه ۲۰,۰۰۰ بشکه بنزین از اکتبر ۲۰۰۹ برای ایران موافقت نمود. شرکت مذکور در می ۲۰۱۱ به علت تحویل حداقل دو محموله محصول بهسازی شده به ایران از دسامبر ۲۰۱۰ تا مارس ۲۰۱۱ توسط دولت آمریکا تحریم شد. در اکتبر ۲۰۱۰ مسعود میر کاظمی وزیر نفت ایران و رافائل رامیرز همتای ونزوئلایی وی یادداشت تفاهم تأمین مالی ۱۰ درصد از توسعه فاز ۱۲ میدان گازی پارس جنوبی توسط شرکت پترولئوس د ونزوئلا را مجموعاً به ارزش ۷۶۰ میلیون دلار امضاء کردند.

فاز ۱۲ پارس جنوبی با هدف تولید ۲۸/۴ میلیارد متر مکعب گاز در سال و ۱۱۰,۰۰۰ بشکه میعانات گازی در روز توسط شرکت دولتی پتروپارس ایران به بهره‌برداری می‌رسد. قرارداد نهایی تنها سه ماه پس از زمان یادداشت تفاهم منعقد شد. با این وجود، تا زمان تهیه این گزارش پیشرفت ملموسی در فاز ۱۲ پارس جنوبی حاصل نشده است.

1. Mangalore Refinery
2. Petroleos de Venezuela

قرارداد مذکور احداث یک خط لوله ۵۷۰ کیلومتری از پارس جنوبی به کویت را با انتقال سالانه ۳/۱ میلیارد متر مکعب گاز طبیعی پیش‌بینی می‌کند.

البته تا زمان تهیه این گزارش پیشرفت قابل توجهی در پروژه‌های مذکور صورت نگرفته است. با توجه به این که بحرین و کویت هر دو از متحدین سرسخت ایالات متحده به شمار می‌روند، بعید است پروژه‌های مذکور پیشرفت نماید.

ایران در آوریل ۲۰۱۰ طرح خط لوله بین شهر بصره در عراق و شهر آبادان در ایران را با ظرفیتی در حدود ۱۵۰,۰۰۰ بشکه در روز احیاء کرد. مقامات ایرانی و عراقی در آگوست ۲۰۱۰ اعلام کردند که دو کشور گام‌هایی جهت احداث یک خط لوله گاز برداشته‌اند که از ایران آغاز شده و از طریق عراق به سوریه خواهد رسید. در ۱۲ آگوست ۲۰۱۰ سخنگوی وزارت نفت عراق تأیید کرد که دو طرف کمیته‌ای را به منظور مطالعه امکان‌سنجی فنی پروژه تعیین کرده‌اند. خط لوله مذکور ظرفیتی بالغ بر ۴۰ میلیارد مترمکعب خواهد داشت که ۱۸ میلیارد مترمکعب آن به منظور مصرف داخلی در نظر گرفته می‌شود. تا زمان تهیه این گزارش پیشرفت ملموسی در مورد این پروژه‌ها نیز صورت نگرفته است.

• اتحادیه اروپا

براساس گزارش رویترز در ژانویه ۲۰۱۲، اروپا و ژاپن در اجرای برنامه‌هایی تنبیهی برای کاهش واردات نفت از ایران پیش‌تاز شدند و این در حالی بود که یک مقام ارشد، عصبانیت غربی‌ها در مورد غنی‌سازی اورانیوم توسط ایران را به عنوان پوششی برای انگیزه‌های نهانی رد کرد. یک روز پس از آنکه ایران شروع غنی‌سازی را در یک پناهگاه زیرزمینی کوهستانی در نزدیکی شهر قم تأیید و یک امریکایی را به اتهام جاسوسی محکوم به اعدام نمود، اتحادیه اروپا به منظور تصمیم‌گیری در خصوص تحریم‌ها، تاریخ نشست وزیران خارجه اتحادیه را جلو انداخت.

وزیران خارجه عضو اتحادیه اروپا در ۲۳ ژانویه ۲۰۱۲ تصمیم گرفتند که قراردادهای جدید واردات نفت و محصولات پتروشیمی از ایران را ممنوع کرده و به قراردادهای موجود تا اول جولای ۲۰۱۲ خاتمه دهند.

قبل از ممنوعیت در قراردادهای توافق شده در اوایل سال ۲۰۱۲، اتحادیه اروپا در جولای ۲۰۱۰ رسماً با اجرای تحریم‌های اشاره شده در قطعنامه ۱۹۲۹ شورای امنیت سازمان ملل متحد در مورد ایران که در نهم ژوئن ۲۰۱۰ به تصویب رسید، موافقت کرد. تحریم‌های سازمان ملل در مورد خریدهای نظامی و معاملات بازرگانی و مالی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران می‌باشد.

قطعنامه مذکور تحریم بر ضد ۱۵ شرکت مرتبط با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مانند قرارگاه سازندگی خاتم الانبیا

را شامل شده و دارایی‌های ۴۰ شرکت دیگر مرتبط با نیروهای نظامی ایران را مسدود کرد. اتحادیه اروپا همچنین اقدامات گسترده جداگانه‌ای را که قبلاً در ژوئن ۲۰۱۰ توسط وزیران اتحادیه اروپا بر ضد ایران مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفته بود به تصویب رساند.

اقدامات مذکور علاوه بر سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۰ گروه بانقداری ایرانی و ۲۴ شرکت مرتبط با کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران را شامل می‌شود.

محدودیت‌های بیشتری نیز در مورد صدور ویزا، مسدود کردن سرمایه مقامات ارشد نظامی ایران نیز به تصویب رسید. شرکت‌های مستقر در اتحادیه اروپا مجاز به فراهم کردن خدمات بیمه یا بیمه اتکایی^(۱) به اشخاص حقیقی و حقوقی دولت ایران یا انعقاد قرارداد با شرایط بدهکار شدن ایرانی‌ها نیستند.

• ترکیه

پس از دیدار رجب طیب اردوغان نخست وزیر ترکیه از تهران در اوایل نوامبر ۲۰۰۹، دولت‌های ایران و ترکیه از توافق در زمینه چند قرارداد همکاری انرژی بین دو کشور را اعلام کردند.

قراردادهای مذکور شامل توافق‌نامه احداث یک پالایشگاه ۲ میلیارد دلاری در شمال ایران و برقراری مشارکت خاص به منظور مدیریت ترانزیت گاز از ایران به اروپا از طریق ترکیه می‌باشد. انتظار می‌رود گاز مورد نیاز از فازهای ۶ و ۷ میدان گازی پارس جنوبی تأمین شود که در حال حاضر توسط شرکت نفت ترکیه^(۲) در دست توسعه است. ترکیه در نوامبر ۲۰۰۸ قرارداد اولیه‌ای با تهران جهت سرمایه‌گذاری بالغ بر ۳/۵ تا ۴ میلیارد دلاری در توسعه دو فاز این پروژه عظیم امضاء کرد.

انتظار می‌رود تولید این فازها به ۳۵ میلیارد متر مکعب برسد که نیمی از آن برای صادرات مجدد به اروپا در اختیار ترکیه خواهد بود. با این وجود، وقتی کنسرسیوم پشتیبان پروژه خط لوله نابوکو که مورد حمایت اتحادیه اروپا می‌باشد اعلام کرد که از ایران گاز دریافت نمی‌کند، چشم‌انداز صادرات گاز به اروپا تیره شد. کنسرسیوم مذکور علت تصمیم خود را بن‌بست جغرافیایی-سیاسی بین غرب و ایران در مورد برنامه هسته‌ای ایران اعلام کرد. هر چند این قراردادها در حال حاضر فقط در حد رسانه و خبر مطرح هستند، ولی نشان‌دهنده تمایل به گسترش روابط دیپلماتیک و بازرگانی با ایران می‌باشند که مغایر با تلاش‌های امریکا در ترغیب سرمایه‌گذاری بین‌المللی در ایران است.

البته موازنه قدرت بین ترکیه و تهران در صورت دستیابی ایران به قابلیت تسلیحات هسته‌ای شدیداً موجب نگرانی ترکیه خواهد شد. آنکارا مایل است نقش خود را به عنوان پلی بین منافع غربی و شرقی خود حفظ کند و مایل به هم‌سویی

1. Reinsurance

2. Turkish Petroleum Corporation (TPAO)

● کویت

دولت ایران اعلام کرده است که قصد دارد توسعه میدان گازی فرا ساحلی آرش در خلیج فارس را به طور یک جانبه آغاز نماید. این میدان گازی با کویت مشترک است. طبق اظهارات محمود زیرک چیان زاده مدیر عامل شرکت نفت فلات قاره ایران، کویت پاسخ مثبتی به آخرین درخواست برای اجرای برنامه توسعه مشترک میدان گازی مذکور نداده است. ذخایر برآورد شده در میدان گازی مذکور تقریباً ۳۱۰ میلیون بشکه نفت و بیش از ۲۸ میلیارد متر مکعب گاز می باشد.

زیرساخت های حوزه نفت و گاز

❖ پالایشگاه های نفت

ایران در پایان سال ۲۰۱۲، ۶ پالایشگاه بزرگ با ظرفیت بیش از ۱۰۰،۰۰۰ بشکه در روز و ۴ پالایشگاه کوچکتر هر یک با ظرفیت کمتر از ۴۰،۰۰۰ بشکه در روز داشت. ایران بخش پالایش در اختیار شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی می باشد که تا سال ۲۰۰۸ تنها بهره بردار در حوزه پایین دستی نفت بود. به علت عدم دسترسی به اطلاعات موثق، برآورد ظرفیت پالایش در ایران دقیق نمی باشد.

بهره برداران کلیدی حوزه بالادستی در بخش نفت و گاز ایران

شرکت	تولید نفت (۱۰۰۰ بشکه در روز)	سهام بازار (درصد)	تولید گاز (میلیارد مترمکعب)	سهام بازار (درصد)
شرکت ملی نفت ایران	۴,۰۵۰	۹۶	۱۱۰	۸۴
گاز پروم	در دسترس نیست	در دسترس نیست	در دسترس نیست	در دسترس نیست

منبع: بیزینس مانیاتور

بهره برداران کلیدی حوزه پایین دستی بخش انرژی ایران

شرکت	تولید نفت (۱۰۰۰ بشکه در روز)	سهام بازار (درصد)	محل فروش	سهام بازار (درصد)
شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی ایران	۱,۵۳۰	۱۰۰	۱,۰۶۰	۱۰۰

منبع: بیزینس مانیاتور

دولت ایران با دو پشتیبان بسیار قدرتمند خود یعنی امریکا و اتحادیه اروپا نمی باشد.

همکاری ایران و ترکیه با امضاء یک قرارداد یک میلیارد یوروئی احداث خط لوله گاز ۶۶۰ کیلومتری ادامه یافت که براساس گمانه زنی ها امکان صادرات گاز ایران به اروپا را فراهم می کند.

یک مدیر اجرایی شرکت ملی صادرات گاز ایران اعلام کرد که احداث خط لوله ۱۸ تا ۲۲ میلیارد متر مکعبی مذکور، سه سال به طول خواهد انجامید.

خبرگزاری مهر نیز اعلام کرد که مسئولیت ۲۳ درصد از پروژه بر عهده ایران و مدیریت ۷۷ درصد مابقی آن بر عهده طرف ترک خواهد بود.

ترکیه برای تأمین تقریباً ۹۰ درصد از تولید برق خود شدیداً وابسته به واردات گاز طبیعی از ایران می باشد. این کشور اخیراً به منظور اجتناب از نقض تحریم های بین المللی، پرداخت بهای گاز وارداتی از ایران را به صورت طلا آغاز کرده است.

اگرچه دولت امریکا در جستجوی راه هایی به منظور جلوگیری از این معامله بوده، دولت ترکیه اعلام کرده است که به منظور ایفای نقش حیاتی که ایران در اقتصاد ترکیه بازی می کنند، واردات گاز از این کشور را ادامه می دهد.

پالایشگاه	ظرفیت (بشکه در روز)	مالک	سال تکمیل	جزئیات
آبادان	۳۵۰,۰۰۰	NIORDC ^(۱)	۱۹۱۲	کاهش ظرفیت در زمان جنگ ایران و عراق
اصفهان	۲۸۴,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	-
بندر عباس	۲۳۲,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	-
تهران	۲۲۰,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	-
شازند اراک	۲۵۰,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	زمان اتمام توسعه، فوریه ۲۰۱۱
تبریز	۱۰۰,۰۰۰	NIORDC	۱۹۷۵	-
شیراز	۴۰,۰۰۰	NIORDC	۱۹۷۳	-
جزیره لوان	۳۰,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	-
کرمانشاه	۲۵,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	-
ارس	۱,۴۶۶	در دسترس نیست	۲۰۰۸	اولین پالایشگاه که توسط بخش خصوصی تأمین بودجه شده است
مجموع ظرفیت	۱,۵۳۲,۴۶۶			
ظرفیت مازاد برنامه‌ریزی شده				
ستاره خلیج فارس	۳۶۰,۰۰۰	در دسترس نیست	۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵	۸۰ درصد تأمین بودجه توسط بخش خصوصی
هرمز	۳۰۰,۰۰۰	NIORDC	۲۰۱۲	نفت خام سنگین / فوق سنگین
پارس (شیراز)	۱۲۰,۰۰۰	NIORDC	۲۰۱۲	هزینه برآورد شده ۸۰۰ میلیون یورو است
کرمانشاه (آناهیتا)	۱۵۰,۰۰۰	در دسترس نیست	۲۰۱۲	توسعه توسط بخش خصوصی
تبریز (شهریار)	۱۵۰,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	با هدف تولید گازوئیل یورو ۵
خوزستان (آبادان)	۱۸۰,۰۰۰	NIORDC	۲۰۱۱	پالایشگاه نفت خام سنگین
کاسپین (گلستان)	۳۰۰,۰۰۰	NIORDC	۲۰۱۲	با هدف صادرات به کشورهای مجاور
آبادان	۲۱۰,۰۰۰	NIORDC	در دسترس نیست	کراکینگ کاتالیزوری سیال (بستر ^(۲)) در فصل اول سال ۲۰۱۱ بهره‌برداری شد
مجموع افزایش ظرفیت	۱,۷۷۰,۰۰۰			

منبع: نشریه نفت و گاز، اطلاعات شرکت

ایران در نظر دارد به منظور رفع نیاز فزاینده داخلی به سوخت (تقاضای بنزین در حدود ۹ درصد در سال در حال افزایش می‌باشد)، ظرفیت پالایشگاهی خود را افزایش دهد.

یکی از اهداف این توسعه، فراهم آوردن امکان فراوری انواع نفت خام سنگین‌تر برای پالایشگاه‌های ایران است. ایران هم‌زمان با ادامه حذف تدریجی یارانه‌های بنزین و گازوئیل درصدد تضمین سرمایه‌گذاری برای توسعه گسترده ظرفیت پالایشگاهی خود نیز می‌باشد.

طبق قانون، دولت ایران موظف شد تا پایان سال ۲۰۱۲ نسبت به حذف یارانه‌های سوخت اقدام کند، اگرچه این اقدام به لحاظ سیاسی چالش برانگیز شد.

علیرضا ضیغمی معاون وزیر نفت ایران در جولای ۲۰۱۰ اعلام کرد که ایران باید ۴۶ میلیارد دلار برای برآورده ساختن اهداف خود در زمینه توسعه پالایشگاه‌ها صرف کند، در عین حال افق

زمانی مشخصی ارائه نکرد.

طبق برنامه، ۱۰ پالایشگاه موجود در ایران بهینه‌سازی و هفت پالایشگاه جدید احداث خواهد شد که در نتیجه ظرفیت پالایش را از ۱/۸۶ میلیون بشکه در روز به دو برابر افزایش می‌دهد. برآورد می‌شود به محض بهره‌برداری از این پالایشگاه‌ها، تولید بنزین و گازوئیل کشور به ترتیب تا ۱۹۰ میلیون لیتر در روز (۱/۲ میلیون بشکه در روز) و ۱۸۰ میلیون لیتر در روز (۱/۱۳ میلیون بشکه در روز) افزایش یابد.

با این وجود، با توجه به تحریم‌های بین‌المللی و چالش‌های موجود در خصوص تأمین مالی پروژه‌ها و شرایط نامساعد مالی کنونی کشور، در مورد تکمیل این پالایشگاه‌ها تردید وجود دارد.

● پالایشگاه آبادان

پالایشگاه آبادان، واقع در مرز با عراق در قلب منطقه نفت خیز خوزستان، به ظرفیت ۳۵۰,۰۰۰ بشکه در روز، بزرگ‌ترین

1. National Iranian Oil Refining & Distribution Company: نفتی ایران
2. Fluid Catalytic Cracker (FCC)

صادراتی جزیره لاوان ظرفیتی بالغ بر ۵ میلیون بشکه را دارا است.

در آگوست ۲۰۰۹، فرید عامری، مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران به خبرگزاری فارس گفت که ایران در صدد توسعه این ظرفیت تا ۶/۸ میلیون بشکه می‌باشد. البته مشخص نیست که آیا این توسعه صورت گرفته یا خیر؟

ایران در نظر داشته است با استفاده از ذخیره‌سازی شناور، مکملی برای ذخیره‌سازی نفت خود به صورت ساحلی ایجاد کند. در سال ۲۰۰۸، خبرگزاری فارس گزارش داد که ایران ۲۸ میلیون بشکه نفت خام را در تانکرهای فراساحلی ذخیره‌سازی کرده است. براساس برآورد آژانس بین‌المللی انرژی، آمار مذکور از جولای ۲۰۱۱ به ۲۱/۵ میلیون بشکه تقلیل یافت که بیانگر روشی است که در آن قیمت‌های بالای نفت خام انگیزه‌ای برای فروش نفت خام ذخیره شده می‌باشد.

❖ پایانه‌ها/بندر نفتی

ایران با داشتن حدود ۱۰ پایانه، ظرفیت قابل توجهی در صادرات نفت و فراورده‌های نفتی دارد که اکثر این پایانه‌ها در سواحل جنوبی ایران قرار دارد. دو پایانه بزرگ نفتی این کشور جزیره خارک و جزیره لاوان است. سایر پایانه‌های نفتی این کشور عبارتند از آبادان، بندر ماهشهر، رأس بهرگان، جزیره سیری، بندر عباس و جزیره کیش. ایران همچنین دارای یک پایانه نفتی در نکا واقع در ساحل دریای خزر می‌باشد که در ابتدا برای واردات نفت به عنوان بخشی از قراردادهای تهرتری نفت با تولیدکنندگانی مثل روسیه و قزاقستان مورد استفاده قرار می‌گرفته است.

● جزیره خارک

پایانه جزیره خارک که در ۴۸۳ کیلومتری غرب دهانه خلیج فارس قرار دارد، اصلی‌ترین پایانه صادراتی نفت ایران محسوب می‌شود. پایانه مذکور که در دهه ۱۹۶۰ میلادی احداث شد، از طریق خط لوله زیردریایی به طول ۲۵ کیلومتر به ساحل شهر گناوه، محل استقرار ایستگاه پمپاژ متصل می‌شود. در طی دهه ۸۰ این پایانه مسئولیت صادرات ۸۰ درصد نفت خام کشور را بر عهده داشت. تأسیسات پایانه خارک بارها در طی جنگ ایران و عراق در سال‌های ۱۹۸۵ تا ۱۹۸۶ بمباران شد و صادرات نفت متوقف گردید. پایانه خارک در دهه ۱۹۹۰ میلادی بازسازی شد و بنابر آمار اداره اطلاعات انرژی آمریکا، ظرفیت صادرات آن در حال حاضر تا ۵ میلیون بشکه در روز می‌باشد که آن را در زمره یکی از بزرگ‌ترین پایانه‌های منطقه قرار می‌دهند.

● جزیره لاوان

پایانه جزیره لاوان به پالایشگاه این جزیره با ظرفیت ۳۰,۰۰۰ بشکه در روز متصل است و نفت خام مورد نیاز آن توسط گروه میدان‌های نفتی زیردریایی و میدان‌های میعانات گازی مجاور جزیره لاوان تأمین می‌شود. طبق آمار اداره اطلاعات انرژی آمریکا، پایانه مذکور با ظرفیت ۲۰۰,۰۰۰ بشکه در روز یکی از بزرگ‌ترین

پایانه‌های نفتی ایران می‌باشد. بزرگ‌ترین میدان تأمین‌کننده پایانه مذکور، سازه سلمان می‌باشد که از طریق یک خط لوله زیر دریایی ۱۴۰ کیلومتری به جزیره لاوان متصل است.

پایانه لاوان پس از آسیب‌های وارده طی جنگ ایران-عراق، مجدداً در اول می ۱۹۹۳ بازگشایی شد.

● بندر ماهشهر

قبل از احداث تأسیسات جزیره خارک، پایانه بندر ماهشهر، یکی از اصلی‌ترین پایانه‌های ایران بود ولی بعد از احداث تأسیسات جزیره خارک، بندر ماهشهر عمدتاً برای صادرات فراورده‌های نفتی از پالایشگاه آبادان مورد استفاده قرار گرفت.

❖ خطوط لوله نفت

طبق اطلاعات اداره اطلاعات انرژی آمریکا، شبکه داخلی خطوط لوله نفت ایران مشتمل بر ۵ خط لوله مستقل است. دو خط لوله نفت، بزرگ‌ترین پالایشگاه نفت ایران را به مراکز تولید نفت در خوزستان و پالایشگاه اراک متصل می‌کند. یکی از خطوط لوله به تهران متصل شده و سپس تا پالایشگاه نفت تبریز واقع در شمال غرب ایران ادامه می‌یابد.

خط لوله دیگری، نفت را از خوزستان به پالایشگاه اصفهان، سپس به پالایشگاه کرمان واقع در جنوب شرق و سرانجام به پالایشگاه بندر عباس و پایانه صادرات نفت مجاور تنگه هرمز منتقل می‌کند. پالایشگاه‌های اصفهان و تهران نیز از طریق خط لوله به یکدیگر متصل هستند.

در ۲۵ آوریل ۲۰۱۰ یک مقام سفارت ایران در بغداد به رویترز اعلام کرد که ایران در نظر دارد توافق‌نامه‌ای به منظور احداث یک خط لوله نفت بین شهر بصره واقع در جنوب عراق و شهر آبادان امضاء کند.

علی حیدری، مشاور اقتصادی سفارت ایران در عراق نیز به رویترز اعلام کرد که پیش نویس موافقت‌نامه مذکور به دولت عراق تقدیم شده و در مراحل نهایی فرایند بررسی می‌باشد.

ایران و عراق یادداشت تفاهم احداث خطوط لوله بصره-آبادان را در فوریه ۲۰۰۴ امضاء کردند سه موافقت‌نامه دیگر نیز توسط دو دولت ایران و عراق بین سال‌های ۲۰۰۵ و ۲۰۰۷ امضاء شد که همگی آنها به اشکال مختلف به موضوع احداث دو خط لوله نفت به منظور انتقال حدود ۱۵۰,۰۰۰ بشکه در روز نفت خام عراق به بزرگ‌ترین پالایشگاه ایران در آبادان و بازگردانی فراورده‌های پالایش شده ایران به بصره اشاره شده است.

یک مقام رسمی شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران، در اکتبر ۲۰۰۶ اعلام کرد که طراحی خط لوله، نهایی شده و یک مقام دیگر شرکت نفت جنوب در نوامبر ۲۰۰۷ اعلام کرد که شرکت نفت جنوب، از قبل کار بر روی خط مذکور را آغاز کرده است. لیکن علی‌رغم این اظهارات و موافقت‌نامه‌ها، پیشرفت ملموسی در این پروژه‌ها صورت نگرفته است. در اوایل سال ۲۰۱۳ ایران و پاکستان برای همکاری با یکدیگر در احداث خط لوله گاز

گاز ایران به ترکیه را نیز افزایش می‌دهد. ایران برنامه‌هایی را با هدف سرمایه‌گذاری بالغ بر ۶/۸ میلیارد دلاری در توسعه و گسترش زیرساخت گاز خود طی سال شمسی منتهی به ۲۱ مارس ۲۰۱۰ اعلام کرده است.

طبق برنامه، سرمایه‌گذاری در احداث نهمین خط لوله سراسری گاز ایران، تکمیل دومین خط لوله گاز ترکمنستان و توسعه ۳ کارخانه فراوری گاز در فجر جم، پارسین و ایلام، به عنوان بخشی از برنامه پنج ساله پنجم کشور موردنظر بوده است. سیستم انتقال و توزیع گاز ایران در حال حاضر پاسخگوی نیازهای کشور نمی‌باشد و سرمایه‌گذاری در توسعه زیرساخت گاز یک اولویت اساسی است. ایران قبلاً قرارداد احداث یک خط لوله ۶۶۰ کیلومتری گاز از طریق ترکیه به اروپا را امضاء کرده است. بنا بر قرارداد یک میلیارد یورویی مذکور (۱/۲۹ میلیارد دلار)، خط لوله‌ای با ظرفیت ۱۸ تا ۲۲ میلیارد مترمکعب، ایران را از طریق ترکیه به اتحادیه اروپا متصل خواهد کرد. خبرگزاری مهر گزارش داد که ایران مسئول ۲۳ درصد از پروژه است و ۷۷ درصد مابقی را طرف ترک مدیریت خواهد کرد.

با این وجود، ایران و اتحادیه اروپا در مورد قراردادهای تأمین گاز به توافق نرسیده‌اند، اگرچه احتمال افزایش چشمگیر صادرات گاز ایران به ترکیه در دوره زمانی بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ وجود دارد.

• خط لوله سراسری گاز ایران

ایران در فرایند توسعه یک شبکه اصلی سراسری گاز داخلی می‌باشد که مشترکاً به عنوان خط لوله سراسری گاز ایران شناخته می‌شود. بنابر اعلام شرکت نفت و گاز پارس^(۱)، که یکی از شرکت‌های تابعه شرکت ملی نفت ایران است، گاز شبکه مذکور از پروژه پارس جنوبی تأمین شده و مشتمل بر ۹ خط لوله مستقل خواهد بود.

خطوط لوله مذکور به منظور تأمین گاز مناطق شمالی نیازمند به گاز، طراحی شده و بدین طریق امکان کاهش واردات گاز از آذربایجان را فراهم می‌کند. فازهای اولیه شبکه قبلاً بهره‌برداری شده‌اند و زمان بهره‌برداری از خط لوله اصلی هشتم در سال ۲۰۱۲ می‌باشد.

طبق اعلام اداره اطلاعات انرژی آمریکا، پروژه خط لوله نهم، اولین پروژه خط لوله‌ای بود که توسط ایران به صورت ساخت-مالکیت-بهره‌برداری^(۲) پیشنهاد می‌شود.

• خط لوله واردات گاز کازی مگومد-ایران^(۳)

خط لوله گاز ۱۴۷۵ کیلومتری کازی مگومد-آستارا، شاخه جنوبی خط لوله اصلی قزاق-آستارا-ایران می‌باشد که در سال ۱۹۷۱ تکمیل شد. خط لوله مذکور از مرکز جمهوری آذربایجان به مرکز ایران امتداد داشته که به خطوط لوله گاز در رشت و قم متصل می‌شود.

ظرفیت طراحی خط لوله مذکور ۱۰ میلیارد متر مکعب و ظرفیت واقعی این خط لوله بسیار کمتر است. با این وجود،

ایران-پاکستان با ظرفیت سالانه ۷/۸ میلیارد مترمکعب به توافق رسیدند. همزمان، دو کشور احداث یک خط لوله نفتی برای عرضه ۴۰۰،۰۰۰ بشکه نفت خام ایران به پاکستان را نیز مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند.

❖ پایانه‌های گاز مایع

در شرایطی که تحریم‌های ایالات متحده و اتحادیه اروپا تأمین مالی و تهیه و تدارک تجهیزات پروژه را دشوار و تا حد زیادی غیرممکن ساخته است، فرصت عملی برای صادرات گاز مایع در آینده قابل پیش‌بینی مشاهده نمی‌شود.

پروژه‌های الان جی فارس و پارس^(۱) که گاز مورد نیاز آن باید از فاز ۱۱، ۱۳ و ۱۴ پارس جنوبی تغذیه شود در آگوست ۲۰۱۰ به حالت تعلیق در آمده است.

پروژه‌های مذکور برای فراهم کردن فناوری و سرمایه‌گذاری متکی به شرکای غربی هستند، اما تحریم‌های سازمان ملل، ایالات متحده آمریکا و اتحادیه اروپا، مانع سرمایه‌گذاری غرب در آنها شده است. در نتیجه، ایران در نظر دارد از سرمایه‌گذاران چینی و هندی به عنوان شرکای غربی در پروژه‌ها استفاده کند که البته به احتمال زیاد با تأخیر مواجه می‌شود. در نتیجه، احتمالاً ایران در کوتاه‌مدت پروژه‌های صادراتی خود از طریق خط لوله را اولویت‌بندی می‌کند.

تحریم‌ها همچنین ممکن است منجر به عدم توسعه فاز ۱۲ میدان گازی متوقف شده فراساحلی پارس جنوبی شود. در دهم سپتامبر ۲۰۱۰، یک مقام شرکت دولتی نفت هند دست اندرکار پروژه به اکونومیک تایمز اعلام کرد که کنسرسیوم هندی در حال بررسی کناره‌گیری خود از مشارکت در پروژه می‌باشد.

مقام مذکور، ناتوانی در فراهم کردن فناوری میعان ساز و امتناع بانک‌های بین‌المللی از ارائه خدمات مالی مورد نیاز را از جمله عواملی اعلام کرد که می‌تواند کنسرسیوم را به خروج از پروژه متقاعد سازد.

دولت هند اعلام کرده است که شرکت‌ها می‌بایست براساس منافع تجاری خود عمل کنند، اما این احتمال وجود دارد که کنسرسیوم هندی با نسبت ریسک/بازده نامطلوب مواجه شود.

❖ خطوط لوله گاز

ایران دارای یک شبکه خطوط لوله گاز داخلی و بین‌المللی گسترده و کاملاً توسعه یافته بوده و تعدادی پروژه اصلی خط لوله گاز در این کشور در دست اقدام است.

خطوط لوله واردات گاز، ایران را به آذربایجان و ترکمنستان متصل می‌کند و بدین ترتیب ظرفیت واردات گاز ایران به ترتیب به ۱۰ میلیارد متر مکعب و ۲۰ میلیارد مترمکعب می‌رسد. خطوط لوله صادرات گاز، ایران را به ترکیه (۱۰/۲ میلیارد متر مکعب) و ارمنستان (۲/۳ میلیارد متر مکعب) متصل می‌کند. سایر خطوط لوله پیشنهادی علاوه بر توانمندسازی صادرات، ظرفیت صادرات

1. The Persian LNG and Pars LNG Projects

2. Pars Oil and Gas Company (POGC)

3. Build-Own-Operate (BOO)

4. Kazi Magomed-Iran

تهران تایمز برآورد می‌کند پس از تعمیرات، خط لوله مذکور قادر به تأمین ۱/۸ میلیارد متر مکعب در سال به ایران خواهد بود. شرکت دولتی نفت جمهوری آذربایجان در نظر دارد در توسعه یک ایستگاه متراکم‌کننده در شهر مرزی آستارا و مرمت بخشی از خط لوله کازی مگومد-آستارا به منظور فراهم کردن امکان تأمین گاز بیشتر جهت صادرات، ۱۰۰ میلیون منات آذری (معادل ۱۲۵ میلیون دلار) سرمایه‌گذاری کند.

• خط لوله واردات گاز کورپژه-کردکوی

خط لوله گاز ۲۰۰ کیلومتری کورپژه-کردکوی، گاز میدان کازی کورپژه در شمال غربی ترکمنستان را به کردکوی در شمال ایران منتقل می‌کند.

خط لوله مذکور که نخستین خط لوله تبادلی بین دو کشور می‌باشد، در سال ۱۹۹۶ افتتاح شد و در حدود ۸ میلیارد متر مکعب در سال گاز مورد نیاز شمال ایران را تأمین می‌کند. احداث خط لوله مذکور توسط شرکت ملی مهندسی و ساختمان نفت ایران^(۱) که مناقصه ۱۹۵ میلیون دلاری را در سال ۱۹۹۵ برنده شد، صورت گرفت.

• خطوط لوله واردات گاز دولت آباد-سرخس-خانگیران (دولت آباد-سلیپ یار)

ایران با هدف تنوع بخشیدن به واردات انرژی از کشورهای آسیای مرکزی به استثناء روسیه، دومین خط لوله گاز ترکمنستان را در دسامبر ۲۰۰۹ افتتاح کرد. خط لوله تأمین گاز ۱۲ میلیارد مترمکعبی جدید، گاز میدان کازی دولت آباد در جنوب شرقی استان مازنی را به خانگیران منتقل می‌کند.

احداث خط لوله مذکور، ظرفیت واردات گاز ایران از ترکمنستان را به ۲۰ میلیارد مترمکعب افزایش می‌دهد.

ایران در اواخر سال ۲۰۱۰ از طریق توسعه خط لوله دولت آباد-خانگیران بیش از ۴ میلیارد متر مکعب به ظرفیت واردات گاز خود از ترکمنستان افزود. پس از تکمیل بخش دوم خط لوله ۱۵۵ کیلومتری دولت آباد-خانگیران، ایران قادر به واردات بیش از ۲۴ میلیارد مترمکعب در سال از گاز ترکمنستان خواهد بود که به این تولیدکننده آسیایی کمک می‌کند تا حدودی افت ناشی از تقاضای واردات گاز روسیه را جبران کند. بخش دوم خط لوله دولت آباد-خانگیران از پالایشگاه شهید هاشمی نژاد در شهر خانگیران آغاز و تا استان خراسان رضوی واقع در شمال شرقی ایران امتداد می‌یابد. احداث خط لوله مذکور در اواخر نوامبر ۲۰۱۰ تکمیل شد و ظرفیت را به حدود ۱۶/۵ میلیارد مترمکعب رساند. خط لوله دولت آباد-خانگیران سرانجام تا ۱۸/۲ میلیارد متر مکعب گاز را انتقال خواهد داد.

• خط لوله گاز ایران-ترکیه

احداث خط لوله گاز ۲۵۷۷ کیلومتری ایران-ترکیه در سال ۱۹۹۶ آغاز و در سال ۲۰۰۱ به اتمام رسید. خط لوله مذکور که ظرفیت روزانه آن بالغ بر ۲۸ میلیون مترمکعب (۱۰/۲۲ میلیارد

مترمکعب در سال) است، شهر تبریز واقع در شمال غربی ایران را به شهر آنکارا در ترکیه متصل می‌کند. بهره‌برداری از بخش ایرانی خط لوله مذکور توسط شرکت ملی نفت ایران صورت می‌گیرد. خط لوله مذکور، به خط لوله باکو-تفلیس-ارض روم در ارض روم که مشهور به خط لوله قفقاز جنوبی است متصل می‌شود. خط لوله مذکور بارها به علت شرایط بد آب و هوایی و حملات جدایی طلبان کرد دچار قطعی شده است.

• خطوط لوله صادرات گاز ایران-ارمنستان

خط لوله گاز ۲/۳ میلیارد مترمکعبی ایران-ارمنستان در سال ۲۰۰۹ تکمیل شد که شهر تبریز واقع در شمال غربی ایران را به ارمنستان متصل می‌کند.

بخش ایرانی خط لوله مذکور به میزان ۱۴۰ کیلومتر تا مرز ارمنستان امتداد دارد و در مرز ارمنستان به بخش ارمنی خط لوله متصل می‌شود که ۴۰ کیلومتر از منطقه مقری به سرداریان امتداد دارد. خط لوله ایران-ارمنستان با هدف توسعه به میزان ۱۹۷ کیلومتر جهت انتقال گاز به مرکز ارمنستان و اتصال به شبکه ملی توزیع گاز این کشور طراحی شد که البته مشخص نیست که این توسعه در آینده پیشرفت داشته باشد.

به موجب قرارداد ۲۰ ساله امضاء شده بین ایران و ارمنستان در سال ۲۰۰۴، ارمنستان موافقت خود را با تأمین ۳ کیلووات ساعت برق به ازای هر متر مکعب گاز طبیعی دریافتی از ایران اعلام کرد.

بنابراین کل گاز صادراتی ایران به ارمنستان به برق تبدیل و سپس مجدداً به ایران وارد می‌شود و این در حالی است که گاز صادراتی به ارمنستان در این کشور مصرف نمی‌شود. بنا بر اظهارات آرمین موسیسیان، وزیر انرژی ارمنستان در دسامبر ۲۰۰۸، ارمنستان در نظر دارد تنها در مواقع اضطراری برای رفع نیازهای خود به گاز، از خط لوله مذکور استفاده کند.

بخش ارمنی خط لوله مذکور از سال ۲۰۰۶ تحت مالکیت و بهره‌برداری آرم روس گاز پروم^(۲) قرار گرفت. شرکت گاز پروم که انحصار صادرات گاز روسیه را در اختیار دارد، کنترل اکثریت ۸۰ درصدی سهام شرکت آرم روس گاز پروم را در اختیار داشته و این در حالی است که وزارت انرژی ارمنستان مالکیت ۲۰ درصد بقیه را در دست دارد. گاز پروم تنها مالک بخش حیاتی ۴۰ کیلومتری خط لوله مذکور در ارمنستان است.

• خط لوله صادرات گاز پارس (در دست احداث)

بنا بر اظهارات احمد نورانی رئیس امور اقتصادی سفارت ایران در ترکیه، کار احداث خط لوله گاز پارس از ایران به ترکیه در جولای ۲۰۰۹ آغاز شد. خط لوله ۱۷۴۰ کیلومتری از ایران آغاز و از ترکیه به یونان و سپس از طریق ایتالیا به سایر کشورهای اروپایی امتداد خواهد یافت که طبق اظهارات احمد نورانی، مسیر دیگری نیز از طریق عراق و سوریه، از طریق دریای مدیترانه به یونان و ایتالیا قابل بررسی می‌باشد.

۲۰۱۴ تکمیل خواهد شد.

● خط لوله زیر دریایی صادرات گاز آسیای جنوبی^(۲) (در مرحله پیشنهاد)

احداث یک سیستم خط لوله زیر دریایی گاز به منظور دسترسی به منابع گاز خاورمیانه قبلاً توسط هند بررسی شد. بنا بر اظهارات سبوز کومار جین، مدیر بنگاه گاز آسیای جنوبی، این بنگاه به مدت ۳ سال بر روی پروژه مذکور که در اصل در دهه ۱۹۹۰ پیشنهاد شد، کار کرده بود.

گزارش امکان سنجی فنی و تجاری توسط شرکت اینتکسی^(۳) در سال ۲۰۰۸ تهیه شد و این گزارش نشان می داد که پروژه به لحاظ فنی امکان پذیر است. بنا بر گزارش ها، این شرکت مذاکراتی نیز با قطر و ایران در خصوص تأمین گاز پروژه ها انجام داده است.

گاز مورد نیاز این پروژه ۳ میلیارد دلاری از قطر، ایران و احتمالاً عراق تأمین شده و به یک سیستم جمع آوری گاز در ساحل شبه جزیره عربستان منتقل خواهد شد که از آن نقطه، خطوط لوله گاز در آب های عمیق از دریای عربستان عبور می کنند. بنا به اظهارات جین، عمق خطوط لوله در آب های عمیق ۳۵۰۰ متر و مجموعاً به طول ۱۰۰۰ کیلومتر خواهند بود. بنا به گزارش رسانه ها، هر یک از خطوط لوله مذکور، ۲۲۶/۵ میلیارد مترمکعب گاز در یک دوره ۲۵ ساله انتقال خواهند داد که حاکی از تأمین سالانه حدود ۹ میلیارد مترمکعب در سال توسط هر خط لوله خواهد بود، اما تعداد خطوط لوله برنامه ریزی شده برای احداث منتشر نشده است. انتظار می رود در اولین فاز پروژه با تأمین ۰/۹ میلیون مترمکعب در روز یا ۳۲۰ میلیارد مکعب در سال توسط خط لوله مذکور، احداث پروژه تا سال ۲۰۱۴ به اتمام برسد.

● خط لوله کویت - ایران (در مرحله پیشنهاد)

در هشتم آوریل ۲۰۱۰ خبرگزاری های ایران گزارش دادند که هیأت های نمایندگی دولت های کویت و ایران توافق نامه ای را در تهران به منظور احداث یک خط لوله صادرات گاز طبیعی از ایران به کویت امضاء کردند. بنا بر توافق نامه جدید، ایران به منظور انتقال گاز از میدان گازی پارس جنوبی به کویت یک خط لوله ۵۷۰ کیلومتری احداث می کند. حجم صادرات گاز معادل با ۳/۱ میلیارد مترمکعب در سال خواهد بود.

● خط لوله ایران - عراق - سوریه (در مرحله پیشنهاد)

در آگوست ۲۰۱۰ مقامات ایرانی و عراقی اعلام کردند که دو کشور گام هایی جهت برقراری یک خط لوله برداشته اند که از غرب ایران و از طریق عراق به سوریه امتداد خواهد داشت. سخنگوی وزارت نفت عراق در ۱۲ آگوست ۲۰۱۰ تأیید کرد که دو طرف کمیته ای را به منظور مطالعه امکان سنجی فنی پروژه تعیین خواهند کرد. خط لوله مذکور ظرفیتی بالغ بر ۴۰ میلیارد مترمکعب دارد که در حدود ۱۸ میلیارد مترمکعب آن برای مصرف داخلی در نظر گرفته شده است.

نورانی همچنین اعلام کرد که گاز ایران می تواند برای تأمین خط لوله طرح ریزی شده نابوکو که از ترکیه به اتریش متصل می شود استفاده شود. البته هیچ قراردادی در این خصوص امضاء نشده است.

● خط لوله صادرات گاز ایران - پاکستان (در دست احداث)

ایران و پاکستان در می ۲۰۰۹ توافق نامه ای در خصوص نهایی کردن قرارداد احداث خط لوله گاز ۷/۶ میلیارد دلاری ایران - پاکستان امضاء کردند که از مدت ها قبل به تأخیر افتاده بود. بنا به اظهارات امضاء کنندگان، توافق نامه مذکور پیگیری پیشرفت پروژه را از فاز برنامه ریزی تا فاز اجرا با هدف بهره برداری در سال ۲۰۱۴ شامل می شود.

خط لوله مذکور گاز مورد نیاز را از میدان گازی پارس جنوبی تأمین کرده و در حدود ۹۰۰ کیلومتر از شهر بندری عسلویه در جنوب ایران به شهر ایرانشهر در نزدیکی مرز پاکستان امتداد خواهد داشت که گاز مورد نیاز استان های بلوچستان و سند پاکستان را تأمین خواهد کرد. نوید قمر، وزیر نفت و منابع طبیعی پاکستان به خبرنگاران گزارش داد که به موجب توافق نامه و خرید فروش گاز، ایران ۲۱/۲ میلیون مترمکعب گاز در روز یا ۷/۷ میلیارد متر مکعب گاز در سال صادر می کند که طبق ماده پیش بینی شده در توافق نامه در تاریخ نامشخصی که متعاقباً اعلام خواهد شد به ۲۸/۳ میلیون مترمکعب در روز یا ۱۰/۳ میلیارد مترمکعب در سال افزایش خواهد یافت.

دوره قرارداد مذکور ۲۵ سال می باشد که تا ۵ سال دیگر نیز قابل تمدید است. پاکستان در نظر داشت بودجه پروژه که طبق برآوردها ۱/۶۵ میلیارد دلار بود را از طریق مشارکت بخش دولتی - خصوصی تأمین نماید. عاصم حسین، وزیر نفت پاکستان در ۲۱ جولای ۲۰۱۱ اعلام کرد که پاکستان انتظار دارد که پروژه مذکور تا سال ۲۰۱۲ (قبل از تاریخ برنامه ریزی شده در سال ۲۰۱۴) تکمیل شود.

وی افزود که پاکستان، کار بخش پاکستانی پروژه را ظرف شش ماه از سر می گیرد، اگرچه عاصم حسین اشاره ای به تکمیل بخش ایرانی خط لوله توسط ایران نکرد.

در ۲۸ جولای، دولت پاکستان با تأیید شروع انجام پروژه، دعوت به مناقصه پروژه را اعلام کرد. شرکت آی ال اف آلمان و نسپک^(۱) مشاوره مهندسی در پروژه را ارائه داده و این در حالی است که قراردادهای مهندسی، تدارک و احداث هنوز واگذار نشده اند.

در اوایل سال ۲۰۱۳، ایران و پاکستان برای همکاری با یکدیگر جهت احداث خط لوله گاز ایران - پاکستان به توافق رسیدند. طبق گزارش رسانه ها، شرکت تدبیر انرژی ایران احداث ۷۸۰ کیلومتر از خط لوله در داخل پاکستان را انجام خواهد داد.

علاوه بر این، دولت پاکستان پروژه را که انتظار می رود ۱/۵ میلیارد دلار هزینه در برداشته باشد، تصویب کرد. بخش پاکستانی خط لوله ۷۸۵ کیلومتری ایران - پاکستان طبق برنامه تا دسامبر

1. ILF Germany & NESPAK
2. South Asian Gas Enterprise (SAGE)
3. INTECSEA

چشم انداز رقابتی

خلاصه اجرایی

کوتاهی و تأخیر در برنامه توسعه میدان های آذر و شانگوله شد. تا کنون فقط شرکت زروبوژ نفت^(۱) به دعوت ایران پاسخ داده است.

- بنا بر اظهارات مسعود جهدی، مدیر اکتشافات شرکت نفت خزر، وزارت نفت ایران در حال برنامه ریزی احداث یک پالایشگاه در نزدیکی دریای خزر می باشد. پالایشگاه مذکور نفت خام میدان نفتی سردار جنگل که ذخایر آن تقریباً بالغ بر ۲ میلیارد بشکه بوده و ۵۰۰ میلیون بشکه آن قابل بازیافت می باشد را فراوری خواهد کرد.

- پیمانکار سنگاپوری میدان نفتی، ام ای او^(۲) همه فعالیت های خود در ایران را به علت تحریم های غرب بر ضد ایران متوقف کرده است. شرکت مذکور ۳ کشتی باقیمانده و خدمه فعال خود در منطقه را تا پایان دسامبر ۲۰۱۲ خارج نموده و بدین طریق عملیات خود در ایران را در طی هفته منتهی به ۳۰ دسامبر ۲۰۱۲ به حالت تعلیق درآورد.

- شلامبرگر، سال ۲۰۱۳ را سال پایانی فعالیت خود در ایران اعلام کرده است. شرکت مذکور به عنوان برجسته ترین شرکت خدمات میدان های نفتی در جهان موفق شده با ادامه عملیات در طی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۹۷۹ و بعد از آن، حضور خود را در ایران از دهه ۱۹۴۰ حفظ کند. در سال جاری، شلامبرگر به قراردادهای باقیمانده خود در ایران پایان خواهد داد که آخرین آن ها در سال ۲۰۰۹ امضاء شدند و بدین ترتیب بخش صنعت نفت ایران را منزوی تر کرده و دسترسی آن را به فناوری و تخصص بین المللی محدود خواهد کرد.

- شرکت ملی نفت ایران، مسئولیت همه فعالیت های حوزه بالادستی نفت و گاز را بر عهده دارد. البته مشارکت محدودی در مقیاس کوچک بر مبنای پیمانکار فرعی و تحت قراردادهای بیع متقابل ایران توسط شرکت های مستقل نفتی وجود دارد. تقریباً همه دارایی های پالایشگاه ها و توزیع نفت نیز از طریق شرکت ملی پالایش و پخش فراورده های نفتی ایران، تحت مالکیت دولت است. تنها استثنا در این زمینه یک پالایشگاه خصوصی نفت در منطقه آزاد تجاری ارس است که در ژوئن ۲۰۰۸ افتتاح شد.

- رستم قاسمی، وزیر نفت ایران طی یک کنفرانس مطبوعاتی در ژانویه ۲۰۱۳ به خبرنگاران اعلام کرد که در پنج سال آینده ۴۰۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری در بخش انرژی ایران مورد نیاز خواهد بود. بودجه مذکور به منظور افزایش ظرفیت تولید نفت و حفظ جایگاه ایران در اوپک ضروری است. ایران به علت تحریم های بین المللی جایگاه خود را در اوپک به عنوان دومین تولیدکننده بزرگ نفت به عراق واگذار کرده است.

- ریگ زون^(۳) گزارش می دهد که طبق اعلام الکساندر نواک، وزیر انرژی روسیه، ایران از تعدادی از شرکت های نفت و گاز روسی به منظور کمک به توسعه منابع هیدروکربنی خود دعوت به عمل آورده است. با توجه به مواجهه با تحریم های سنگین بین المللی، ایران مایل است بعد از خروج خصوصت آمیز شرکت گازپروم نفت از ایران در سال ۲۰۱۱، روابط خود را با روسیه احیا کند. شرکت گازپروم توسط شرکت ملی نفت ایران متهم به

بازیگران کلیدی در بخش نفت و گاز ایران

شرکت	میزان فروش در سال ۲۰۱۰ (میلیون دلار)	درصد سهم از کل فروش	تعداد کارمندان	سال تأسیس	مالکیت
شرکت ملی نفت ایران	در دسترس نیست	۱۰۰	در دسترس نیست	۱۹۷۹	۱۰۰ درصد دولتی

منبع: بیزینس مانیاتور

1. Rigzone
2. Zarubezhneft
3. Miclyn Express Offshore (MEO)

«نمایه شرکت‌ها»

شرکت ملی نفت ایران (NIOC)

❖ نقاط قوت

- تولید کننده اصلی نفت و گاز کشور
- دسترسی بی‌رقیب به مناطق مختلف جهت اکتشاف
- کنترل تأسیسات صادرات نفت

❖ نقاط ضعف

- آزادی محدود مالی و عملیاتی
- ضعف در هزینه‌ها و کارایی
- عدم توفیق در تدارک توافق‌نامه‌های مشارکتی تولید جهت حضور شرکت‌های بین‌المللی نفتی
- نیازمند سرمایه‌گذاری بیشتر

❖ فرصت‌ها

- از پتانسیل قابل توجه و بهره‌برداری نشده صادرات گاز برخوردار است.
- مصرف داخلی/ منطقه‌ای انرژی در حال افزایش است.
- نواحی وسیعی از منطقه در دست اکتشاف می‌باشد.

❖ تهدیدها

- کاهش تولید نفت داخلی در بلندمدت
- تغییر در سیاست ملی/ اوپک در بخش انرژی
- تحریم‌های بین‌المللی

❖ مروری بر شرکت ملی نفت ایران

شرکت ملی نفت ایران که کاملاً دولتی بوده و احتمال خصوصی شدن آن نیز بسیار کم است، یکی از بزرگترین شرکت‌های نفت جهان به لحاظ تولید است. این شرکت با چالش‌هایی از قبیل تحویل حجم فزاینده نفت، افزایش ظرفیت تولیدی، کاهش واردات فراورده‌ها و بهره‌برداری از منابع گاز کشور مواجه می‌باشد. قانون اساسی کشور و تحریم‌های کنونی اعمال شده توسط امریکا و سازمان ملل، محدودیت‌هایی برای این شرکت ایجاد کرده است. شرکت‌های نفتی بین‌المللی که در آغاز به عنوان پیمانکاران فرعی به کار گرفته شدند، به‌طور گسترده‌ای ایران را ترک کرده‌اند. پیمان‌هایی با شرکت‌های نفتی غربی وجود دارد، اما مسئولیت اصلی حفظ جریان نفت و گاز کشور عمدتاً به تنهایی بر عهده شرکت ملی نفت ایران است. پس از ملی شدن منابع نفت و گاز ایران در سال ۱۹۸۰، شرکت ملی نفت ایران، کنترل مطلق کل عملیات و فعالیت‌های صنعت نفت را در حوزه بالادستی در اختیار گرفت. شرکت مذکور مدعی است بیش از ۵۶۰ میلیارد بشکه ذخایر نفتی و در حدود ۲۷،۰۰۰ مترمکعب ذخایر گازی در اختیار دارد که بدین لحاظ این شرکت را در ردیف چهار شرکت بزرگ نفت جهان قرار می‌دهد. شرکت ملی نفت ایران همچنین مدعی است که به تنهایی ظرفیت تولیدی بیش از ۴ میلیون بشکه نفت در روز را دارا بوده و کمابیش کل تولید نفت و گاز کشور که در چند قرارداد قبلی با پیمانکاران فرعی با ناکامی مواجه شد، توسط این شرکت انجام می‌شود. دارایی‌های اصلی بخش تولید شرکت مذکور در منطقه خوزستان واقع در جنوب غرب کشور و در نزدیکی مسیرهای اصلی صادرات ایران قرار دارد. از زمان تشکیل شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران در سال ۱۹۹۱، شرکت ملی نفت ایران عمدتاً فعالیت‌های خود را در حوزه بالادستی متمرکز کرد. البته این شرکت از طریق شرکت‌های تابعه انتقال نفت خود، مانند شرکت ملی نفتکش ایران و شرکت ملی پایانه‌های نفتی ایران، برخی فعالیت‌های خود در حوزه پایین دستی نفت را نیز همچنان حفظ کرده است. به منظور ایفای نقش ایران به عنوان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان نفت در دنیا، شرکت ملی نفت ایران از اسکله‌های بارگیری پیشرفته در جزایر خارک، لاوان و سیری استفاده می‌کند.

رستم قاسمی وزیر نفت ایران در جریان یک کنفرانس مطبوعاتی در ژانویه ۲۰۱۳ به خبرنگاران اعلام کرد سرمایه‌گذاری به ارزش ۴۰۰ میلیارد دلار در بخش انرژی ایران در پنج سال آینده مورد نیاز خواهد بود.

بودجه مذکور به منظور افزایش ظرفیت تولید نفت و حفظ جایگاه ایران در اوپک ضروری است. ایران به علت تحریم‌های بین‌المللی، جایگاه خود را در اوپک به عنوان دومین تولیدکننده بزرگ نفت به عراق واگذار کرده و این در حالی است که عربستان سعودی، کویت و امارات متحده عربی در غیاب ایران در عرضه نفت، تولید خود را در بیشتر مواقع سال ۲۰۱۲ تا حدودی افزایش دادند. علاوه بر این، با توجه به نگرانی در مورد برنامه هسته‌ای ایران و حمایت این کشور از جنبش‌های سیاسی شیعی در منطقه که موجب نگرانی همسایگان عمدتاً سنی ایران و همسایگان حاشیه خلیج فارس عضو اوپک شده، نفوذ ایران در اوپک به عنوان یک عضو تأثیرگذار رو به افول می‌باشد. شرکت ملی نفت ایران به منظور افزایش ذخایر و تولید و نیز همساز کردن بهتر تولید با نیازهای صنعتی یک راهبرد ۱۲ مرحله‌ای طراحی کرده است. راهبرد مذکور بر بهره‌برداری هر چه سریع‌تر از ذخایر بزرگ تازه کشف شده به منظور حفظ سطوح ملی تولید نفت تأکید می‌کند. همچنین براساس راهبرد مذکور، بر افزایش کارایی تولید از طریق اصلاح برنامه ریزی و کاربردی کردن فناوری جدید برای افزایش سرعت بازیافت تأکید می‌شود. بنابر اعلام محسن خجسته مهر، معاون برنامه‌ریزی و نظارت بر منابع هیدروکربنی وزارت نفت، احتمال دارد ایران ۸۰ میلیارد دلار صرف توسعه و تکمیل فازهای میدان گازی پارس جنوبی کند. برآورد می‌شود که میدان مذکور ۸ درصد از مجموع ذخایر گازی جهان و ۵۰ درصد از ذخایر اثبات شده گاز ایران را داشته باشد. شرکت ملی نفت ایران به منظور تحقق بخشیدن به پتانسیل ذخایر عظیم نفت و گاز تحت فشار است، اما کاهش طبیعی در تولید نفت به میزان ۵۰۰,۰۰۰ بشکه در روز را هر ساله مدیریت می‌کند. این کاهش ناشی از مصرف میدان‌های نفتی سررسید شده است، در حالی که چشم‌انداز رشد در آینده متکی به بهره‌برداری از پروژه‌های بزرگ جدید جهت جبران کاهش تولید است. با این وجود، سرمایه‌گذاری ایران در حوزه بالادستی به دلیل مشکلات با شرکت‌های خارجی در مورد قیمت‌ها و اختلاف نظر موجود پیرامون برنامه غنی‌سازی اورانیوم ایران با مانع مواجه شده است. بنابراین سرمایه‌گذاران در مورد فرصت‌های توسعه در ایران با احتیاط برخورد کرده و بسیاری از شرکت‌های بین‌المللی نفت سرمایه‌گذاری در ایران را متوقف نموده یا به تأخیر انداخته‌اند. تحریم‌های بین‌المللی در بخش انرژی بر ضد ایران، تصمیم‌گیری شرکت ملی نفت ایران در خصوص پارس جنوبی را آسان‌تر کرده است. فسخ تعدادی از پروژه‌های پیشنهادی گاز مایع منجر به افزایش عرضه گاز برای مصرف داخلی شده، اگرچه هنوز سرمایه‌گذاری در این بخش مورد نیاز می‌باشد. قبل از اعمال آخرین دور از تحریم‌ها، ایران در انتخاب راهبرد توسعه مردد بود. این راهبرد، به شدت مغایر با راهبرد قطر است که در میدان شمالی پارس جنوبی در خلیج فارس با ایران مشترک می‌باشد. قطر بیست سال قبل تصمیمی راهبردی برای سرمایه‌گذاری در بخش صادرات گاز گرفت و هم‌اکنون در حالی که دوحه میلیاردها دلار درآمد به علت صادرات گاز کسب کرده، تهران از چنین فرصتی برخوردار نبوده است. با این وجود ایران با داشتن ۲۸,۱۳۰ میلیارد مترمکعب ذخایر گازی برآوردی، دومین کشور بزرگ جهان محسوب شده و پتانسیل گاز این کشور در منطقه بی‌نظیر است. بدون شک شرکت ملی نفت ایران انتظار داشت که سرمایه‌گذاران چینی بتوانند به‌طور موفقیت‌آمیز جایگزین شرکت‌های نفتی غربی شوند. با این وجود در سال ۲۰۱۰ گزارش‌هایی در خصوص دستور پکن مبنی بر کند شدن فعالیت‌های شرکت‌های چینی در حوزه بالادستی در ایران ارائه شد. قرارداد شرکت ملی نفت فلات قاره چین به منظور توسعه میدان گازی پارس شمالی که در اصل در سال ۲۰۰۶ امضاء شد، پیشرفت قابل توجهی نداشته است. نشریه صنعت بالادستی نفت^۱ در اکتبر ۲۰۱۰ گزارش داد که شرکت ملی نفت چین فعالیت خود در میدان گازی آزادگان جنوبی را متوقف کرده و بنا بر گزارش رویترز، مشکلات ناشی از تدارک تجهیزات به علت تحریم‌ها احتمالاً باعث تأخیر حدوداً دو ساله در اولین بهره‌برداری از نفت میدان گازی آزادگان شمالی توسط شرکت ملی نفت چین خواهد شد. همه این رویدادها حاکی از آغاز یک معامله بزرگ بین آمریکا و چین در مورد انرژی می‌باشد که باعث تأخیر بیشتر برنامه‌های توسعه انرژی ایران خواهد شد. خبرگزاری شاننا به نقل از احمد قلعه‌بانی، مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران گزارش داد که شرکت مذکور قرار است فروش سهام به ارزش ۱۵ تریلیون ریال (۱/۲ میلیارد دلار) را در آینده نزدیک آغاز کند. درآمدهای حاصل از فروش، در تأمین مالی پروژه‌های نفت و گاز مورد استفاده قرار خواهد گرفت. ۵ تریلیون ریال (در حدود ۴۰۰ میلیون دلار) از کل مبلغ فوق به تأمین مالی پروژه‌های نفتی فراساحلی اختصاصی خواهد یافت، در حالی که ۱۰ تریلیون ریال مابقی در پروژه‌های توسعه میدان گازی پارس جنوبی سرمایه‌گذاری خواهد شد.

شرکت ملی نفت ایران (NIOC)

یک مقام وزارت نفت ایران در ۲۴ آگوست ۲۰۱۲ اعلام کرد که در سال ۲۰۱۱ حدود ۳۰ میلیارد دلار سرمایه گذاری در صنعت نفت ایران صورت گرفت که با تحریم‌های جهانی مواجه شد. رستم قاسمی وزیر نفت ایران خبر کشف ۱/۴۲ تریلیون مترمکعب گاز در دریای خزر را اعلام کرد. وی اعلام کرد که میدان گازی مذکور در عمق ۷۰۰ متری آب‌های دریای خزر قرار دارد و بیش از ۲۴۰۰ متر عملیات حفاری برای این اکتشاف به خوبی انجام شده است. قرار است زیرساخت توسعه میدان گازی مذکور که بنا به اظهارات قاسمی کاملاً در داخل مرزهای دریایی ایران واقع شده، توسط شرکت دولتی اکتشاف و تولید خزر فراهم شود. بنا بر اظهارات قاسمی انتظار می‌رود میدان نفتی زاغه در بوشهر به محض عملیاتی شدن در حدود ۵۰,۰۰۰ بشکه در روز نفت سنگین تولید کند. وزیر نفت این موارد را در طی امضاء قراردادی برای توسعه میدان مذکور اعلام کرد. به گزارش ریگ زون، دولت ایران یک قرارداد ۱/۲ میلیارد دلاری با پیمانکاران داخلی برای توسعه میدان نفتی سروش در خلیج فارس تصویب کرده است. هدف از قرارداد جدید توسعه ظرفیت تولید در میدان نفتی سروش تا میزان ۲۵,۰۰۰ بشکه در روز تا سال ۲۰۱۵ می‌باشد. میدان سروش دارای ذخایر قابل بازیافت به میزان تخمینی ۵۸۵ میلیون بشکه نفت بوده و یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های نفتی در منطقه است. جواد اوجی، مدیر عامل شرکت ملی گاز ایران اعلام کرد که ایران پیشنهاد احداث یک خط لوله ۱۶۰ کیلومتری برای کاهش وابستگی خود به واردات گاز از ترکمنستان را مطرح کرده است. ایران همچنین قصد دارد عرضه گاز به دریای خزر را افزایش دهد. اوجی افزود که خط لوله مذکور، گاز مورد نیاز استان مازندران در مجاورت دریای خزر را از استان سمنان تأمین خواهد کرد. پروژه دو ساله مذکور سرمایه گذاری بالغ بر ۳/۵ تریلیون ریال (۲۸۶ میلیون دلار) در پی خواهد داشت.

❖ موقعیت بازار

پس از ملی شدن منابع نفت و گاز ایران در سال ۱۹۸۰، شرکت ملی نفت ایران، کنترل مطلق کل عملیات و فعالیت‌های صنعت نفت را در حوزه بالادستی در اختیار گرفت. شرکت مذکور مدعی است بیش از ۵۶۰ میلیارد بشکه ذخایر نفتی و در حدود ۲۷,۰۰۰ مترمکعب ذخایر گازی در اختیار دارد که بدین لحاظ این شرکت را در ردیف چهار شرکت بزرگ نفت جهان قرار می‌دهد. شرکت ملی نفت ایران همچنین مدعی است که به تنهایی ظرفیت تولیدی بیش از چهارمیلیون بشکه نفت در روز را دارا بوده و کمابیش کل تولید نفت و گاز کشور که در چند قرارداد قبلی با پیمانکاران فرعی با ناکامی مواجه شد، توسط این شرکت انجام می‌شود. دارایی‌های اصلی بخش تولید شرکت مذکور در منطقه خوزستان واقع در جنوب غرب کشور و در نزدیکی مسیرهای اصلی صادرات ایران قرار دارد. از زمان تشکیل شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران در سال ۱۹۹۱، شرکت ملی نفت ایران عمده‌تأ فعالیت‌های خود را در حوزه بالادستی متمرکز کرد. البته این شرکت از طریق شرکت‌های تابعه انتقال نفت خود، مانند شرکت ملی نفتکش ایران و شرکت ملی پایانه‌های نفتی ایران، برخی فعالیت‌های خود در حوزه پایین دستی نفت را نیز همچنان حفظ کرده است. به منظور ایفای نقش ایران به عنوان یکی از بزرگ‌ترین صادرکنندگان نفت در دنیا، شرکت ملی نفت ایران از اسکله‌های بارگیری پیشرفته در جزایر خارک، لاوان و سیری استفاده می‌کند. به گزارش ورد اوایل^(۱) و بنابر اعلام شرکت دولتی نفت فلات قاره ایران، در حال حاضر میزان ذخایر نفتی ایران در خلیج فارس ۹۶ میلیارد بشکه برآورد می‌شود. همچنین شرکت نفت فلات قاره ایران ارزش قراردادهای نفتی در حوزه بالادستی را از سال ۲۰۰۷ در حدود ۲۷ میلیارد دلار برآورد می‌کند. شرکت مذکور انتظار دارد به منظور تقویت ظرفیت ذخیره سازی نفتی خود، تولید میدان نفتی بهرگان از ۳ میلیون بشکه به ۸/۱ میلیون بشکه تا نیمه اول سال شمسی آینده، افزایش یابد. شرکت نفت فلات قاره ایران، عملیات حفاری در میدان گازی کیش را نیز به اتمام رسانده که انتظار می‌رود روزانه بین ۷۰ میلیون و ۱۰۰ میلیون مترمکعب گاز تولید کند. خبرگزاری شانا به نقل از احمد قلعه‌بانی، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران گزارش داد که میدان گازی کیش تولید خود را تا سال شمسی آینده آغاز خواهد کرد. قلعه‌بانی افزود میزان ذخایر گاز طبیعی میدان مذکور ۶۶ تریلیون فوت مکعب و میعانات گازی آن ۵۱۴ میلیون بشکه برآورد می‌شود. قلعه‌بانی تصریح کرد بنا بر مطالعات اولیه، انتظار می‌رود میدان گازی کیش ۳ تا ۵ میلیارد فوت مکعب گاز در روز تولید کند. به گزارش اوایل وویس^(۲) مجموع درآمدهای نفتی ایران در سال شمسی منتهی به مارس ۲۰۱۲ بالغ بر ۱۱۰ میلیارد دلار بوده که این درآمد، بالاترین رقم درآمدی از زمان تأسیس شرکت ملی نفت ایران در سال ۱۹۴۸ می‌باشد. احمد قلعه‌بانی مدیر عامل شرکت ملی نفت ایران نیز اعلام کرد که تولید نفت خام و میزان صادرات به لحاظ ارزش در بالاترین سطح خود نسبت به قبل بوده‌اند. بخش بالادستی ۲۲/۶ میلیارد دلار سرمایه گذاری در سال را به خود اختصاص داده است که بالاتر از ۱۶/۷ میلیارد دلار سال قبل می‌باشد.

1. World Oil
2. Oil Voice

شرکت ملی نفت ایران (NIOC)

❖ اطلاعات مربوط به عملیات

تولید نفت: ۴/۰۵ میلیون بشکه در روز (سال ۲۰۰۹)

جزئیات مربوط به شرکت

● NIOC (شرکت ملی نفت ایران)

● ساختمان مرکزی: تهران، خیابان طالقانی، تقاطع حافظ، وزارت نفت، پلاک ۱

● تلفن: ۶۱۵۲۹۲۹ (۲۱) +۹۸

● فاکس: ۶۱۵۳۸۸۶ (۲۱) +۹۸

● پایگاه اینترنتی: www.nioc.com

شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران

❖ نقاط قوت

- انحصار تقریبی در بخش پالایش
- کنترل بر بخش توزیع سوخت
- دارنده زیرساخت‌های اصلی خطوط لوله در کشور

❖ نقاط ضعف

- آزادی محدود مالی و عملیاتی
- ضعف در هزینه‌ها و کارایی
- نیازمند سرمایه‌گذاری بیشتر

❖ فرصت‌ها

- مصرف انرژی در داخل کشور در حال افزایش است.
- پتانسیل صادرات محصولات پالایش شده در بلندمدت وجود دارد.

❖ تهدیدها

- تحریم‌های بین‌المللی
- نیاز به سرمایه‌گذاری مداوم در سطح بالا
- تغییر در سیاست ملی در بخش انرژی
- رقابت شدید منطقه‌ای

❖ مروری بر شرکت

فعالیت‌های پالایش و توزیع با همکاری شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران انجام می‌شود که در سال ۱۹۹۱ از شرکت ملی نفت ایران جدا شد.

شرکت مذکور بهره‌برداری از ۹ پالایشگاه نفت خام مستقر در تهران (۲۲۰,۰۰۰ بشکه در روز)، تبریز (۱۰۰,۰۰۰ بشکه در روز)، اصفهان (۲۸۴,۰۰۰ بشکه در روز)، آبادان (۳۵۰,۰۰۰ بشکه در روز)، کرمانشاه (۲۵,۰۰۰ بشکه در روز)، شیراز (۴۰,۰۰۰ بشکه در روز)، بندر عباس (۲۳۲,۰۰۰ بشکه در روز)، شازند اراک (۲۵۰,۰۰۰ بشکه در روز) و جزیره لاوان (۳۰,۰۰۰ بشکه در روز) و ۱۴,۰۰۰ کیلومتر خط لوله انتقال نفت خام و فراورده‌های نفتی را بر عهده دارد. پالایشگاه آبادان، بزرگترین پالایشگاه با ظرفیت نصب شده ۳۵۰,۰۰۰ بشکه در روز می‌باشد. شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران روزانه در حدود ۲۵۰ میلیون لیتر فراورده‌های نفتی تولید می‌کند که ۶۰ میلیون لیتر آن صادر می‌شود. علاوه بر هزاران خرده‌فروش خصوصی، فراورده‌های نفتی شامل بنزین و گاز مایع^(۱) از طریق شبکه‌ای مشتمل بر ۱۰۶۰ پمپ بنزین توزیع می‌شود.

❖ راهبرد

شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران اقدامات زیادی جهت رفع نیازهای فزاینده واردات فراورده‌های نفتی ایران در دست انجام دارد. شرکت مذکور منابع مالی قابل توجهی دارد، اما به علت ملاحظات سیاسی همانند شرکت ملی نفت ایران جهت جذب شرکای بین‌المللی برای پروژه‌های پیشنهادی پالایشگاهی خود نیاز به تلاش بیشتر داشته و با محدودیت‌هایی روبرو است. ایران هنوز ۳۰ تا ۴۰ درصد بنزین مورد نیاز خود را به علت ظرفیت پالایشگاهی محدود خود از خارج وارد می‌کند و احتمالاً این رقم در کوتاه‌مدت تا میان‌مدت کاهش نمی‌یابد.

برای حل این مشکل، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران احداث هفت پالایشگاه جدید را در کشور آغاز کرده و همچنین در حال توسعه مهم‌ترین پالایشگاه خود در آبادان است. با این وجود در مورد این که شرکت مذکور به استثنای پالایشگاه ستاره خلیج فارس بتواند در بهره‌برداری از این پروژه‌ها تا سال ۲۰۱۴ موفق شود، تردید وجود دارد.

1. Liquefied Petroleum Gas (LPG)

شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران

یکی از ارکان راهبرد اخیر شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران افزایش حضور شرکت در پروژه‌ها بوده است. دو پالایشگاه از هفت پالایشگاه برنامه‌ریزی شده، ارکان اصلی مشارکت بخش خصوصی را در برداشته و گزارش‌ها حاکی از آن است که شرکت‌های چینی نیز ممکن است در برنامه احداث پالایشگاه شرکت کنند.

با توجه به این‌که چین کمتر در معرض فشارهای امریکا در مورد ایران می‌باشد، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران شدیداً به حضور چین در طرح‌های توسعه خود متکی است. ایران در فوریه ۲۰۱۱ توسعه پالایشگاه شازند را به اتمام رساند.

به گزارش خبرگزاری فرانسه، واحدهای احداث شده جدید در پروژه توسعه ۳/۳ میلیارد دلاری که موعد بهره‌برداری از آن در ابتدای کار در دسامبر ۲۰۱۰ تعیین شده بود، در ۵ فوریه ۲۰۱۱ افتتاح شد. خبرگزاری مذکور همچنین اعلام کرد که ۱/۱ میلیارد دلار از هزینه پروژه مذکور توسط شرکت دولتی سینوپک چین تأمین شد.

در طی سال ۲۰۱۱ تولید محصولات پالایش شده افزایش یافت و پالایشگاه تا سپتامبر ۲۰۱۱ به حداکثر ظرفیت اولیه فراوری خود به میزان ۲۵۰,۰۰۰ بشکه در روز رسید.

واحدهای ثانویه جدید فراوری پالایشگاه در جولای ۲۰۱۱ تولید بنزین پالایشگاه را به ۱۰۰,۰۰۰ بشکه در روز افزایش داد. مقامات ارشد وزارت نفت ایران در اواخر سال ۲۰۱۱ اعلام کردند که ظرفیت تولید بنزین کشور تا پایان سال شمسی منتهی به ۲۰ مارس ۲۰۱۲ به ۱۶ میلیون بشکه در روز افزایش می‌یابد. علیرضا ضیغمی، مدیرعامل شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران در پایگاه اینترنتی وزارت نفت، طرح‌های کلیدی اصلی وزارت نفت را به شرح ذیل مورد تأکید قرار داد:

- تکمیل فاز دوم طرح توسعه پالایشگاه امام خمینی (شازند) و واحد بنزین پالایشگاه شهید تندگویان (تهران) ظرفیت تولید بنزین را به ترتیب تا ۷/۵ میلیون لیتر در روز و ۱/۸ میلیون لیتر در روز افزایش می‌دهد.

- همزمان با طرح توسعه فاز دوم پالایشگاه جهت افزایش ظرفیت تولید بنزین تا ۲/۳ میلیون لیتر بیشتر در روز، شروع عملیات یک واحد بنزین و تکمیل مجتمع کراکینگ کاتالیزوری در پالایشگاه آبادان ظرفیت تولید بنزین را تا ۳/۹ میلیون لیتر در روز افزایش داد.

- پالایشگاه لاوان که در اوایل سال ۲۰۱۲ وارد مدار شد، ۱/۹ میلیون لیتر در روز به ظرفیت تولید بنزین کشور افزود. یک واحد تولید بنزین در پالایشگاه نفت تبریز ظرفیت بنزین را تا ۱ میلیون لیتر در روز در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ افزایش خواهد داد.

با هدف توسعه ۷/۴ میلیون لیتر در بلندمدت، یک واحد بنزین در پالایشگاه اصفهان، ظرفیت بنزین را روزانه تا ۱/۸ میلیون لیتر در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ افزایش می‌دهد.

❖ اطلاعات مربوط به عملیات

ظرفیت پالایش: ۱/۵۳ میلیون بشکه در روز

❖ جزئیات مربوط به شرکت

- شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران
- ایران: ۱۵۹۸۹، تهران، خیابان نجات‌اللہی، پلاک ۱۴۰
- تلفن: ۸۸۰۱۰۰۱ (۲۱) +۹۸
- فاکس: ۶۱۵۲۱۳۸ (۲۱) +۹۸
- پایگاه اینترنتی: WWW.NIOC.org

شرکت ملی نفت چین (CNPC)

❖ نقاط قوت

- نقش جدی این شرکت در طرح های تولید نفت
- موقعیت نقدینگی مناسب

❖ نقاط ضعف

- عدم مالکیت سهام نفت
- خروج از طرح های اصلی گاز
- تفاوت فناوری با شرکت های نفت بین المللی

❖ فرصت ها

- فرصت های سرمایه گذاری در سرتاسر زنجیره انرژی
- رقابت ضعیف با شرکت های نفت بین المللی
- پتانسیل سرمایه گذاری در توسعه ظرفیت پالایشگاه ها

❖ تهدیدها

- عدم ثبات سیاسی
- تحریم های گسترده بین المللی
- اعمال سهمیه نامناسب توسط اوپک

❖ مروری بر شرکت

در سال ۲۰۰۹ شرکت ملی نفت چین، قراردادهایی را با شرکت ملی نفت ایران در مورد توسعه میدان نفتی آزادگان شمالی و فاز ۱۱ میدان گازی پارس جنوبی امضا کرد. در می ۲۰۰۴ نیز میدان نفتی مسجد سلیمان به شرکت ملی نفت چین واگذار شد و این شرکت در حال حاضر ۷۵ درصد از سهام پروژه را داراست که ۲۵ درصد مابقی در تملک شرکت نسکو^(۱) می باشد. در می ۲۰۰۵، شرکت ملی نفت چین مناقصه بلوک ۳ را در اولین دور مناقصات خارجی برنده شد. در اواخر سال ۲۰۱۲ شرکت ملی نفت چین از طرح پارس جنوبی کناره گیری کرد، اما اعتقاد بر این است که نقش خود را در پروژه های کوچکتر نفتی حفظ کند.

❖ راهبرد

پیش تر، چین حضور در بخش نفت و گاز ایران، فشارهای امریکا و سازمان ملل را نادیده می گرفت. با این وجود در اواخر سال ۲۰۱۲ چین با پیوستن به یک سری از شرکت های نفتی بین المللی که از مراحل مختلف پروژه صادرات گاز ایران خارج شدند، از جایگاه بحث انگیز خود در طرح بزرگ پارس جنوبی صرف نظر کرد. با این وجود هنوز ادامه همکاری شرکت ملی نفت چین با شرکت ملی نفت ایران در طرح های توسعه و نفتی کوچکتر و با اهمیت کمتر مشخص نیست.

❖ جزئیات مربوط به شرکت

- شرکت ملی نفت چین (CNPC)
- دفتر نمایندگی در ایران: تهران، بزرگراه آیت الله صدر، خیابان قیطریه، سه راه منظریه، پلاک ۲، آپارتمان ۱۷
- تلفن: ۲۵۹۳۳۲۰ (۲۱) ۹۸+
- فاکس: ۲۵۹۰۵۳۱ (۲۱) ۹۸+
- پایگاه اینترنتی: www.cnpc.com.cn

شرکت او.وی.ال (ONGC Videsh)

❖ مروری بر شرکت

شرکت او.وی.ال در دسامبر ۲۰۰۲ امتیاز توسعه بلوک فراساحلی فارسی را برنده شد. بلوک مذکور ناحیه ای در حدود ۳,۵۰۰ کیلومترمربع در اعماق ۲۰ تا ۹۰ متری آب را پوشش می دهد. شرکت مذکور ۴۰ درصد سهام عملیاتی در بلوک را در اختیار دارد و ۴۰ درصد و ۲۰ درصد مابقی به ترتیب در اختیار شرکت نفت هند^(۱) و شرکت اویل ایندیا^(۲) می باشد. کنسرسیومی به رهبری شرکت او.وی.ال، کار اکتشاف در بلوک فارسی را در می ۲۰۰۷ انجام داد که میزان ذخایر برآوردشده آن در حدود ۱ میلیارد بشکه نفت و ۲۸۳ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی می باشد. کنسرسیوم مذکور انتظار دارد که مایع سازی گاز بلوک فارسی را برای صادرات به هند انجام دهد. شرکت او.وی.ال بخشی از کنسرسیوم هندی است که در فوریه ۲۰۱۰ امتیاز توسعه فاز ۱۲ پارس جنوبی و پروژه گاز مایع مربوطه را در مقابل یک سهام ۴۰ درصدی برنده شد. امضاء قرارداد نهایی به دلایل نامشخصی به تأخیر افتاد که به احتمال زیاد به دلیل تحریم های بین المللی انرژی بر ضد ایران بوده است. در سپتامبر ۲۰۱۰ یک مقام کنسرسیوم هندی فاز ۱۲ پارس جنوبی به رسانه های هندی اعلام کرد که تحریم های امریکا و اتحادیه اروپا، تأمین مالی پروژه و استفاده از فناوری برای بلوک فارسی را غیرممکن ساخته است.

❖ راهبرد

شرکت او.وی.ال به علت تحریم های امریکا و اتحادیه اروپا تحت فشار است تا در برنامه های این شرکت در ایران وقفه ایجاد شود اما با توجه به عدم حضور رقبای غربی در ایران همچنان مایل به بهره گیری از فرصت های سرمایه گذاری در حوزه بالادستی در ایران است. امریکا می تواند تحریم هایی برضد هر شرکتی که بیش از ۲۰ میلیون دلار در بخش نفت و گاز طبیعی ایران سرمایه گذاری می کند، اعمال کند. با توجه به تمایل این شرکت هندی برای افزایش حضور در امریکای شمالی و بهره گیری از سرمایه گذاران قوی امریکایی، ممکن است مجبور به انصراف از راهبرد خود در مورد ایران شود. منابع خبری اعلام کردند که شرکت او.وی.ال هنوز قصد انصراف از ایران را ندارد و برای ادامه حضور خود در ایران پیشنهاد کرده است که در صورت سود بالای سرمایه گذاری، توسعه میدان گازی فراساحلی را بر عهده گیرد. پروژه توسعه ذخایر ۳۵۰ میلیارد مترمکعبی در میدان گازی فرزاد B با توجه به حمایت دهلی نو از تحریم های اعمال شده توسط شورای امنیت سازمان ملل بر ضد برنامه هسته ای ایران، تحت تأثیر روابط سرد ایران و هند قرار گرفته است. در گذشته، ایران تهدید کرده بود که در صورت تأخیر در اجرای پروژه، حذف بلوک مذکور برای یک مدت نامحدود ادامه خواهد داشت. در سپتامبر ۲۰۰۸، شرکت او.وی.ال مجوز تجاری میدان گازی مذکور را با ذخایر گازی به میزان ۳۵۰ میلیارد مکعب و قابلیت تولید حداکثر به میزان ۱۱/۳ میلیارد مترمکعب در سال از هیأت مدیره شرکت ملی نفت ایران دریافت کرد. شرکت او.وی.ال تا کنون در حدود ۸۸ میلیون دلار در بلوک مذکور سرمایه گذاری کرده است. مسئولین ایرانی یک طرح توسعه اصلی را به صورت کلی برای ورود میدان گازی فرزاد B به مرحله تولید به تصویب رسانده اند.

❖ اطلاعات مالی

میزان فروش گروه:

- (سال مالی ۲۰۱۱-۲۰۱۰) ۶۶۰/۲ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۱۰-۲۰۰۹) ۶۰۰/۲ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۰۹-۲۰۰۸) ۶۳۹/۴ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۰۸-۲۰۰۷) ۶۰۱/۴ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۰۷-۲۰۰۶) ۵۶۹ میلیارد روپیه

سود خالص گروه:

- (سال مالی ۲۰۱۱-۲۰۱۰) ۱۶۸ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۱۰-۲۰۰۹) ۱۶۰/۸ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۰۹-۲۰۰۸) ۱۶۱/۳ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۰۸-۲۰۰۷) ۱۶۷ میلیارد روپیه
- (سال مالی ۲۰۰۷-۲۰۰۶) ۱۵۶/۴ میلیارد روپیه

❖ مروری بر شرکت

جزئیات مربوط به شرکت

- شرکت او.وی.ال
- تهران، خیابان ولی عصر، برج سایه، سوئیت ۷۰۷
- تلفن ۲۲۰۴۷۰۸۲ (۲۱) ۹۸+
- فاکس ۲۲۰۴۵۸۲۴ (۲۱) ۹۸+
- پایگاه اینترنتی www.ongcvidesh.com

مختصری در مورد سایر شرکت ها

روپال داچ شل

روپال داچ شل عملیات خود در ایران در حوزه بالادستی را در سال ۲۰۱۲ و به دنبال تحریم های بین المللی متوقف کرد. شرکت مذکور یک شریک برگزیده در میان شرکت های بین المللی نفت برای پروژه توسعه گاز بوده اما تا زمان عادی شدن وضعیت سیاسی، احتمال پیشرفت بیشتر در این حوزه وجود ندارد. شرکت شل در سال ۲۰۱۰، سهام تولید در ایران به میزان ۲,۰۰۰ بشکه در روز را دارا بود.

سخنگوی وزارت خارجه آمریکا در سپتامبر ۲۰۱۰ اعلام کرد که شرکت بزرگ شل یکی از چهار شرکت انرژی اروپایی است که از سرمایه گذاری بیشتر در بخش نفت و گاز ایران اجتناب کرده است. همه فعالیت های مرتبط با حوزه بالادستی در سال ۲۰۱۰ در ایران متوقف شده و شرکت شل در سال ۲۰۱۱ تولید نداشته است. بنا به گزارش ورلد اویل، شرکت شل به علت تحریم های اتحادیه اروپا بر ضد ایران در حال تلاش برای یافتن راه های مناسب برای بازپرداخت بدهی ۱ میلیارد دلاری خود به ایران برای خرید نفت می باشد. گزینه هایی مانند تأمین مالی خط لوله گاز و پرداخت در قالب بسته های مواد غذایی در حالی که تبادلات مالی بین شرکت های غربی و ایران ممنوع می باشد، در آن زمان از سوی ایران پذیرفته نشد و این در شرایطی است که اتحادیه اروپا به عنوان تنبیهی برای برنامه هسته ای ایران از اول جولای ۲۰۱۲ تحریم هایی را بر ضد جمهوری اسلامی وضع کرده است. ناکامی شرکت شل در یافتن راهی برای بازپرداخت بدهی خود به ایران، اهداف آینده شرکت را در منطقه به خطر می اندازد.

توتال

در جولای ۲۰۱۰ توتال اعلام کرد که به دلیل ریسک بالای سیاسی، سرمایه گذاری در ایران را متوقف می کند. همانند سایر شرکت های بزرگ بین المللی نفتی، شرکت توتال قبل از انقلاب اسلامی در ایران حضور داشته است. این شرکت بزرگ نفتی فرانسوی با امضاء قرارداد نفتی بیع متقابل فراساحلی سیری در سال ۱۹۹۵ مجدداً وارد ایران شد و کار بر روی قرارداد سیری در سال ۲۰۰۰ به اتمام رسید. شرکت توتال علاوه بر میدان های نفتی بلال و دورود در چند پروژه کلیدی از جمله فازهای دوم و سوم پارس جنوبی حضور داشت. توتال در مشارکت با گازپروم روسیه (۳۰ درصد) و پتروناس مالزی (۳۰ درصد) در ابتدا ۴۰ درصد از سهام فازهای دوم و سوم پارس جنوبی در اختیار داشت. در مارس ۱۹۹۹، قرارداد بیع متقابل یک میلیارد دلاری برای میدان نفت و گاز دورود به شرکت های قدیمی تر از توتال، ELF و Eni واگذار شد. توتال برای توسعه میدان گازی بنگستان دارای شانس برد بوده، اما در مارس ۲۰۰۵ این پروژه به شرکت توسعه پترو ایران واگذار شد.

«مروری بر منطقه»

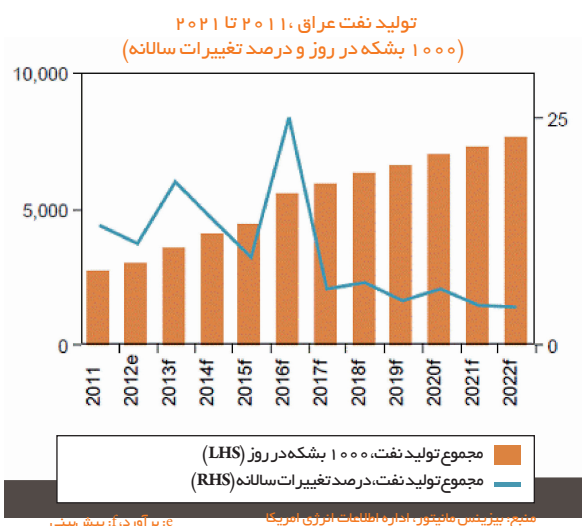
❖ مروری بر خاورمیانه

دیدگاه: خاورمیانه همچنان نقش محوری در تأمین انرژی جهان ایفا خواهد کرد و انتظار می‌رود در دوره زمانی پیش‌بینی ۱۰ ساله، تولید میعانات گازی و گاز طبیعی با روندی صعودی در بیشتر بازارها ادامه یابد. عراق همچنان سود قابل توجهی در تولید خواهد داشت، اگرچه هم ریسک نامطلوب و هم ریسک مطلوب در این کشور که در حال حاضر دومین کشور بزرگ تولیدکننده نفت اوپک محسوب می‌شود، چشمگیر خواهد بود. همچنین انتظار می‌رود تولید بازیگران رسمی اوپک از جمله عربستان سعودی، امارات متحده عربی و کویت با روند آهسته‌تر افزایش یابد.

بیشتری در بخش تولید خواهیم بود. در مقابل، تنش‌های سیاسی جاری، به ویژه بین مقامات اربیل و دولت مرکزی در بغداد و شرایط صدور پروانه برای میدان‌های جنوب کشور که بسیار غیرجذاب هستند، در ریسک نامطلوب پیش‌بینی‌ها مؤثر می‌باشند.

در آینده نزدیک احتمال بی‌ثباتی در تولید عراق وجود دارد. دلیل این مسأله افزایش مشاجرات سیاسی، بازبینی اهداف بلندپروازانه تولید و عدم قطعیت در مورد تعهدات شرکت‌های بین‌المللی نفت است و در حال حاضر شرکت‌های ملی نفت به قراردادهای موجود برای میدان‌های تحت کنترل بغداد خوش بین نیستند.

افزایش تولید نفت، به همراه ریسک در دو جهت

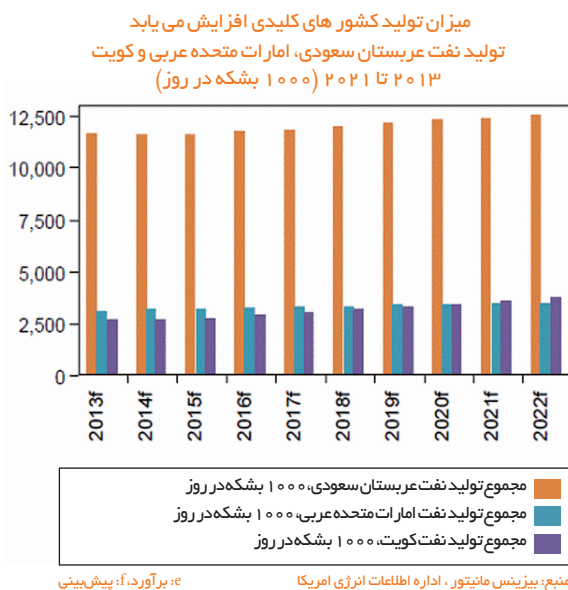

تولید گاز طبیعی نیز با حضور عراق و رژیم صهیونیستی به عنوان عرضه‌کنندگان جدید به بازار گاز مایع افزایش خواهد یافت. مصرف فزاینده گاز مایع به منافع تولید آسیب می‌رساند و قطر به عنوان صادرکننده پیشرو گاز مایع شاهد روند کند صادرات گاز مایع خود خواهد بود. عراق یکی از کشورهایی است که در میان تولیدکنندگان نسبتاً توسعه یافته منطقه، دستخوش بیشترین تغییر در بازار شده است.

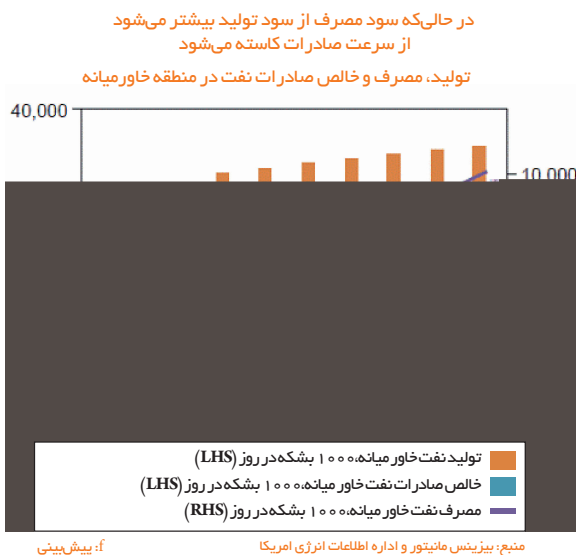
در درون صنعت، پیش‌بینی تولید بسیار متغیر می‌باشد. در حال حاضر به‌طور متوسط رشد سالانه ۹/۸ درصدی تولید میعانات گازی از سال ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۲ مشاهده می‌شود. با توجه به هزینه‌های پایین تولید عراق، میدان‌های بزرگ و مناطق توسعه نیافته با سرمایه‌گذاری قابل توجه، شاهد منافع

شدن روند سرمایه گذاری در حوزه بالادستی هستند که دلیل این مسأله، عرضه اخیر نفت از آمریکای شمالی و نقاط دیگر است.

با این وجود نگرانی در خصوص الگوهای مصرف همچنان وجود دارد. خالد الفلاح، مدیرعامل شرکت آرامکو قبلاً هشدار داده بود که در صورت عدم بهبود کارایی و کاهش رشد مصرف، ممکن است تقاضای داخلی عربستان سعودی تا سال ۲۰۳۰ به ۸ میلیون بشکه در روز برسد. اظهارات خالد الفلاح بازتاب جریان مؤثر موجود در منطقه است که رشد جمعیت و رشد اقتصادی آن را پشتیبانی کرده و علاوه بر تقاضا که توسط یارانه حمایت می شود، انتظار می رود الگوهای کم بازده مصرف در طی دوره زمانی پیش بینی همچنان ادامه یابد. همانطور که در نمودار ذیل نشان داده شده، این روند علی رغم افزایش تولید منجر به رشد کندتر صادرات محصولات پرسودتر خواهد شد.

❖ سرمایه گذاری تولید کنندگان به منظور افزایش تولید

سایر تولید کنندگان کلیدی نفت در منطقه نیز مصمم به سرمایه گذاری در حوزه بالادستی هستند که البته به اندازه عراق مصمم نیستند.

بدین لحاظ در دوره زمانی پیش بینی تا سال ۲۰۲۲ افزایش تولید به وجود خواهد آمد. به عنوان مثال، عربستان سعودی برای جبران کاهش تولید و افزایش تولید در پنج سال آینده ۳۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری کرده است.

با اینکه عربستان سعودی قبلاً در بخش هایی از سال ۲۰۱۲ تولید خود به میزان بی سابقه ای را کاهش داده است، تولید افزایش خواهد یافت و تا سال ۲۰۲۲ به آهستگی شتاب خواهد گرفت.

انتظار می رود به همین نحو، رشد پیوسته در تولید سایر تولید کنندگان عضو اوپک در منطقه یعنی کویت و امارات متحده عربی وجود داشته باشد، هر چند به احتمال زیاد این کشورها پایین تر از اهداف از پیش تعیین شده قرار داشته باشند.

در مورد کویت، ریسک نامطلوب پیش بینی می شود که ناشی از روابط حل و فصل نشده این کشور با شرکای خارجی است.

کویت برای افزایش تولید میدان های توسعه یافته و میدان هایی که توسعه آنها دشوار می باشد، شدیداً به پشتیبانی این شرکت ها از پروژه های بهبود بازیابی نفت نیاز دارد.

اگرچه با توجه به خوش بینی نسبی نسبت به توسعه سیاسی اخیر، به علت نخستین پیروزی حامیان سیاسی امیر کویت در کسب اکثریت پارلمان، فرصت بهبود در فضای کسب و کار کویت وجود دارد که می تواند در چشم انداز این کشور تأثیر مثبت داشته باشد.

از نظر منطقه ای، با توجه به اینکه بزرگ ترین تولید کنندگان خاور میانه بازیگران کلیدی در اوپک هستند، اظهارات عبدالله سالم البدری، دبیر کل اوپک در کنفرانس مطبوعاتی نوامبر ۲۰۱۲ در لندن با چشم انداز بیزینس مانیتر در ارتباط است.

البدری هشدار داد که طرح های سرمایه گذاری اوپک در حوزه بالادستی (حدود ۲۷۰ میلیارد دلار از سال ۲۰۱۲ تا سال ۲۰۱۶ که در حدود ۵ میلیون بشکه در روز به ظرفیت میعانات افزوده می شود) به علت پیشی گرفتن آمریکا از عربستان سعودی به عنوان بزرگ ترین تولید کننده جهان، در معرض ریسک است.

اعضاء اوپک در تلاش برای انعکاس تغییر نیروهای مؤثر در عرضه جهانی نفت و حفظ قیمت نفت در سطوح بالا که جهت پشتیبانی از بودجه داخلی ضروری است، به دنبال افزایش کمتر در ظرفیت تولید و کاهش یا کند

❖ تولید گاز افزایش می‌یابد، اما مصرف گاز نیز شتاب می‌گیرد

تولید گاز در سراسر منطقه افزایش خواهد یافت و تأثیر این افزایش در بازتاب نیروهای مؤثر مصرف متنوع در سرتاسر منطقه متغیر خواهد بود.

در مورد عربستان سعودی، مصرف و سرمایه‌گذاری جدید شرکت آرامکو در حوزه بالادستی، امکان خودکفا ماندن در تولید گاز طبیعی را برای این کشور فراهم می‌کند.

با این وجود با توجه به رشد سریع در استفاده از گاز در داخل کشور و تمایل به نگهداری از نفت برای صادرات پرسودتر، ریسک نامطلوب قابل توجهی وجود دارد. قبلاً گزارش‌هایی مبنی بر تأخیر در پروژه‌های کلیدی مشاهده شده و بنابراین رویدادها از دیدگاه مصرف و تولید با دقت و توجه کامل بررسی می‌شوند.

تولید قطر به عنوان صادرکننده پیشروی گاز مایع در جهان افزایش خواهد یافت. با این وجود رقابت رو به افزایش در امریکای شمالی، شرق آفریقا، روسیه و به ویژه استرالیا فشاری رو به پایین بر قیمت‌ها خواهد گذاشت که قطر فروش گاز به خارج را براساس این قیمت‌ها انجام خواهد داد.

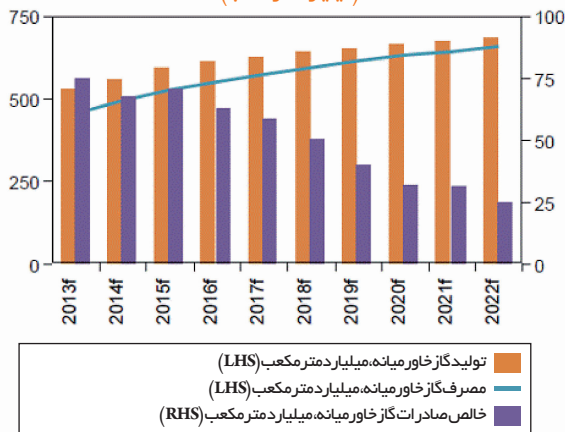
در حالی که مصرف فزاینده داخلی به منافع تولید آسیب می‌رساند، به‌طور کلی با رسیدن صادرات به میزان ۸۲/۱ میلیارد مترمکعب تا سال ۲۰۲۲، از سال ۲۰۱۶ منافع تولید روند نسبتاً نزولی خواهد گرفت.

رژیم صهیونیستی و عراق احتمالاً تا حدود سال ۲۰۱۷ صادرکننده خالص گاز مایع خواهند شد و با توجه به اینکه رژیم صهیونیستی در پی توسعه ظرفیت صادرات گاز خود است و با ریسک غیرفنی کمتری مواجه خواهد بود، در مورد این کشور خوش‌بینی بیشتری وجود دارد.

با این وجود در حالی که رژیم صهیونیستی وارد عرصه رقابت جهانی گاز مایع می‌شود، یک بحث حل نشده راجع به میزان اکتشافات گاز در آینده به منظور ذخیره کردن برای استفاده داخلی و میزان گاز برای فراهم کردن امکان صادرات مطرح است. مسئله مصرف قطر در منطقه منحصر به فرد نمی‌باشد. علی‌رغم ذخایر فراوان گاز، کشورهایی مثل کویت، عمان و امارات متحده عربی با وجود افزایش در تولید، شاهد افزایش وابستگی به واردات گاز هستند.

در شرایطی که افزایش قیمت‌های گاز در داخل و اصلاح بازده، ریسک نامطلوب برای مصرف به همراه دارد، شواهد محدود حاکی از دست یافتنی بودن این پیشرفت‌ها می‌باشد.

با افزایش مصرف، افت شدید در صادرات گاز رخ خواهد داد
تولید، مصرف و خالص صادرات گاز خاورمیانه، ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱
(میلیارد مترمکعب)

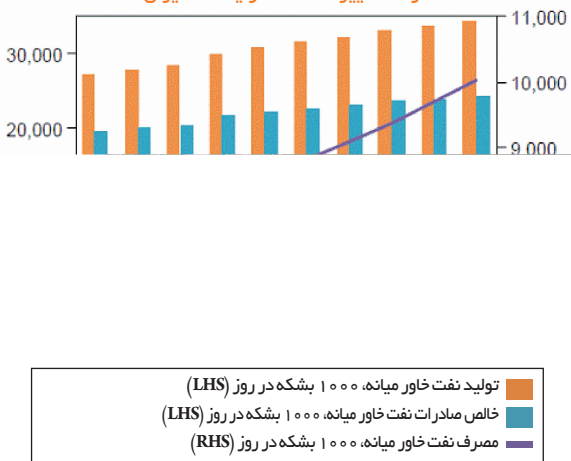
f: پیش‌بینی

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

❖ عدم ثبات در تهران

در حالی که عراق از ایران به عنوان دومین تولیدکننده اوپک پیشی گرفته است، تحریم‌ها همچنان بر تولید ایران آسیب وارد می‌کنند. همچنین شواهد زیادی مبنی بر حل دیپلماتیک موضوع ایران وجود ندارد و این مسأله چشم‌انداز بدبینانه‌ای برای بخش نفت ایجاد کرده است. نه تنها صادرات تحت فشار تحریم‌های فزاینده، شدید غرب است، بلکه این بخش همچنان تلاش می‌کند تا سرمایه‌گذاری لازم به منظور حمایت از تولید فعلی را کسب کند. از این رو نگرانی‌ها در مورد سرمایه‌گذاری جهت افزایش تولید جدی‌تر می‌شود.

بخش نفت به علت تحریم‌ها تحت فشار است
درصد تغییرات سالانه تولید نفت ایران

f: پیش‌بینی

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

«مروری بر صنعت جهانی نفت»

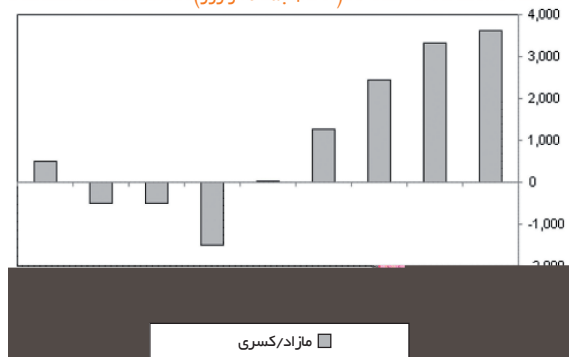
❖ مروری بر بازار انرژی جهانی

اصول حاکم بر بازار حاکی از آن است که نیاز بازار جهانی نفت در سال ۲۰۱۳ به خوبی تأمین شده است. این تأمین نیاز به وسیله سود قابل توجه پیش بینی شده برای عراق (حدود ۵۰۰,۰۰۰ بشکه در روز)، آمریکا (حدود ۷۲۰,۰۰۰ بشکه در روز)، نیجریه و آنگولا و تولیدکنندگان کوچکتر مثل کلمبیا، پرو و غنا صورت گرفته است. در سمت تقاضا، در بازنگری صورت گرفته توسط اداره اطلاعات انرژی آمریکا آمار مصرف نفت چین در سال ۲۰۱۱ تا ۹۰۰,۰۰۰ بشکه در روز کاهش یافته که موجب تغییر آمار چین در داده های مورد استفاده شده و در نتیجه تغییراتی در عرضه و تقاضای جهانی ایجاد شد. با این حال، تغییرات ساختاری نیروهای مؤثر در بازار نشان می دهد کمبود جهانی در حال تبدیل شدن به مازاد جهانی در سال های آینده است. این موضوع، چشم انداز پیش بینی قیمت نفت را در مقایسه با سال ۲۰۱۲ که پایین تر از متوسط قیمت

نفت برنت بود، تأیید می کند که البته بسیار بالاتر از معیار ۱۰۰ دلار در هر بشکه است.

اوضاع رو به بهبود در سال ۲۰۱۳

موازنه عرضه و تقاضا در بازار جهانی نفت، ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۵ (بشکه در روز)

برآورد: ۲۰۱۲

پیش بینی: ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

متوسط قیمت (دلار در هر بشکه)، پیش بینی های قیمت نفت توسط بیزینس مانیتر و اتفاق نظر تحلیلگران بلومبرگ

پیش بینی ۲۰۱۵	پیش بینی ۲۰۱۴	پیش بینی ۲۰۱۳	۲۰۱۲	
۹۱/۰۰	۹۱/۰۰	۹۲/۰۰	۹۳/۳۰	وست تگزاس ایتنرمدیت - بیزینس مانیتر
۹۸/۰۰	۱۰۲/۰۰	۱۰۷/۰۰	۱۱۱/۷۰	برنت - بیزینس مانیتر
۸/۰۰	۱۰/۰۰	۱۵/۰۰	۱۸/۴۰	برنت - اسپرید وست تگزاس ایتنرمدیت - بیزینس مانیتر
۸۹/۸۱	۹۲/۶۲	۹۶/۷۲		وست تگزاس ایتنرمدیت - بلومبرگ
۱۱۰/۷۷	۱۰۷/۱۳	۱۰۹/۰۰		برنت - بلومبرگ
۲۰/۹۶	۱۴/۵۱	۱۲/۲۸		برنت - اسپرید وست تگزاس ایتنرمدیت - بلومبرگ

منبع: بیزینس مانیتر، بلومبرگ

مازاد عرضه و تقاضا از نظر تئوری در بازار جهانی نفت در سال های آینده افزایش خواهد یافت که موجب تسریع در کاهش قیمت نفت خواهد شد. در ژانویه ۲۰۱۳ چشم انداز قیمت نفت برنت توسط بیزینس مانیتر بازمینی شد تا موازنه در بازار جهانی نفت را بهتر منعکس کند. پیش بینی می شود نفت برنت در سال ۲۰۱۳ به متوسط ۱۰۷ دلار در هر بشکه رسیده که پایین تر از متوسط تقریبی ۱۱۲ دلار برای هر بشکه در سال ۲۰۱۲ می باشد.

همچنین انتظار می رود نفت وست تگزاس اینترمدیت در سال ۲۰۱۳ به متوسط ۹۲ دلار برای هر بشکه برسد. توجه داشته باشید که سود عرضه نفت در سال ۲۰۱۳ بالا در نظر گرفته شده است.

● در برزیل، میدان های نفتی آروانسا، گورا و پاپا ترا برای تولید در سال ۲۰۱۳ برنامه ریزی شده اند که تولید را در سال ۲۰۱۴ افزایش خواهند داد. به عبارت دیگر پیش بینی می شود کل تولید نفت برزیل از ۲/۸۸ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۲ به ۳/۰۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۴ افزایش یابد.

● در صورتی که توافق نامه با سودان پابرجا بماند، ارقام پیش بینی تولید نفت سودان جنوبی افزایش یافته و انتظار می رود تولید در سال ۲۰۱۳ به ۱۳۹,۰۰۰ بشکه در روز افزایش یابد.

● انتظار می رود مشکلات سیل و سایر مشکلاتی که حجم تولید نفت نیجریه را کاهش داد، در سال ۲۰۱۳ حل شود، هر چند نمی توان عوامل اختلال بیشتر در عرضه نفت نیجریه را نفی کرد.

● انتظار می رود کلمبیا، پرو و غنا نیز در سال ۲۰۱۳ با افزودن ۲۰۰,۰۰۰ بشکه در روز به بازار، منفعت فراوانی در تولید کسب کنند.

● طبق پیش بینی ها، ایالات متحده آمریکا بیشترین سود حاصل از عرضه نفت در عرصه جهانی را با عرضه ۷۱۸,۰۰۰ بشکه اضافی در روز به بازار در سال ۲۰۱۳ به ثبت خواهد رساند.

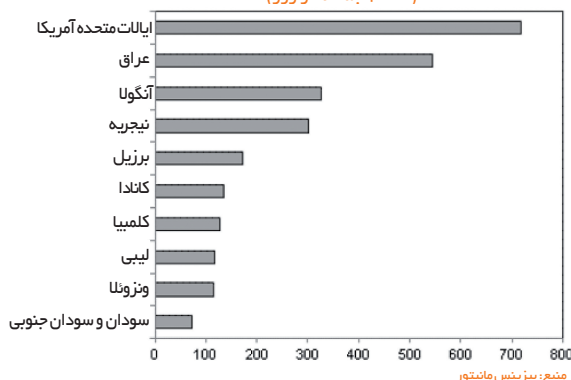
● بنا به آخرین گزارش درمورد نفت در جهان، در مورد ونزوئلا آمار بدبینانه ای وجود دارد:

پیش بینی قبلی حاکی از دستیابی به تولید ۳۰۰,۰۰۰ بشکه در روز در سال ۲۰۱۳ است که در حال حاضر انتظار می رود به تولید ۱۲۰,۰۰۰ بشکه در روز برسد.

همچنین تصویر تیره ای برای تولید آنگولا در سال ۲۰۱۳ در مقایسه با انتظارات قبلی متصور است. در این راستا و براساس محاسبات، باید در حدود ۵۳۰,۰۰۰ بشکه در روز بهره برداری شود، اما در واقعیت برآورد می شود که به علت تأخیرهای گوناگون در پروژه ها، در حدود نیمی از مقدار مورد انتظار تحقق یابد.

ایالات متحده آمریکا حرکت خود را در سال ۲۰۱۳ حفظ می کند

سود در تولید نفت در سال ۲۰۱۳ در مقایسه با سال ۲۰۱۲ (۱۰۰۰ بشکه در روز)

منبع: بیزینس مانیتر

با این وجود در مورد روندهای رشد تولید نفت، کماکان انتظار می رود همان الگوها نمایان شوند.

به ویژه:

● قیمت های بالای نفت (هر چند بی ثبات) در سال ۲۰۱۳ همچنان برای تولید انگیزه ایجاد کرده و پیش بینی می شود تولید نفت به ویژه توسط عرضه کنندگان غیر اوپک قاره آمریکا رشد قابل توجهی داشته باشد.

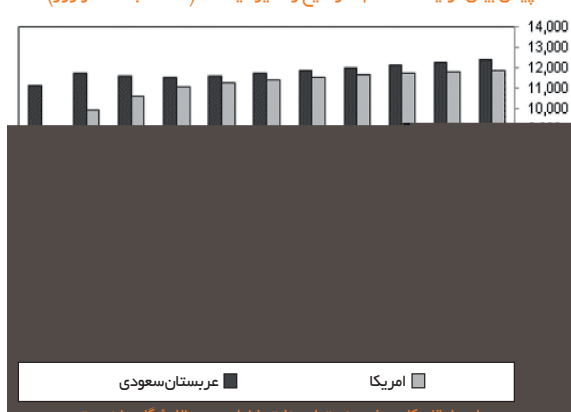
● دو بازار عربستان سعودی و آمریکا در فصل های آینده جلب توجه خواهند کرد. آمریکا به علت افزایش در تولید و عربستان سعودی با توجه به اینکه عامل اصلی تعیین کننده در ظرفیت اضافی جهانی نفت است.

تولید روزانه نفت خام و میعانات آمریکا در دوره پیش بینی از عربستان سعودی پیشی نمی گیرد.

این روند به طور آشکار نشان می دهد که آمریکا در دهه بعد بزرگترین تولیدکننده نفت خام و میعانات جهان خواهد شد.

عربستان سعودی تا حدودی در صدر می ماند

پیش بینی تولید نفت خام، گاز مایع و سایر میعانات (۱۰۰۰ بشکه در روز)

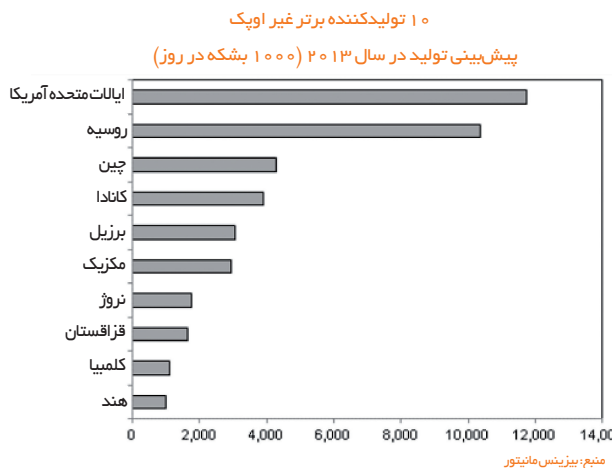
این ارقام کل پیش بینی تولید نفت شامل سود پالایشگاه ها نیست

برآورد: ۲۰۱۲

پیش بینی: ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱

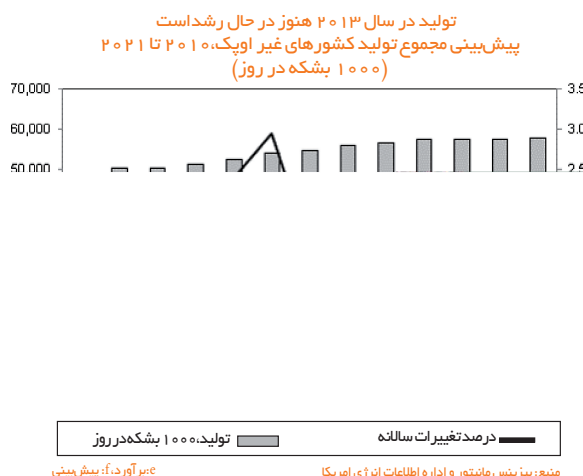
منبع: بیزینس مانیتر

در حالی که به نظر می رسد کارتل نفتی اوپک در حال حاضر در وضعیت ناآرامی قرار دارد، تغییرات سیاست این سازمان قطعی

با در نظر گرفتن محدوده‌ای برای تأخیر در پروژه‌ها و تأثیر منفی ریسک‌های سیاسی و امنیتی بر ظرفیت تولید جهانی و با توجه به تصمیم اخیر آمریکا مبنی بر داشتن بیشترین حجم افزایش در تولید روزانه، پیش‌بینی می‌شود مجموع تولید نفت این کشور به ۱۱/۷ میلیون بشکه در روز برسد. با توجه به اینکه پیش‌بینی قیمت‌های نفت مشوقی برای تولید نفت خام و میعانات می‌باشد، چشم‌انداز حوزه بالادستی نفت در آمریکا رو به بهبود است.

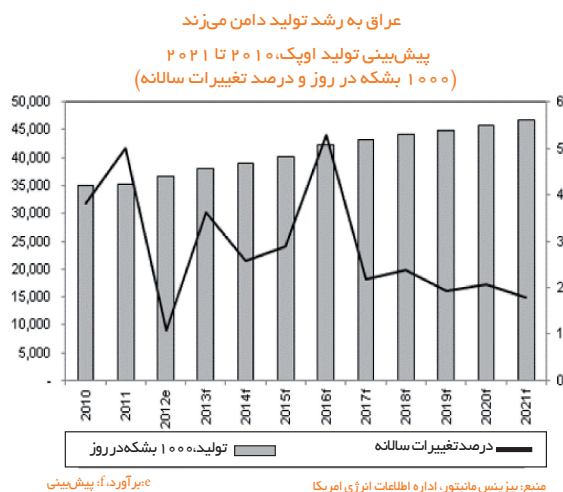
روسیه دومین تولیدکننده بزرگ نفت خواهد بود. البته رشد تولید در این کشور در حال رکود و سرانجام رو به کاهش می‌باشد. عوامل مختلفی در مورد روسیه قابل تأکید است که چشم‌انداز موجود را تأیید می‌کند از جمله: ذخایر مستقر در مناطق دوردست که به علت طبیعت خاص آن مناطق، از نظر فنی چالش برانگیز است؛ فقدان سرمایه جدید برای هزینه سرمایه‌ای گسترده مورد نیاز برای توسعه آن‌ها و زیرساخت ناکافی. همچنین، ریسک سیاسی ناشی از دخالت شدید دولت و بی‌ثباتی در تنظیم مقررات می‌تواند مانعی فراروی تعهدات بخش خصوصی باشد. بنابراین، تحقق پتانسیل نفت و گاز روسیه منوط به حل بن‌بست سیاسی است که مانع انجام اصلاحات مورد نیاز شده است.

نیست. عربستان سعودی عوامل متضادی برای بررسی دارد که این عوامل عبارتند از: چالش ناشی از تولید نفت آمریکا و ارائه سقف قیمت‌ها در آخرین نشست اوپک، اعضاء تصمیم گرفتند که سهمیه تولید نفت خام را در حدود ۳۰ میلیون بشکه در روز حفظ کنند. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که کل تولید نفت اوپک در سال ۲۰۱۳ به میزان ۳۸ میلیون بشکه در روز خواهد بود. اعضاء اوپک در عوامل در نظر گرفته شده برای پیش‌بینی‌ها، بالاتر از سهمیه خود تولید خواهند کرد، اما این اقدام علاوه بر دستاوردهای پالایشگاهی شامل تولید میعانات گاز طبیعی و تولید سایر میعانات نیز خواهد بود (که هماهنگ با روش‌شناسی اطلاعات اداره اطلاعات انرژی آمریکا می‌باشد) و در تضاد با طبقه‌بندی دقیق تر اوپک برای تولید نفت خام است.

عراق در ابتدا به رشد تولید نفت در میان تولیدکنندگان اوپک دامن خواهد زد و میزان کاهش تولید عربستان سعودی در سال ۲۰۱۳ را جبران خواهد کرد. همچنین در تولید روزانه نفت ایران کاهش بیشتری مشاهده می‌شود.

افت تولید تا ۱۵,۰۰۰ بشکه در روز به‌طور مؤثر سبب کاهش تولید در حدود ۳/۳ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۳ خواهد شد که کمتر از ۴/۲۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۰ می‌باشد.

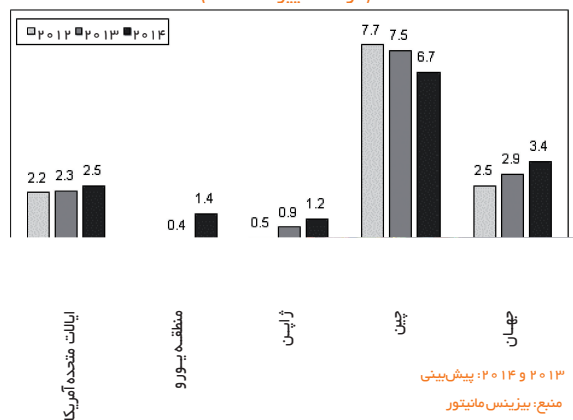
در حوزه غیر اوپک، کل تولید به میزان ۵۲/۵ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۳ خواهد بود که بالاتر از میزان تخمینی ۵۱/۲ میلیون بشکه در روز در سال ۲۰۱۲ می‌باشد. پیش‌بینی تولید (شامل نفت خام، میعانات گازی قبل از فراوری حاصل از عملیات در میدان‌های گازی، میعانات گاز طبیعی، سایر میعانات و دستاوردهای پالایشگاهی - همسو با روش‌شناسی اداره اطلاعات انرژی آمریکا) از پیش‌بینی‌های اداره اطلاعات انرژی آمریکا بدبینانه‌تر است که تولید کشورهای غیر اوپک را در سال ۲۰۱۳ به میزان ۵۴/۲ میلیون بشکه پیش‌بینی می‌کند.

با نگاهی به طرف تقاضا، تنزل قابل توجهی در رتبه سری داده‌های آماری چین مشاهده می‌شود. اداره اطلاعات انرژی امریکا قبلاً مصرف نفت چین را در سال ۲۰۱۱ بسیار بالا برآورد کرده بود و بازبینی صورت گرفته توسط اداره مذکور این رقم را به ۹۰۰,۰۰۰ شبکه در روز کاهش داد.

این مسئله تأثیری زنجیره‌ای بر پیش‌بینی‌های داده‌های سال ۲۰۱۲ برای چین و همچنین مصرف جهانی در همان سال داشته است. برای سال ۲۰۱۳ با فرض رشد تولید ناخالص داخلی جهانی به میزان ۲/۳ درصد، پیش‌بینی می‌شود مصرف جهانی نفت ۱/۷ درصد افزایش داشته باشد.

در امتداد خطوط یکسان

پیش‌بینی رشد واقعی تولید ناخالص داخلی جهانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴
(درصد تغییرات سالانه)

پیش‌بینی تقاضای جهانی نفت

آژانس بین‌المللی انرژی	تقاضای ۲۰۱۲	تقاضای ۲۰۱۳	درصد تغییرات سالانه	فرض در مورد رشد تولید ناخالص داخلی ۲۰۱۳
آژانس بین‌المللی انرژی	۹۰/۵	۸۹/۷	۰/۹	۳/۶
اوپک	۸۹/۶	۸۸/۸	۰/۹	۳/۲
اداره اطلاعات انرژی امریکا	۹۰/۱	۸۹/۱۶	۱/۱	در دسترس نیست
بیزینس مانیتر	۸۹/۲	۸۷/۷	۱/۷	۲/۹

سازمان‌های مختلف در مورد «مصرف نفت» تعاریف مختلفی ارائه می‌دهند.

تعریف بیزینس مانیتر: مصرف فراورده‌های کامل شده نفتی
منبع: آژانس بین‌المللی انرژی، اوپک، اداره اطلاعات انرژی امریکا، بیزینس مانیتر

بیزینس مانیتر در پیش‌بینی تقاضا نسبت به سایر سازمان‌ها خوشبین‌تر است. این خوش‌بینی بدین سبب

است که در برخی از بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان جهان مانند چین، هند، برزیل و سایر بازارهای نوظهور بزرگ، یارانه‌ها که به طور غیرواقعی تقاضا را بالا می‌برد، کماکان برقرار است.

در شرایطی که در بازارهای نوظهور، اصلاح قیمت‌ها در حال انجام است، کماکان قیمت‌گذاری در سطوح سالم تقاضا برای محصولات مثل بنزین و دیزل انجام می‌شود.

آفریقا و امریکای لاتین، بالاترین رشد مصرف را در سال ۲۰۱۳ به ترتیب با ۳/۴ درصد و ۳/۲ درصد به ثبت خواهند رساند و اروپای غربی و امریکای شمالی عقب هستند. با نگاه به روندهای بلندمدت در مصرف، بازارهای نوظهور بیشترین سود را در رشد مصرف خواهند داشت.

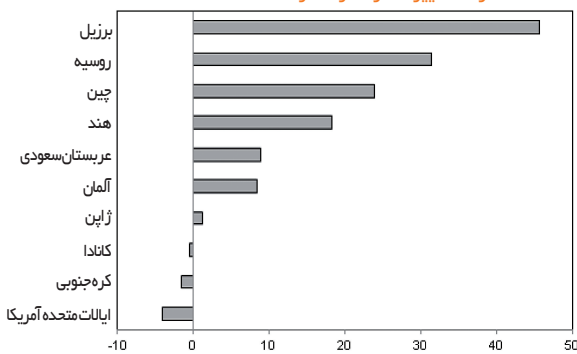
بنا بر پیش‌بینی‌ها، مصرف سرانه نفت برزیل در سال ۲۰۲۱، ۴۵ درصد بالاتر از سال ۲۰۱۳ خواهد بود که بیشترین افزایش در میان مصرف‌کنندگان بزرگ می‌باشد.

سود بازدهی انرژی به معنای نرخ پایین‌تر رشد مصرف نفت در اقتصادهای توسعه یافته خواهد بود که مصرف سرانه نفت آنها در سال ۲۰۲۱ و در مقایسه با سال ۲۰۱۳ پایین‌تر خواهد بود.

در بازارهایی که افزایش جزئی در مصرف نفت آنها وجود دارد و در عین حال کاهش جمعیت در آنها روی خواهد داد (ژاپن و آلمان)، شاهد افزایش مصرف سرانه نفت خواهیم بود، هر چند به جای انحراف ساختاری عمده از همتایان خود در الگوی مصرف انرژی، جمعیت آنها نشانه بمب ساعتی می‌باشد.

کشورهای بریک (برزیل، روسیه، هند و چین) سوار بر موج مصرف

درصد تغییرات در مصرف سرانه نفت، ۲۰۱۳ تا ۲۰۲۱

بر اساس پیش‌بینی‌های سال ۲۰۱۳ و ۲۰۲۱ بیزینس مانیتر در مورد مصرف نفت و جمعیت

منبع: بیزینس مانیتر

❖ خاورمیانه- پیوست منطقه‌ای

اطلاعات مندرج جدول‌های این ضمیمه از هفتم ژانویه ۲۰۱۳ معتبر است. اطلاعات مذکور تصویری از پیش‌بینی‌های منطقه‌ای در انتهای آخرین فصل انتشار است. این مجموعه، نشان‌دهنده تصویری از آخرین پیش‌بینی‌های منطقه‌ای است، نفت است. یادآور می‌شود با توجه به اینکه این جدول آخرین سری اطلاعاتی است که بازتاب پیش‌بینی‌های صنعت داده‌های منحصر به کشورها را نمی‌توان مقایسه کرد.

اطلاعات آماری و پیش‌بینی‌های مصرف نفت، ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ (۱۰۰۰ بشکه در روز)

پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	پیش‌بینی ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
۵۴	۵۳	۵۲	۵۰	۴۹	۴۸	۴۷	۴۶	بحرین
۴۱۹	۴۱۱	۴۰۳	۳۹۵	۳۸۳	۳۷۶	۳۳۹	۳۸۳	کویت
۲,۰۰۲	۱,۹۶۸	۱,۹۳۶	۱,۹۰۸	۱,۸۸۴	۱,۸۵۶	۱,۸۲۸	۱,۷۹۲	ایران
۹۸۵	۹۳۸	۸۹۳	۸۵۱	۸۱۰	۷۷۲	۷۲۰	۶۹۴	عراق
۲۲۷	۲۳۴	۲۳۹	۲۴۲	۲۴۴	۲۴۳	۲۴۰	۲۳۸	رژیم صهیونیستی
۲۰۰	۱۹۰	۱۸۱	۱۷۳	۱۶۴	۱۵۷	۱۴۹	۱۴۲	عمان
۲۵۰	۲۳۵	۲۲۲	۲۱۰	۱۹۸	۱۸۷	۱۷۶	۱۶۶	قطر
۳,۶۹۸	۳,۵۹۰	۳,۴۸۶	۳,۳۸۴	۳,۲۸۶	۳,۱۷۵	۳,۰۰۹	۲,۸۱۲	عربستان سعودی
۷۱۹	۶۹۱	۶۶۴	۶۳۹	۶۱۴	۵۹۱	۵۶۸	۵۴۵	امارات متحده عربی
۷۱۸	۷۱۴	۷۱۱	۷۰۷	۷۰۴	۷۰۰	۶۹۸	۶۹۶	سایرین
۸,۵۵۴	۸,۳۱۲	۸,۰۷۷	۷,۸۵۱	۷,۶۳۳	۷,۴۰۲	۷,۰۷۷	۶,۸۱۹	بیزینس مانی‌تور (جهان)
۹,۲۷۲	۹,۰۲۶	۸,۷۸۸	۸,۵۵۸	۸,۳۳۷	۸,۱۰۳	۷,۷۷۵	۷,۵۱۶	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانی‌تور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

پیش‌بینی‌های بلندمدت مصرف نفت، ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ (۱۰۰۰ بشکه در روز)

پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	
۶۰	۵۸	۵۷	۵۶	۵۴	۵۳	۵۲	۵۰	بحرین
۴۵۸	۴۴۷	۴۳۶	۴۲۷	۴۱۹	۴۱۱	۴۰۳	۳۹۵	کویت
۲,۱۹۹	۲,۱۲۴	۲,۰۸۰	۲,۰۳۸	۲,۰۰۲	۱,۹۶۸	۱,۹۳۶	۱,۹۰۸	ایران
۱,۱۹۷	۱,۱۴۰	۱,۰۸۶	۱,۰۳۴	۹۸۵	۹۳۸	۸۹۳	۸۵۱	عراق
۲۰۹	۲۰۷	۲۱۴	۲۲۱	۲۲۷	۲۳۴	۲۳۹	۲۴۲	رژیم صهیونیستی
۲۴۳	۲۳۱	۲۲۰	۲۱۰	۲۰۰	۱۹۰	۱۸۱	۱۷۳	عمان
۳۱۵	۲۹۷	۲۸۰	۲۶۵	۲۵۰	۲۳۵	۲۲۲	۲۱۰	قطر
۴,۱۶۲	۴,۰۴۱	۳,۹۲۳	۳,۸۰۹	۳,۶۹۸	۳,۵۹۰	۳,۴۸۶	۳,۳۸۴	عربستان سعودی
۸۴۱	۸۰۸	۷۷۷	۷۴۷	۷۱۹	۶۹۱	۶۶۴	۶۳۹	امارات متحده عربی
۷۲۹	۷۲۹	۷۲۵	۷۲۲	۷۱۸	۷۱۴	۷۱۱	۷۰۷	سایرین
۹,۶۸۵	۹,۳۵۵	۹,۰۷۴	۸,۸۰۶	۸,۵۵۴	۸,۳۱۲	۸,۰۷۷	۷,۸۵۱	بیزینس مانی‌تور (جهان)
۱۰,۴۱۳	۱۰,۰۸۴	۹,۷۹۹	۹,۵۲۸	۹,۲۷۲	۹,۰۲۶	۸,۷۸۸	۸,۵۵۸	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانی‌تور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

اطلاعات آماری و پیش‌بینی‌های تولید نفت، ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ (۱۰۰۰ بشکه در روز)

پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	پیش‌بینی ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
۷۶	۷۰	۶۳	۵۸	۵۵	۵۳	۵۰	۴۶	بحرین
۳,۰۰۰	۲,۹۰۰	۲,۷۸۵	۲,۷۰۰	۲,۶۹۰	۲,۶۸۱	۲,۶۸۱	۲,۴۵۰	کویت
۳,۷۸۲	۳,۷۴۱	۳,۶۱۲	۳,۵۳۸	۳,۳۵۳	۳,۳۶۸	۴,۲۳۴	۴,۲۵۲	ایران
۵,۹۰۵	۵,۵۶۴	۴,۴۵۲	۴,۰۶۱	۳,۵۷۰	۳,۰۲۷	۲,۷۲۵	۲,۴۰۸	عراق
۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	رژیم صهیونیستی
۸۹۵	۹۰۹	۹۲۳	۹۳۱	۹۲۶	۸۹۳	۸۸۹	۸۶۸	عمان
۱,۸۶۸	۱,۸۴۵	۱,۸۲۲	۱,۷۹۹	۱,۷۷۷	۱,۷۵۵	۱,۶۲۷	۱,۴۳۷	قطر
۱۱,۸۷۵	۱۱,۷۴۱	۱۱,۶۰۸	۱۱,۵۶۵	۱۱,۶۴۲	۱۱,۷۱۰	۱۱,۰۷۹	۱۰,۰۲۱	عربستان سعودی
۳,۲۹۲	۳,۲۴۷	۳,۲۰۳	۳,۱۶۰	۳,۱۱۷	۳,۰۷۶	۳,۰۹۷	۲,۸۱۳	امارات متحده عربی
۴۷	۴۶	۴۴	۴۳	۴۲	۴۰	۳۹	۳۸	سایرین
۳۰,۶۹۸	۳۰,۰۲۰	۲۸,۴۷۲	۲۷,۸۱۶	۲۷,۱۳۵	۲۶,۵۶۷	۲۶,۳۸۶	۲۴,۳۰۰	بیزینس مانیطور (جهان)
۳۰,۷۴۵	۳۰,۰۶۶	۲۸,۵۱۶	۲۷,۸۵۹	۲۷,۱۷۷	۲۶,۶۰۷	۲۶,۴۲۵	۲۴,۳۳۸	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیطور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

پیش‌بینی‌های بلندمدت تولید نفت، ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ (۱۰۰۰ بشکه در روز)

پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	
۹۷	۹۰	۸۲	۸۲	۷۶	۷۰	۶۳	۵۸	بحرین
۳,۶۰۰	۳,۴۵۰	۳,۳۰۰	۳,۱۵۰	۳,۰۰۰	۲,۹۰۰	۲,۷۸۵	۲,۷۰۰	کویت
۳,۹۰۱	۳,۸۷۱	۳,۸۴۱	۳,۸۱۱	۳,۷۸۲	۳,۷۴۱	۳,۶۱۲	۳,۵۳۸	ایران
۷,۳۰۷	۷,۰۰۷	۶,۶۰۷	۶,۳۰۷	۵,۹۰۵	۵,۵۶۴	۴,۴۵۲	۴,۰۶۱	عراق
۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	رژیم صهیونیستی
۸۱۷	۸۳۸	۸۵۱	۸۷۳	۸۹۵	۹۰۹	۹۲۳	۹۳۱	عمان
۱,۹۶۴	۱,۹۴۰	۱,۹۱۶	۱,۸۹۲	۱,۸۶۸	۱,۸۴۵	۱,۸۲۲	۱,۷۹۹	قطر
۱۲,۴۳۰	۱۲,۲۸۹	۱۲,۱۴۹	۱۲,۰۱۱	۱۱,۸۷۵	۱۱,۷۴۱	۱۱,۶۰۸	۱۱,۵۶۵	عربستان سعودی
۳,۴۷۹	۳,۴۳۱	۳,۳۸۴	۳,۳۳۸	۳,۲۹۲	۳,۲۴۷	۳,۲۰۳	۳,۱۶۰	امارات متحده عربی
۵۱	۵۱	۵۰	۴۸	۴۷	۴۶	۴۴	۴۳	سایرین
۳۳,۶۰۱	۳۲,۹۲۰	۳۲,۱۳۴	۳۱,۴۶۷	۳۰,۶۹۸	۳۰,۰۲۰	۲۸,۴۷۲	۲۷,۸۱۶	بیزینس مانیطور (جهان)
۳۳,۶۵۲	۳۲,۹۷۱	۳۲,۱۸۴	۳۱,۵۱۶	۳۰,۷۴۵	۳۰,۰۶۶	۲۸,۵۱۶	۲۷,۸۵۹	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیطور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

اطلاعات آماری و پیش‌بینی‌های ظرفیت پالایشگاهی، ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ (۱۰۰۰ بشکه در روز)

پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	پیش‌بینی ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	بحرین
۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۸۸۹	کویت
۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	ایران
۹۴۹	۹۴۹	۹۲۴	۹۲۴	۹۲۴	۹۲۴	۹۲۴	۸۴۶	عراق
۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	رژیم صهیونیستی
۲۹۳	۲۹۳	۲۹۳	۲۲۲	۲۲۲	۲۲۲	۲۲۲	۲۲۲	عمان
۶۶۰	۵۱۴	۵۱۴	۵۱۴	۵۱۴	۵۱۴	۳۷۴	۳۷۴	قطر
۳,۲۹۷	۳,۰۹۷	۲,۸۹۷	۲,۶۹۷	۲,۲۹۷	۲,۱۱۰	۲,۱۱۰	۲,۰۹۷	عربستان سعودی
۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۲۰۱	۹۰۱	۷۸۱	۷۸۱	۷۸۱	امارات متحده عربی
۱,۰۲۵	۹۷۶	۹۳۰	۸۸۶	۸۴۳	۸۰۳	۷۶۵	۷۶۵	سایرین
۹,۸۷۸	۹,۵۳۲	۹,۳۰۷	۸,۸۳۶	۸,۱۳۶	۷,۸۲۹	۷,۶۸۹	۷,۵۵۱	بیزینس مانیتر (جهان)
۱۰,۹۰۳	۱۰,۵۰۸	۱۰,۲۳۷	۹,۷۲۲	۸,۹۷۹	۸,۶۳۲	۸,۴۵۴	۸,۳۱۶	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

پیش‌بینی‌های بلندمدت ظرفیت پالایشگاهی، ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ (۱۰۰۰ بشکه در روز)

پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	
۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	۲۶۲	بحرین
۱,۴۱۵	۱,۴۱۵	۱,۴۱۵	۱,۴۱۵	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	۹۳۶	کویت
۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	۱,۸۶۰	ایران
۹۷۵	۹۷۵	۹۷۵	۹۷۵	۹۴۹	۹۴۹	۹۲۴	۹۲۴	عراق
۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	۲۲۰	رژیم صهیونیستی
۲۹۳	۲۹۳	۲۹۳	۲۹۳	۲۹۳	۲۹۳	۲۹۳	۲۲۲	عمان
۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰	۶۶۰	۵۱۴	۵۱۴	۵۱۴	قطر
۳,۲۹۷	۳,۲۹۷	۳,۲۹۷	۳,۲۹۷	۳,۲۹۷	۳,۰۹۷	۲,۸۹۷	۲,۶۹۷	عربستان سعودی
۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۴۰۱	۱,۲۰۱	امارات متحده عربی
۱,۱۸۷	۱,۱۸۷	۱,۱۳۰	۱,۰۷۶	۱,۰۲۵	۹۷۶	۹۳۰	۸۸۶	سایرین
۱۰,۳۸۳	۱۰,۳۸۳	۱۰,۳۸۳	۱۰,۳۸۳	۹,۸۷۸	۹,۵۳۲	۹,۳۰۷	۸,۸۳۶	بیزینس مانیتر (جهان)
۱۱,۵۷۰	۱۱,۵۷۰	۱۱,۵۱۳	۱۱,۴۵۹	۱۰,۹۰۳	۱۰,۵۰۸	۱۰,۲۳۷	۹,۷۲۲	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

اطلاعات آماری و پیش‌بینی‌های مصرف گاز، ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ (میلیارد متر مکعب)

پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	پیش‌بینی ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
۱۷/۷	۱۷/۳	۱۶/۸	۱۶/۵	۱۶/۳	۱۶/۰	۱۵/۹	۱۵/۰	بحرین
۲۰/۱	۱۹/۵	۱۸/۷	۱۸/۰	۱۷/۵	۱۶/۸	۱۵/۸	۱۲/۶	کویت
۱۸۷/۴	۱۷۸/۸	۱۶۹/۸	۱۶۲/۳	۱۵۵/۸	۱۵۱/۶	۱۵۳/۳	۱۴۴/۶	ایران
۱۶/۸	۱۶/۳	۱۴/۶	۱۲/۶	۹/۵	۳/۱	۱/۶	۱/۳	عراق
۱۱/۱	۱۰/۶	۹/۶	۸/۸	۵/۰	۳/۶	۳/۳	۳/۷	رژیم صهیونیستی
۲۴/۵	۲۳/۴	۲۲/۳	۲۱/۶	۲۰/۲	۱۹/۱	۱۷/۵	۱۷/۶	عمان
۵۴/۷	۵۱/۸	۴۸/۷	۴۵/۵	۴۲/۳	۳۹/۲	۳۰/۲	۲۱/۹	قطر
۱۴۸/۶	۱۴۶/۹	۱۴۵/۷	۱۳۲/۰	۱۱۸/۲	۱۰۱/۹	۹۸/۱	۸۳/۹	عربستان سعودی
۹۰/۵	۸۴/۲	۷۸/۲	۷۵/۲	۶۸/۱	۶۵/۵	۶۳/۰	۶۰/۵	امارات متحده عربی
۶۱/۶	۵۸/۷	۵۵/۹	۵۳/۲	۵۰/۷	۴۸/۳	۴۶/۰	۴۳/۸	سایرین
۵۷۱/۴	۵۴۸/۸	۵۲۴/۶	۴۹۲/۵	۴۵۲/۸	۴۱۶/۸	۳۹۸/۶	۳۶۱/۱	بیزینس مانیاتور (جهان)
۶۳۳/۰	۶۰۷/۵	۵۸۰/۵	۵۴۵/۷	۵۰۳/۵	۴۶۵/۱	۴۴۴/۶	۴۰۴/۹	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیاتور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

مصرف گاز، ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ (میلیارد مترمکعب)

پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	
۱۹/۵	۱۹/۱	۱۸/۶	۱۸/۱	۱۷/۷	۱۷/۳	۱۶/۸	۱۶/۵	بحرین
۲۳/۶	۲۲/۷	۲۱/۸	۲۱/۰	۲۰/۱	۱۹/۵	۱۸/۷	۱۸/۰	کویت
۲۲۶/۱	۲۲۰/۴	۲۰۸/۱	۱۹۷/۱	۱۸۷/۴	۱۷۸/۸	۱۶۹/۸	۱۶۲/۳	ایران
۱۷/۴	۱۷/۲	۱۶/۹	۱۶/۹	۱۶/۸	۱۶/۳	۱۴/۶	۱۲/۶	عراق
۱۳/۵	۱۲/۸	۱۲/۲	۱۱/۶	۱۱/۱	۱۰/۶	۹/۶	۸/۸	رژیم صهیونیستی
۲۹/۸	۲۸/۴	۲۷/۱	۲۵/۸	۲۴/۵	۲۳/۴	۲۲/۳	۲۱/۶	عمان
۶۸/۰	۶۴/۳	۶۰/۹	۵۷/۷	۵۴/۷	۵۱/۸	۴۸/۷	۴۵/۵	قطر
۱۵۲/۸	۱۵۱/۷	۱۵۰/۷	۱۴۹/۶	۱۴۸/۶	۱۴۶/۹	۱۴۵/۷	۱۳۲/۰	عربستان سعودی
۸۹/۷	۹۳/۹	۹۶/۴	۹۴/۱	۹۰/۵	۸۴/۲	۷۸/۲	۷۵/۲	امارات متحده عربی
۷۱/۳	۷۱/۳	۶۷/۹	۶۴/۷	۶۱/۶	۵۸/۷	۵۵/۹	۵۳/۲	سایرین
۶۴۰/۵	۶۰۳/۵	۶۱۲/۷	۵۹۱/۹	۵۷۱/۴	۵۴۸/۸	۵۲۴/۶	۴۹۲/۵	بیزینس مانیاتور (جهان)
۷۱۱/۸	۷۰۱/۸	۶۸۰/۶	۶۵۶/۶	۶۳۳/۰	۶۰۷/۵	۵۸۰/۵	۵۴۵/۷	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیاتور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

اطلاعات آماری و پیش‌بینی‌های تولید گاز، ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ (میلیارد متر مکعب)

پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	پیش‌بینی ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
۱۷/۷	۱۷/۳	۱۶/۸	۱۶/۵	۱۶/۳	۱۶/۰	۱۵/۹	۱۵/۰	بحرین
۱۸/۵	۱۸/۳	۱۸/۱	۱۷/۸	۱۵/۹	۱۳/۸	۱۳/۴	۱۱/۷	کویت
۱۷۱/۰	۱۶۷/۶	۱۶۴/۳	۱۶۱/۱	۱۵۸/۰	۱۵۴/۹	۱۵۱/۸	۱۴۶/۲	ایران
۱۸/۳	۱۶/۳	۱۴/۶	۱۲/۶	۹/۵	۳/۱	۱/۹	۱/۳	عراق
۱۶/۰	۱۰/۶	۸/۴	۵/۵	۳/۸	۳/۱	۲/۶	۱/۶	رژیم صهیونیستی
۳۱/۱	۲۹/۵	۲۸/۷	۲۷/۹	۲۷/۳	۲۶/۸	۲۶/۵	۲۷/۱	عمان
۱۴۰/۲	۱۳۷/۵	۱۳۴/۲	۱۳۰/۳	۱۲۶/۰	۱۲۱/۴	۱۱۶/۷	۹۶/۴	قطر
۱۴۸/۶	۱۴۶/۹	۱۴۵/۷	۱۳۲/۰	۱۱۸/۲	۱۰۱/۹	۹۸/۱	۸۳/۹	عربستان سعودی
۶۸/۰	۶۷/۶	۶۴/۲	۵۶/۰	۵۲/۹	۵۳/۱	۵۲/۰	۵۱/۰	امارات متحده عربی
۱۰/۶	۹/۶	۸/۷	۷/۹	۷/۲	۶/۶	۶/۰	۵/۴	سایرین
۶۲۹/۴	۶۱۱/۶	۵۹۵/۱	۵۵۹/۸	۵۲۷/۸	۴۹۴/۰	۴۷۸/۹	۴۳۴/۱	بیزینس مانیتور (جهان)
۶۴۰/۰	۶۲۱/۲	۶۰۳/۸	۵۷۶/۷	۵۳۵/۰	۵۰۰/۶	۴۸۴/۹	۴۳۹/۵	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیتور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

پیش‌بینی‌های بلندمدت تولید گاز، ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ (میلیارد متر مکعب)

پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	
۱۹/۵	۱۹/۱	۱۸/۶	۱۸/۱	۱۷/۷	۱۷/۳	۱۶/۸	۱۶/۵	بحرین
۱۹/۴	۱۹/۲	۱۹/۰	۱۸/۷	۱۸/۵	۱۸/۳	۱۸/۱	۱۷/۸	کویت
۱۸۵/۱	۱۸۱/۴	۱۷۷/۹	۱۷۴/۴	۱۷۱/۰	۱۶۷/۶	۱۶۴/۳	۱۶۱/۱	ایران
۱۹/۴	۱۹/۲	۱۸/۹	۱۸/۶	۱۸/۳	۱۶/۳	۱۴/۶	۱۲/۶	عراق
۲۰/۷	۲۰/۲	۱۹/۷	۱۸/۹	۱۶/۰	۱۰/۶	۸/۴	۵/۵	رژیم صهیونیستی
۳۲/۸	۳۲/۸	۳۲/۸	۳۲/۸	۳۱/۱	۲۹/۵	۲۸/۷	۲۷/۹	عمان
۱۵۱/۱	۱۴۸/۳	۱۴۵/۶	۱۴۲/۹	۱۴۰/۲	۱۳۷/۵	۱۳۴/۲	۱۳۰/۳	قطر
۱۵۲/۸	۱۵۱/۷	۱۵۰/۷	۱۴۹/۶	۱۴۸/۶	۱۴۶/۹	۱۴۵/۷	۱۳۲/۰	عربستان سعودی
۷۱/۱	۷۰/۲	۶۹/۳	۶۸/۴	۶۸/۰	۶۷/۶	۶۴/۲	۵۶/۰	امارات متحده عربی
۱۴/۱	۱۴/۱	۱۲/۸	۱۱/۶	۱۰/۶	۹/۶	۸/۷	۷/۹	سایرین
۶۷۱/۸	۶۶۲/۱	۶۵۲/۴	۶۴۲/۶	۶۲۹/۴	۶۱۱/۶	۵۹۵/۱	۵۵۹/۸	بیزینس مانیتور (جهان)
۶۸۵/۹	۶۷۶/۲	۶۶۵/۲	۶۵۴/۲	۶۴۰/۰	۶۲۱/۲	۶۰۳/۸	۵۶۷/۷	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیتور، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

اطلاعات آماری و پیش‌بینی‌های خالص صادرات گاز مایع، ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۷ (میلیارد متر مکعب)

پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	پیش‌بینی ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	بحرین
-۱/۶	-۱/۲	-۰/۷	-۰/۲	-۱/۶	-۳/۰	-۲/۴	-۰/۹	کویت
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	ایران
۱/۵	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	عراق
۵/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	رژیم صهیونیستی
۶/۶	۶/۱	۶/۴	۶/۳	۷/۱	۷/۶	۹/۰	۹/۶	عمان
۶۵/۶	۶۵/۷	۶۵/۵	۶۴/۸	۶۳/۷	۶۲/۱	۶۶/۵	۵۴/۵	قطر
۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	عربستان سعودی
-۱۳/۴	-۷/۵	-۴/۹	-۱۰/۰	-۶/۱	-۳/۳	-۱/۸	۷/۷	امارات متحده عربی
۶۳/۷	۶۳/۱	۶۶/۳	۶۰/۸	۶۳/۱	۶۳/۵	۷۱/۳	۷۰/۹	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

پیش‌بینی‌های بلندمدت خالص صادرات گاز مایع، ۲۰۱۴ تا ۲۰۲۱ (میلیارد متر مکعب)

پیش‌بینی ۲۰۲۱	پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۹	پیش‌بینی ۲۰۱۸	پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	بحرین
-۴/۲۲	-۳/۵۳	-۲/۸۹	-۲/۲۵	-۱/۶۰	-۱/۱۷	-۰/۶۶	-۰/۲۱	کویت
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	ایران
۲/۰۰	۲/۰۰	۲/۰۰	۱/۷۵	۱/۵۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	عراق
۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰	۵/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	رژیم صهیونیستی
۲/۹۵	۴/۳۷	۵/۷۳	۷/۰۲	۶/۶۰	۶/۱۳	۶/۳۸	۶/۲۸	عمان
۶۳/۰۹	۶۳/۹۹	۶۴/۷۱	۶۵/۲۲	۶۵/۵۷	۶۵/۶۷	۶۵/۴۷	۶۴/۸۰	قطر
۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	عربستان سعودی
-۹/۵۴	-۱۴/۵۹	-۱۸/۰۰	-۱۶/۵۵	-۱۳/۳۶	-۷/۵۲	-۴/۹۰	-۱۰/۰۵	امارات متحده عربی
۵۹/۲۷	۵۷/۲۵	۵۶/۵۴	۶۰/۱۸	۶۳/۷۲	۶۳/۱۲	۶۶/۲۸	۶۰/۸۳	مجموع منطقه

منبع: بیزینس مانیتر، اداره اطلاعات انرژی آمریکا

❖ روش شناسی رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز

روش به کار رفته در ارزیابی ریسک/ بازده برای سرمایه گذاران صنعت نفت و گاز دارای سه بخش می باشد:

در بخش اول، حوزه بالادستی نفت و گاز از حوزه پایین دستی نفت و فراوری توزیع گاز جدا شده که روش نسبتاً متنوع تری برای تحلیل پتانسیل در هر بخش و مشخص شدن ریسک های متفاوت در زنجیره ارزش در اختیار قرار می دهد.

در بخش دوم، شاخص های عینی که می توانند به عنوان موضوعات و روندهایی که از قبل بر مبنای ذهنی مورد ارزیابی استفاده شوند، مشخص می شوند.

در بخش آخر، از رتبه بندی ریسک و با تمرکز بر ریسک هایی که بیشترین ارتباط با صنعت را داشته اند استفاده می شود.

به طور کلی، سیستم رتبه بندی جدید در حال حاضر با سایر صنایع تحت بررسی یکپارچه است و بینشی با محوریت صنعت در چشم اندازهای/ ریسک های شرکت های سراسر جهان ارائه می دهد.

❖ مروری بر رتبه بندی

به لحاظ مفهومی، سیستم رتبه بندی جدید به شیوه ای سازمان دهی شده تا به طور شفاف امکان مقایسه نقاط ضعف و نقاط قوت دو کشور را ارائه دهد. در این رتبه بندی، حوزه بالادستی از حوزه پایین دستی تفکیک شده است و عناصر تشکیل دهنده هر بخش در یک محل گردآوری شده تا تصمیمات بهتری گرفته شود و افراد با درجه ریسک پذیری متفاوت بتوانند از این داده ها استفاده کنند.

• رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز

رتبه بندی کلی که ۵۰ درصد حوزه بالادستی و ۵۰ درصد حوزه پایین دستی را تشکیل می دهد.

• رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز در حوزه بالادستی

رتبه بندی کلی در حوزه بالادستی می باشد که متشکل از ریسک ها/ بازده ها است.

• رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز در حوزه پایین دستی

رتبه بندی کلی در حوزه پایین دستی می باشد که متشکل از ریسک ها/ بازده ها است.

ساختار رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز بیزینس مانیتور

اجزا	وزن
رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز	رتبه بندی کلی
رتبه بندی ریسک/ بازده حوزه بالادستی	۵۰ درصد رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز
بازده ها:	۷۰ درصد
بازده صنعت	۷۵ درصد
بازده کشور	۲۵ درصد
ریسک ها:	۳۰ درصد
ریسک های صنعت	۶۵ درصد
ریسک های کشور	۳۵ درصد
رتبه بندی ریسک/ بازده در حوزه پایین دستی	۵۰ درصد رتبه بندی ریسک/ بازده نفت و گاز
بازده ها:	۷۰ درصد
بازده های صنعت	۷۵ درصد
بازده های کشور	۲۵ درصد
ریسک ها:	۳۰ درصد
ریسک های صنعت	۶۰ درصد
ریسک های کشور	۴۰ درصد

منبع: بیزینس مانیتور

رتبه‌بندی ریسک/ بازده در حوزه بالادستی و حوزه پایین دستی هر دو متشکل از رتبه‌بندی فرعی ریسک‌ها/ بازده‌هایی است که خود اجزاء ریسک منحصر به صنعت و ریسک گسترده کشوری را تشکیل می‌دهند.

بازده‌ها: حجم بخش و پتانسیل رشد هر دولت و همچنین مشخصات جامع صنعت و دولت که می‌تواند مانع از توسعه شود را ارزیابی می‌کند.

ریسک‌ها: مخاطرات منحصر به صنعت و نشأت گرفته شده از تصویر سیاسی و اقتصادی کشور که احتمال شرایط مورد انتظار محقق شده در دوره زمانی مورد بررسی را زیر سؤال می‌برد.

❖ شاخص‌ها

شاخص‌های جدول ذیل مورد استفاده قرار گرفته‌اند. به‌طور کلی، رتبه‌بندی از ۳ شاخص اندازه‌گیری شده ذهنی و ۴۱ شاخص/ مجموعه داده‌های جداگانه استفاده می‌کند.

❖ روش‌شناسی پیش‌بینی‌های نفت و گاز

پیش‌بینی‌های مورد استفاده در صنعت با استفاده از تکنیک‌های برگزیده مدل‌سازی سری‌های زمانی صورت می‌گیرند. شکل دقیق مدل سری‌های زمانی مورد استفاده، در هر صنعت متفاوت است. به عنوان مثال، داده‌های برخی صنایع ممکن است فصلی

روش‌شناسی رتبه‌بندی فضای کسب و کار حوزه بالادستی نفت و گاز بیزینس مانیتور

شاخص	توضیحات
بازده ها	
بازده صنعت	
● منابع پایه: حاکی از پتانسیل کل بازار است. مقادیر بالا نشان‌دهنده امتیاز بهتر است.	ذخایر اثبات شده نفت (میلیون بشکه)
	ذخایر اثبات شده گاز (میلیارد مترمکعب)
● چشم‌انداز رشد: نماینده مفروضات بازار است. رشد شدید، موجب امتیازهای بالاتر می‌شود.	رشد تولید نفت (۲۰۰۹ تا ۲۰۱۴)
	رشد تولید گاز (۲۰۰۹ تا ۲۰۱۴)
● بالندگی بازار: حاکی از پیش‌تاز بودن، نوظهور بودن، توسعه یافته بودن یا بالنده بودن است. استفاده از پتانسیل اندک فعلی موجب امتیاز بالاتر می‌شود.	ذخایر/ تولید نفت
	ذخایر و تولید گاز
	تولید فعلی نفت در مقایسه با پیک
	تولید فعلی گاز در مقایسه با پیک
بازده کشور	
درصد مالکیت دولتی سرمایه	حاکی از فرصت شرکت‌های بین‌المللی نفت و شرکت‌های ملی نفت و شرکت‌های مستقل است. مالکیت کمتر دولتی موجب امتیاز بالاتر می‌شود.
تعداد شرکت‌های غیردولتی	حاکی از رقابت بازار است، حضور (و تعداد زیاد) شرکت‌های غیردولتی موجب امتیاز بالاتر می‌شود.
ریسک‌ها	
ریسک‌های صنعت	
شرایط صدور پروانه	ارزیابی ذهنی سیاست دولت در مورد بخش در مقایسه با شاخص‌های تعریف شده بیزینس مانیتور. دولت‌های حامی منابع داخلی ثبت می‌شوند.
روند خصوصی‌سازی	ارزیابی ذهنی گرایش دولت در مورد صنعت. دولت‌های حامی منابع داخلی ثبت می‌شوند.
ریسک‌های کشور	
زیرساخت فیزیکی	محدودیت اعمال شده توسط زیرساخت برق، حمل و نقل و مخابرات را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.
ریسک تداوم سیاست در بلندمدت	ریسک تغییرات شدید در جهت‌گیری کلی سیاست دولت را ارزیابی می‌کند.
حکومت قانون	توانایی دولت در اجرای تصمیمات خود در کشور را ارزیابی می‌کند.
فساد	ریسک هزینه‌های قانونی اضافی و احتمال ابهام در مناقصه و فرایند یا عملیات تجاری مؤثر بر توانایی شرکت‌ها برای رقابت را ارزیابی می‌کند.

منبع: بیزینس مانیتور

همانند اوپک، آژانس بین‌المللی انرژی و اداره اطلاعات انرژی امریکا

● مصرف انرژی

روشی برای پیش‌بینی تقاضا مورد استفاده قرار می‌گیرد که به نحو مقتضی برای هر کشور به‌طور جداگانه استفاده می‌شود.

● رشد اقتصادی واقعی (تولید ناخالص داخلی) برای هر کشوری که منبع آن برآوردهای منتشر شده بیزینس مانیتور می‌باشد.

● ارتباط سابقه زمانی بین رشد تولید ناخالص داخلی و رشد تقاضای ارزی در هر کشور به صورت جداگانه تحلیل می‌شود و به عنوان مبنای سطوح پیش‌بینی مصرف مورد استفاده قرار می‌گیرد.

● پیش‌بینی دولت در مورد مصرف نفت، گاز و برق
● پیش‌بینی یک سازمان دولتی ثالث مانند آژانس بین‌المللی انرژی، اداره اطلاعات انرژی امریکا و اوپک در مورد تقاضای منطقه‌ای

● استنتاج پیش‌بینی‌های توسعه ظرفیت براساس سطوح سرمایه‌گذاری منحصربه‌شکت یا منحصر به کشور

❖ بررسی متقابل

در هر زمان ممکن، پیش‌بینی‌های دولتی یا سازمان‌های ثالث با مخارج اعلام شده و طرحهای توسعه ظرفیت شرکت‌های فعال در دو کشور جداگانه مقایسه می‌شود. در صورت وجود اختلاف از داده‌های منحصر به کشور به عنوان الگوی مخارج فیزیکی برای تعیین نهایی ظرفیت و قابلیت عرضه استفاده می‌شود.

طرح‌های توسعه ظرفیت و قابلیت عرضه نیز به همین صورت استفاده می‌شود.

طرح‌های توسعه ظرفیت و پیش‌بینی‌های تقاضا نیز مقایسه می‌شود تا توازن انرژی هر کشور بررسی شود. در جایی که داده‌ها حاکی از واردات یا صادرات باشند، وجود ظرفیت ضروری یا انجام سرمایه‌گذاری لازم در زیرساخت بررسی می‌شود.

باشند. در سایر صنایع ممکن است منطق غیرخطی حاکم باشد. مثلاً رکود شدید دوره‌ای ممکن است به صورت تکراری روی دهد.

روش مورد استفاده برای هر صنعت متفاوت است. در تحلیل مورد استفاده برای هر صنعت از خودرگرسیون برداری استفاده می‌شود. خودرگرسیون برداری این امکان را به ما می‌دهد تا یک متغیر را با استفاده از اطلاعاتی بیش از سابقه اطلاعاتی خود متغیر به عنوان اطلاعات توصیفی، پیش‌بینی کنیم. به عنوان مثال برای پیش‌بینی قیمت نفت می‌توان اطلاعات مصرف، عرضه و ظرفیت نفت را نیز لحاظ کرد.

به عنوان مثال برای پیش‌بینی برخی متغیرهای مؤلفه‌های فرعی صنعت استفاده از سابقه خود متغیر اغلب مطلوب‌ترین روش تحلیل به شمار می‌رود. این آنالیز با یک متغیر، مدلسازی یک متغیری نامیده می‌شود. در پیش‌بینی‌ها معمول‌ترین و چندکاربردی‌ترین شکل مدلسازی یک متغیری است.

❖ مدل میانگین متحرک خودرگرسیون (ARMA)

در برخی موارد، روش‌های ARMA مناسب نیستند. زیرا سابقه داده‌ها یا کیفیت داده‌ها ضعیف است. در برخی موارد از روش‌های تجزیه سنتی یا روش‌های هموارسازی به عنوان مبنایی برای برخی تحلیل و پیش‌بینی استفاده می‌شود. لازم به یادآوری است که دخالت انسانی نقش ضروری و مطلوبی در همه پیش‌بینی‌های ما در مورد صنعت ایفا می‌کند.

آشنایی کامل با داده‌ها و صنعت تضمین می‌کند که وقفه‌های ساختاری، داده‌های متناقض، نقاط عطف و خصوصیات فصلی شناسایی شوند که یک فرایند پیش‌بینی کاملاً مکانیکی آن را تضمین نمی‌کند.

❖ بخش انرژی

تعدادی شاخص اصلی وجود دارد که در مورد دو شاخص انرژی پیش‌بینی صورت می‌گیرد.

● عرضه انرژی

عرضه نفت خام، گاز طبیعی، فراورده‌های نفتی پالایش شده و برق عمدتاً با میزان سرمایه‌گذاری، ظرفیت در دسترس، میزان استفاده از تجهیزات و سیاست ملی تعیین می‌شوند. بنابراین موارد ذیل بررسی می‌شوند:

- سیاست ملی در بخش انرژی، اهداف مشخص شده تولید و میزان سرمایه‌گذاری
- داده‌های ظرفیت منحصر به شرکت، اهداف تولید و مخارج سرمایه‌ای، با استفاده از منابع ملی، منطقه‌ای و چند ملیتی شرکت.
- سهمیه‌های بین‌المللی، دستورالعمل‌ها و پیش‌بینی‌ها

در تهیه این گزارش، علاوه بر وزارت خانه های انرژی هر کشور، از اطلاعات رسمی شرکت ها، اخبار بین المللی و ملی و خبرگزاری های بین المللی و ملی، از منابع اوپک، آژانس بین المللی انرژی و اداره اطلاعات انرژی امریکا استفاده شده است.

دورنگار: ۸۸۹۳۸۶۹۸

تلفن: ۸۸۹۳۸۶۹۸ - ۸۸۳۴۹۱۱۲

www.passport.ir